

aile

DIYANET AYLIK DERGİ'SİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR EKİM 2017

KUDÜS
BİZİM İÇİN
NEDEN
ÖNEMLİ?

SONBAHAR
ÇİÇEKLERİ

ŞÜKÜR
VİRDİMİZ
TEŞEKKÜR
ZİKRİMİZ
OLSUN

BİR UMUTTUR
SOMALİ

ÜÇ GÜZELLER:
EĞİRDİR,
BURDUR,
SALDA

Savaşın Çocukları

Savaşın Çocukları

üce Allah'ın emaneti, insanoğlundan ümidini kesmediğinin nişanesi olan çocuklar ve onların en büyük mağduriyetleri, yaşadıkları dünya üzerindeki bitmeyen savaşlar... Anne-babalarının, ülkelerinin değil savaşın çocuğu durumuna düşen, incinen, örselenen, kaybolan, ölen çocuklar... Bu ay penceremizi savaşın çocukları için açtık. Dr. Fatma Bayraktar Karahan "Savaşın Çocukları" yazısında savaş mağduru çocukları, onlara karşı hem İslami hem vicdani vazifelerimizi ele aldı. Toplumsal ve bireysel farkındalık oluşturmak adına "Ben ne yapabilirim?" sorusunun cevabını aradı. Bu soruya her birimizin vicdanında bir cevap bulmak amacıyla...

Prof. Dr. Engin Eker, "Aile-ce" bölümümüzde çağın vebası olarak kabul edilen ve kadınlarda daha yaygın gözlenen Alzheimer hastalığıyla ilgili risk faktörlerini, uluslararası istatistikleri ve hastalığa karşı beslenme önceliklerini kaleme aldı. Uzman Klinik Psikolog Ayşe Yılmaz, "Evlilikte Karşılıklı Etkileme" başlıklı yazısında, bireyler arası ilişkilerde davranışların hem sebep hem de sonuç olduğuna dikkat çekerek "olumlu ve olumsuz ilişki döngüsünü" örnekler üzerinden masaya yatırdı.

"Biz-Bize" bölümümüzde Semanur Sönmez Yaman, "Kudüs Bizim İçin Neden Önemli?" sorusunun izini sürdü ve yüz yıldır olduğu gibi bugün de mahzun Kudüs'ü gündemimize getirdi. Kübra Arslan ise "Şükür Virdimiz, Teşekkür Zikrimiz Olsun" yazısında şükürün ve teşekkürün olgun bir müminin hayatında tuttuğu/tutması gerektiği yeri bize hatırlattı.

"Hayatın İçinden" köşemizde Halime Karabulut, Almanya'ya yarım asır önce başlayan Türk işçi göçünü ele aldı ve "Gurbetten..." yazısıyla bizlere birinci kuşağın aile hayatından kesitler sundu.

Bu ayki söyleşi konuğumuz Yrd. Doç. Dr. Nuri Özcan ile musiki üzerine konuştuk. Özcan, kadim musiki geleneğimiz ve bugünkü ahvalimiz üzerine önemli değerlendirmelerde bulundu.

Saliha Dilmaç bu ay Somali'den bir misafiri ağırladı. Okudukça Somali'yi açlık ve yokluk ile değil umut ile hatırlayacağımız bir yazı "Bir Umuttur Somali". "Bir Nefes Sıhhat" köşemizde ise eczacı Işıl Tamer, Yüce Allah'ın bizlere bir ikramı olan çörek otunun faydalarını ve doğru kullanım şekillerini ele aldı yazısında.

Dergimiz her ay olduğu gibi bu ay da birbirinden nitelikli ve zihin açıcı yazılarla karşınızda. Sizleri dergimizle baş başa bırakırken savaşların yaşanmadığı, çocukların acı çekmediği bir dünyayı tahayyül ediyor ve Müslüman olarak bu yolda gayret gösterebilenlerden olmayı temenni ediyoruz.

Dr. Faruk Görgülü

İÇİNDEKİLER

34 YRD. DOÇ. DR. NURİ ÖZCAN İLE MÜSİKİ ÜZERİNE

Fazıl Acar

Bu kadar zengin bir musiki formu İslâm coğrafyasında sadece Osmanlı Devleti'ne mahsustur. Diğer İslâm ülkelerine baktığımızda bu kadar geniş ve farklı bir musiki yelpazesini onlarda göremiyoruz.

10 KISA KISA

Sümeyye Akyüz

58 SERBEST KÜRSÜ

Merve Ünallı

60 KIRKAMBAR

Murat Öztürk

61 SİZDEN GELENLER

62 BULMACA

M. Kâmil Yaykan

64 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

04

PENCERE

Dr. Fatma Bayraktar Karahan

SAVAŞIN ÇOCUKLARI

İsimleri ancak iyi yakalanmış bir kadrada birkaç günlük bir tesir oluşturacak kadar akılda kalır. Acıma cümleleri daha neticelenmeden belki bir gazete kupüründe belki kısa bir haber videosunda unutulurlar. Ve yeniden, aslında hiç olmamaları, doğmamaları gerektiğini söyler dünya.

12 ALZHEİMER HASTALIĞINDA RİSK FAKTÖRLERİ

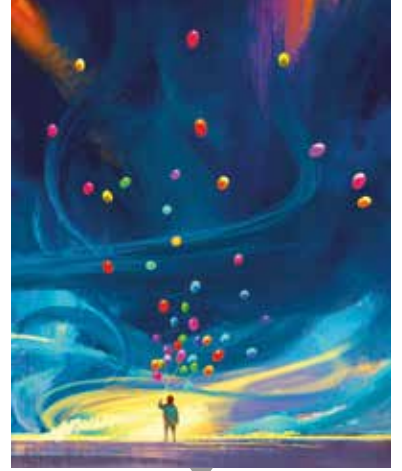
Prof. Dr. Engin Eker

16 EVLİLİKTE KARŞILIKLI ETKİLEME

Ayşe Yılmaz

22 KUDÜS BİZİM İÇİN NEDEN ÖNEMLİ?

Semanur Sönmez Yaman

26 ŞÜKÜR VİRDİMİZ TEŞEKKÜR ZİKRİMİZ OLSUN

Kübra Arslan

18 BİR GÖMLEKLE YETİNEREN BABALAR

Betül Şatır

28 GURBETTEN...

Halime Karabulut

38 SONBAHAR ÇİÇEKLERİ

Meryem Kocaoğlu

32 ÂDEMOĞLUNUN "VARLIK" VE "BENLİK"LE İMTİHANI

Canan Cehri Akyol

40 ÜÇ GÜZELLER: EĞİRDİR, BURDUR, SALDA

Seher Meriç

46 BİR UMUTTUR SOMALİ

Saliha Dilmaç

52 TOHUMDAKİ MUCİZE: ÇÖREK OTU

İşıl Tamer

56 YAHYA KEMAL BEYATLI: BİR BİR ÇALAN SAATLER

50 SON TÜKETİM TARİHİ

Hasan Karaca

Son tüketim tarihinin her zaman en az belirlenen tarihe kadar demek olduğunu düşünerek yemeye devam ettim. Hâlâ ölmedim. Yine de insan, midesine dokunmuş gibi hissediyor. Fakat bu tamamen psikolojik.

44 RESÛLULLAH'IN KÜÇÜK KIZI, ÜMMÜ EBÎHA HZ. FÂTİMATÜ'Z-ZEHRÂ

Doç. Dr. Ayşe Esra Şahyar

54 SANATIN TOPRAĞA DOKUNUŞU

Bekir Erdem

Toprak işleri ta ilkel çağdan bu yana milletimizin kültüründe önemli bir yere sahiptir. Yalnız bizim hayatımızda değil bütün milletlerin hayatında az çok belli bir yeri vardır.

57 YALNIZLIĞIN EVRENSEL YÜZÜ: TATAR ÇÖLÜ

Sema Bayar

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
DR. YÜKSEL SALMAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
DR. FARUK GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
MUSTAFA BAYRAKTAR

Yayın Koordinatörleri
DR. FATMA BAYRAKTAR KARAHAN
MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

Tashihi
MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

Arşiv
ALİ DURAN DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
EVEN Medya
www.evenmedya.com
iletisim@evenmedya.com

Baskı
İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık ve Teknik
Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Üni-
versiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0.312 295 8661- 62
Faks: 0.312 295 61 92
ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

SAVAŞIN ÇOCUKLARI

DR. FATMA BAYRAKTAR KARAHAN
Diyabet İşleri Uzmanı

İnsanlığın utancı birkaç

rakam: Komşumuz Suriye’de son beş yılda 600 binden fazla çocuğun yetim kaldığı ve 8,4 milyon çocuğun mülteci konumunda yaşamaya mecbur bırakıldığı bilinmektedir. Irak’ta mayınların yıkıcı etkisinden en çok etkilenenler on dört yaşın altındaki Iraklı çocuklardır. Myanmar’dan kaçarak canlarını kurtarmak için Bangladeş’e sığınan Müslümanlar arasında 200 bin civarında çocuk bulunmakta, bu çocuklardan 1822’den fazlasının ebeveyninin olmadığını UNICEF açıklamaktadır.

S

avaşın yaşandığı ülkelerde paylarına ölüm, açlık, yetimlik düşer ço-

cukların. Kayıp hayatlar olur yaşamları, hiç doğmamış gibi... İstatistiklerle günah çıkaran dünyada mülteci olurlar; vatanları, yerleri yurtları, evleri olmaz. Çaresizce kaçıp sığındıkları ülkelerde her tür şiddete maruz kalmaları normal kabul edilir. Gelecekte “Başımıza bela olur.” düşüncesiyle büyümeleri istenmez ve hatta doğmaları bile hak olarak görülmez. İsimleri ancak iyi yakalanmış bir kadrada birkaç günlük bir tesir oluşturacak kadar akılda kalır. Acıma cümleleri daha neticelenmeden belki bir gazete kupüründe belki kısa bir haber videosunda unutulurlar. Ve yeniden, aslında hiç olmamaları, doğmamaları gerektiğini söyler dünya. Onların bedenlerine saplanan kurşunların, bomba parçalarının acısını tüm dünya hissetse, tüm dünyanın soluğu kesilse kimyasal silahlardan yahut tüm dünyanın kanı donsa reva kaldıkları eziyetlere, yaşananlar devam edebilir mi?

Üzerinde uzlaşılmış uluslararası tam bir tanımı yoktur savaşın. Üstelik Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 2’nci maddesinin 4’üncü fıkrası ile yasaklanmış bir eylemdir ve yasak olduğundan bir düzenlemesi, hukuku da bulunmamaktadır. Ancak uluslararası tam bir tanımı yahut hukuku olmasa da insanlık tarihini şekillendiren ve sınırları değiştiren savaşlar tüm acımasızlığı ile yürekleri, vicdanları

İsimleri ancak iyi yakalanmış bir kadrada birkaç günlük bir **tesir oluşturacak kadar akılda kalır. Acıma cümleleri** daha neticelenmeden belki bir gazete kupüründe belki kısa **bir haber videosunda unutulurlar. Ve yeniden, aslında hiç** olmamaları, doğmamaları gerektiğini söyler dünya.

Onların bedenlerine sap-
lanan kurşunların, bomba
parçalarının acısını tüm
dünya hissetse, tüm dünya-
nın soluğu kesilse kimyasal
silahlardan yahut tüm
dünyanın kanı donsa reva
kaldıkları eziyetlere, yaşa-
nanlar devam edebilir mi?

ve yerküreyi sarsmaya de-
vam etmektedir.

Kolektif bir şiddet türüdür
savaşlar ve ne enteresandır
ki II. Dünya Savaşı'ndan bu
yana üçüncü dünya ülkeleri
olarak adlandırılan bölge-
lerde gerçekleşmektedirler.
Ve yine ne ilginçtir ki sava-
şın hep hedefinde olan bu
ülkeler, önemli yer altı ve
yer üstü zenginliklere de sa-
hiptirler. Yerkürenin bir yanı
sürekli kan kaybetmekte,
dünyanın bir bölümünün ço-
cukları yaşam hakkını daha
doğarken yitirmektedirler.

Savaşın mağdur ettiği ço-
cuklara yönelik yapılacak
her yardım, onlara gösteri-
lecek şefkat aslında sadece
onların yararına da olma-
yacaktır. Çünkü ağlayan,
incitilen, mağdur edilen her
çocuk; gülüşleri ile aydın-
lanan dünyayı karanlıklara
gömmektedir. İşte tam da

**Açlığı, yetimliği,
öksüzlüğü ve
sağlıksız ya-
şam koşullarını
gidermeye ça-
lışmak; onların
sıcak bir yuva
ihtiyaçlarına
katkıda bulun-
mak, onlara
ilgi ve şefkat
göstermek yapı-
labileceklerden
biri**

**Misafirimiz mül-
teci çocukların
güzel ülkemi-
zin yarınlara
katkıda bulu-
nabilmeleri için
eğitim imkânla-
rından yararlan-
malarına destek
olmak da bir
diğer önemli
çaba olarak
karşımızda dur-
maktadır.**

İstanbul

bu sebeple dünyamız yeni-
den aydınlansın, umutları-
mız daim olsun diye savaşın
çocuklarına sahip çıkma zo-
runluluğumuz vardır. Açlığı,
yetimliği, öksüzlüğü ve içinde
bulundukları sağlıksız yaşam
koşullarını gidermeye çalış-
mak; onların sıcak bir yuva
ihtiyaçlarına katkıda bulun-
mak; yakınımızda olanlar-
dan başlayarak onlara ilgi ve
şefkat göstermek her birimiz
için yapılabileceklerden bir-
kaçıdır. Öte yandan misafi-
rimiz mülteci çocukların gü-
zel ülkemizin yarınlara kat-
kıda bulunabilmeleri için e-
ğitim imkânlarından yarar-
lanmalarına destek olmak da
bir diğer önemli çaba ola-
rak karşımızda durmaktadır.
Dışlanmalarına, ötekileştiril-
melerine izin vermemek ise
temel bir insani itidir. Zira
unutulmamalıdır ki çocuk-
lar, hiçbir savaşın müsebbibi
değil sadece tüm savaşların
mağdurdurlar.

VATANSIZ DOĞAN ÇOCUKLAR

Savaş yetişkinleri etkilediğinden çok daha ağır ve olumsuz etkiler çocukları. Zaten zayıf, zaten kendi kendine yetemeyen; ilgiye, bakıma ihtiyaç duyan çocuklar savaştan çok daha fazla zarar görürler. Yeterli yiyecek ve temiz su bulamamak, asgari sağlık imkânlarından yararlanamamak ve ebeveyni kaybetmek savaşın bir çocuğun hayatından asgari aldıklarıdır. Şahit olunan silah sesleri, bombalamalar, yaralanmalar, ölümler, işkence ve tecavüzler... Ve tüm bunları yaşamak zorunda kalan; yaralanan, işkenceye ve türlü kötülüğe maruz bırakılan çocuklar, yaşadıklarının etkilerini nasıl taşırlar küçük omuzlarında?

Çocuklar; yaşadıkları olumsuz durumlara yetişkinler gibi tepkiler vermezler, veremezler. Bazen kendilerini cezalandırarak, temel ihtiyaçlarından vazgeçerek karşılarlar böylesine durumları. Yemek istemeyen, hiç konuşmayan çocuklarla kamplarda ve mülteci çocuklar arasında sıklıkla karşılaşılır. Suriyeli küçük Muhammed, o çocuklardan sadece biridir. Ailesiyle birlikte sınırı geçtikten sonra konuşmayı ta-

mamen bırakmış, çocuk destekli programlar neticesinde yeniden konuşmaya başladığında ailesi onun sesini bir daha duyabildiklerine inanamamıştır. Seslerini, azalarını, anne babalarını ve vatanlarını kaybeder çocuklar ama hiç şüphesiz en vahim olanı umutlarını kaybetmeleridir. Gülmekten, oynamaktan, seepsiz bir neşe içinde olmaktan vazgeçtiğinde çocuklar; umutlarını da kaybederler. Onların yüreklerindeki korkuyu dindirecek, yaşadıkları travmanın yaralarını saracak, bedenlerini ve ruhlarını sağaltacak ve umut verecek biri var mıdır? Duydukları her uçak sesinde hâlâ saklanmaya, tüm ailesini kaybettiği için "tek başına" mülteci olup hiç bilmedikleri acımasız dünyada kendilerine bir yuva, sığınacak bir yurt aramaya çalışan; asimile edilmeye, emekleri, bedenleri ve hatta organları satılmaya başlanan bu çocuklar için yapılacak ne vardır? Yapılacak hiçbir şeyin bulunmadığını; sevginin, ilginin ve ihtimamın sadece dünyaya getirdiklerimizin doğal bir hakkı olduğunu düşünmek; kötülüğün, şerrin sadece şahidi değil aynı zamanda ortağı yapar bizi.

Şahit olunan silah sesleri, bombalamalar, yaralanmalar, ölümler, işkence ve tecavüzler... Ve tüm bunları yaşamak zorunda kalan; yaralanan, işkenceye ve türlü kötülüğe maruz bırakılan çocuklar, yaşadıklarının etkilerini nasıl taşırlar küçük omuzlarında?

İNSANLIK İÇİN EN GÜZEL ÖRNEK NEBİ NASIL DAVRANIRDI?

Allah Resulü, Uhud dönüşünde kendisine babasını soran Beşir'e babasının şehadetini haber verir. Ağlayan küçük çocuğun yanından ayrılmaz. "Ağlama!" diye teselli eder onu ve sonra "Ben senin baban olayım, Âişe senin annen olsun istemez misin?" der küçük çocuğa. Hiç düşünmeden "Evet, çok isterim." diye cevap verir küçük Beşir. (İbn Hacer, İsbâe, I, 302.) Allah Resulü; eliyle Beşir'in saçlarını okşar, onu kucaklar, başına basar. (İbn Asâkir, Târîhu Dimaşk, X, 300.)

PEKİ, BEN NE YAPABİLİRİM?

Yaşadığımız sadece tarihî ve trajik bir şahitlik değildir. Zira yeni dünya şahitlikten daha fazlasına imkân vermektedir. Bilgi ve ulaşım ağları; yardım için, kötülükle topyekûn mücadele için bize fırsatlar da sunmaktadır. Savaşın mağdur ettiği, açlıkla, hastalıklarla, yetimlik ve öksüzlükle baş başa kalan çocuklara kucak açmak, destek vermek, yardım etmek imkânımız vardır. Ülkemizde yürütülen yardım faaliyetlerine, kampanyalara destek vermek, vatanımızı artık vatan bilen minik yüreklere sevgi ile muamele etmek ve "Ben ne yapabilirim?" sorusuyla yüzleşmek atılacak ilk adımlardandır hiç şüphesiz.

"Yardım yapabilmek için illa zengin mi olmak gerekiyor? Ya da mevki, makam, diploma sahibi olmak mı? Erkek ya da kadın olmak yahut belirli bir yaşa erişmek mi? Devlet kademelerinde yer almak mı? Herhangi bir kuruluşa bağlı olmak mı?

İyilik yapmak için bunlardan herhangi birine sahip olma zorunluluğum yoktu. Allah'ın bana verdiği başka bir sürü şey vardı. Yoksul insanları görebilen gözlerim, onlarla konuşabilecek dilim, dertlerini dinleyebilecek kulaklarım ve bunları benden daha çok maddi imkân verilmiş insanlara aktarabilme yeteneğim...

Tek başına görünüyorsam bile hiç yalnız olmadım çünkü hayır üzere çıkıp yürüdüğünüz yolların her adımında Allah yanınızda oluyor, size yüreği sizinki gibi çarpan başka yol arkadaşları veriyor.

Cesur olmaya karar vermiştim. 2017 Şubat'ta Suriye Cerablus'ta Esed zulmünden kurtulmuş, çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu insanlar için arkadaşlarımızla bir yardım tırı hazırladık. İsmi Şehit Fethi Sekin koyduğumuz tırı duvarla yola vurduk. Kısa bir süre sonra tırın ardından biz de bölgeye ulaştık.

Ben burada yani Türkiye'de zaman zaman hastanelerin Onkoloji servislerinde veya engelli çocuklar için düzenlenen etkinliklerde palyaço kostümleri giyip onlara hediyeler dağıtır, yüzlerini boyar, çocukları eğlendirmeye çalışırdım. Suriye'deki çocuklara da hediyelerini palyaço kostümüyle dağıtmayı düşündüm. Yanımda kutular dolusu boya kalemleri götürdüm. Fakat köylerde çocuklarla o ilk buluştuğum an gördüm pek çoğunun yüzlerinde ve ellerinde yaralar, kızarıklıklar mevcuttu. Bana eşlik eden görevlilere sordüğümde temiz suya erişimlerinin çok sınırlı olduğunu bu yüzden de iyi beslenemedikleri gibi iyi temizlenemediklerini söylediler. Yetersiz gıda ve susuzluk pek çok rahatsızlığın yanında bir de cilt hastalıklarına davetiye çıkarmış ve maalesef tedavi imkânı da bulamamışlardı. Hevesle getirdiğim yüz boyalarını, heyecanla beni bekleyen yüzlere nasıl sürecektim. Çocukların yüzlerine sadece minik kalpler kondurabildi ellerim. Yine de o güzel çocuklar; 'Ene, ene!' diyerek etrafımı sarıyor, yüzlerini boyamam için sevinçle sıralarını bekliyorlardı."

**Gökçe Değirmen,
Bir İyiliksever**

ÜLKEMİZDE SAVAŞ MAĞDURU ÇOCUKLARA YÖNELİK ÇALIŞMALARDAN...

ASPİM/İHH/RAF ORTAK ÇALIŞMASI

Savaşın yetim bıraktığı çocuklar için geliştirilen, dünyanın en büyük çocuk yaşam merkezi olan RAF&İHH Çocuk Yaşam Merkezi inşa edildi.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile imzalanan protokole göre RAF&İHH Çocuk Yaşam Merkezi'nin kurulması için ilk adım 2015 yılında atıldı. Savaş ortamından çıkmış, büyük travmalar yaşayan çocukların normal hayata dönmelerini kolaylaştıracak Yaşam Merkezi küçük bir mahalle örneğinde tasarlandı. Reyhanlı'da inşa edilen merkezde barınma evlerinin yanı sıra üç okul, sağlık ocağı, oyun alanları, kültür merkezi, kapalı spor salonu, rehabilitasyon merkezi, sanat atölyeleri ve poliklinik binası bulunuyor. Merkezde ayrıca çocukların içe kapanıklığa karşı özgüvenlerini kazanabileceği, hayvan ve ağaç yetiştirerek merhamet duygularını pekiştireceği ekim-dikim amaçlı tarlalar, mesire alanları ve zeytinlikler yer alıyor.

Merkezin hedefleri arasında savaş mağduru Suriyeli çocukların barınma, eğitim, sağlık gibi her türlü ihtiyaçlarının ev ortamında karşılanması; yaşadıkları travmalardan dolayı oluşan psikolojik sorunların rehabilite edilerek normal yaşama uyumlarının sağlanması; misyonerlik faaliyetleri ile örgüt ve mafya oluşumlarına karşı korunmaları hedeflenmektedir.

TÜRK KIZILAYI

Suriyelilere "Toplum Merkezleri" ile Destek

Ülkelerinde yaşanan çatışmalar nedeniyle milyonlarca Suriyeli evlerini terk edip komşu ülkelere sığındı. Bu ülkelerin başında iki milyon Suriyeliye ev sahipliği yapan Türkiye geliyor. Geçici koruma altındaki Suriyelinin bir kısmı sınır boyunca kurulan konaklama tesislerinde kalıyor. Konaklama tesislerindeki Suriyeli çocuklara UNICEF ile ortaklaşa olarak Çocuk Dostu Alanlar'da eğitim ve psikososyal destek veren Türk Kızılayı, benzer bir projeyi tesislerin dışında uygulamaya başladı. "Toplum

Ağlayan, incitilen, mağdur edilen her çocuk; gülüşleri ile aydınlanan dünyayı karanlıklara gömmektedir. İşte tam da bu sebeple dünyamız yeniden aydınlansın, umutlarımız daim olsun diye savaşın çocuklarına sahip çıkma zorunluluğumuz vardır.

Merkezi Projesi" ile kendi imkânlarıyla farklı şehirlerde yaşayan Suriyeliler için psikososyal destek sağlıyor, yönlendirme ve eğitim hizmetleri sunuluyor.

Mobil Çocuk Dostu Alanlar Suriyelilerin Hizmetinde

Suriye İnsani Yardım Operasyonu kapsamında oluşturulan "Çocuk Dostu Alanlar" projesinde, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ile ortak olarak hareket eden Türk Kızılayı, UNICEF'in bağışladığı iki Mobil Çocuk Dostu Alanı da Suriyeli çocukların hizmetine sunuyor. Bu kapsamda barınma merkezlerinde yürütülen Çocuk Dostu Alanlar'ın yanı sıra yeni Mobil Çocuk Dostu Alanlar'la da şehirlerde yaşayan Suriyeli çocuklara psikososyal destek faaliyetleri gerçekleştirilecek. Faaliyete geçmesi planlanan Mobil Çocuk Dostu Alanlar ile şehirlerde hizmetlere ulaşamayan ve geçici koruma yönetimi altında yaşayan okul çağındaki Suriyeli çocuklar ve gençlerden oluşan kitlelere ulaşılacak.

MEDENİYETİN IŞIĞI CAMİLER

Peygamber Efendimiz, hicret yolculuğunda ilk olarak Kubâ Mescidi'ni, Medine'ye ulaştığında ise Mescid-i Nebevî'yi inşa ettirmiş böylece kurulacak şehirler için cami merkezli bir şehir modeli ortaya koymuştur. Medine döneminden günümüze cami etrafında bütünleşen bir hayat tesis etmiş ve şehrin birliğini sağlamıştır. Şehrin merkezinde yer alan camilerin etrafına medrese, şifâhâne, imâret, çarşı, han, hamam ve çeşme gibi yapılar inşa edilmiştir. "Camiler ve Din Görevlileri Haftası" münasebetiyle her yıl farklı bir temayı ön plana çıkaran Diyanet İşleri Başkanlığı, bu yılın temasını "Cami, Şehir ve Medeniyet" olarak belirlemiştir. Camilerimizin tarihte yükledikleri misyonun tekrar canlandırılması için hafta boyunca yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilecek etkinliklerle camilerin sevgi, bilgi ve birlik mekânı olduğuna dikkat çekilecek; camiyi dini, toplumsal ve mimari yönü ile hayatın merkezine, şehrin kalbine taşımanın önemi vurgulanacaktır.

Selahattin Eyyubi, Kudüs'ü fethetti.
(2 Ekim 1187)

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası kuruldu.

(3 Ekim 1931)

Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdi.

(4 Ekim 1926)

I. Balkan Savaşı başladı.
(8 Ekim 1912)

Aliya İzzetbegović vefat etti.
(19 Ekim 2003)

Ankara'nın başkent olmasına ilişkin önerge Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edildi.
(13 Ekim 1923)

Paris büyükelçimiz İsmail Erez ve şoförü Ermeni teröristler tarafından şehit edildi.
(27 Ekim 1975)

Türkiye ilk nüfus sayımı yapıldı.
(28 Ekim 1927)

Cumhuriyet ilan edildi.
(29 Ekim 1923)

Mustafa Kemal Atatürk cumhurbaşkanı seçildi.
(29 Ekim 1923)

ÖMER NASUHI BİLMEN

Beşinci Diyanet İşleri Başkanı olan ünlü tefsir ve fıkıh âlimi Ömer Nasuhi Bilmen, 1883 yılında Erzurum'un Salasar köyünde doğdu. Küçük yaşta babasının vefat etmesi üzerine amcası Abdürrezzak İlmi Efendi'nin himayesinde eğitim görmeye başladı. Hayatının büyük bir kısmını telifle geçiren ve temel İslami ilimler alanında çok sayıda eser veren Ömer Nasuhi Bilmen; zamanına kadar yazılmış olan ilmiyelerden daha basit, anlaşılır ve kolay şekilde istifade edilmesini sağlamak için 1947-1948 yılları arasında "Büyük İslam İlmihali" adını verdiği eserini yayımladı. Akaid hakkında özet bilgilerle başlayan kitapta, ibadetlerle ilgili konulara geniş yer vermiş ve dinî hükümleri detaylı bir şekilde açıklamıştır. "Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meâl-i Âlisi ve Tefsiri", "Büyük Tefsir Tarihi", "Kur'an-ı Kerim'den Dersler ve Öğütler", "Hikmet Goncaları" (500 hadisin tercüme ve izahını ihtiva etmektedir) eserlerinin birkaçıdır. Vefatının seneidevriyesinde bu büyük âlimi rahmetle anıyoruz.

KUŞBURNU İLE KENDİNİZİ YENİLEYİN

Soğuk kış günlerinde içimizi ısıtarak bizlere şifa kaynağı olan doğadaki pek çok bitki gibi faydaları ile nam salan kuşburnu. Taze veya kuru olarak tüketilebilir. Çayı demlenir. Marmeladı yapılabilir. Özellikle içerdiği C vitamini çoğu meyveye kıyasla oldukça fazladır. Kuşburnu; A, B1, B2, E ve K vitaminleri ile demir, magnezyum, kalsiyum, mangan, sodyum, bakır ve çinko gibi değerli mineralleri barındırır. Uzmanlara göre kuşburnu; soğuk algınlığı konusunda bağışıklık sistemini destekleyici, kavrama yeteneğini artırıcı, iştah açıcı, beyin fonksiyonlarını düzenleyici, bedensel yorgunluğu giderici, böbrek üstü bezlerinin çalışmasını destekleyici, kan dolaşımını hızlandırıcı, romatizmaya bağlı ağrı ve diğer şikâyetleri hafifletici, cildin yenilenmesini ve tazelenmesini sağlayarak cilde canlılık ve parlaklık verici etkilerinin yanı sıra güçlü bir antioksidandır. Faydalarının yanı sıra kuşburnu kullanımında bazı hassas bünyelilerin, emzirenlerin, hamile bayanların ve diyabet hastalığı olanların dikkatli olması gerekir.

ONLAR İÇİN....

İslam dinine göre şefkatli ve merhametli olmak, iyilikte bulunmak sadece insanlara karşı değil her şeyin yaratıcısı olan Allah'a karşı yapılmalıdır. Zira merhametli olmak insanı yücelten en büyük vasıflardan biridir. Eski çağlardan günümüze baktığımızda Türklerin Orta Asya'da bulundukları vakitlerde çevre, doğa ve hayvanlarla ilişkilerinin, günümüz ölçütlerine göre bile çok ileride olduğu bilinmektedir. Yine Osmanlı döneminde hayvanlara verilen bu değer devam etmiş olup 1587 yılında III. Murat yük hayvanlarına taşıyabileceklerinden daha fazla yük yüklenmesini bir fermanla yasaklamıştır. Ayrıca günümüzde yapılan araştırmalara göre hayvan sevgisi, özgüven ve sosyal becerilerin yanında, çocukları psikolojik olarak da güçlendirmektedir. Her şeyden önce doğal hayatın bir parçası olan hayvanların da bir canlı olarak bu doğada yaşama haklarının olduğu 4 Ekim Hayvanları Koruma Gününde yapılacak faaliyetlerle tüm insanlığa bir kez daha hatırlatılmaktadır.

GÖZ SAĞLIĞI

Çevresel faktörler, genetik özellikler ve ilerleyen yaş göz sağlığında çeşitli sorunları da beraberinde getiriyor. Sağlıklı ve dengeli beslenmenin göz sağlığını yakından etkilediğini belirten uzmanlar vücudun düzenli vitamin alması gerektiğini ancak tablet olarak alınan vitaminlerin, vücutta birikerek hastalıklara yol açtığını belirtmektedir. Bu nedenle doğal beslenmek, vücuttaki en aktif kaslara sahip gözlerimizi korumak için ilk adım olarak karşımıza çıkıyor. A, C ve E vitaminleri ile çinko, selenyum, omega 3 ve 6 mineralleri açısından zengin gıdaları tüketmek gerektiğini söyleyen uzmanlar; ıspanak, patates ve badem gibi yiyeceklerin de sofradan eksik edilmemesini öneriyor. Göz sağlığınızı korumak için gözler temiz tutulmalı; başkalarına ait havlu, mendil, gözlük gibi eşyalar kullanılmamalı; uzun süre televizyon, bilgisayar ekranına bakılmamalı; okuma veya yazma sırasında göz ile nesneler arasında uygun mesafe bırakılmalı; gözleri aşırı ışıktan korunmalı ve düzenli olarak göz kontrolleri yaptırılmalıdır.

ALZHEİMER HASTALIĞINDA

Risk faktörleri ve

Hastalıktan korunma

PROF. DR. ENGİN EKER

Ulusal Alzheimer Vakfı Başkanı

G

ünümüzde Alzheimer hastalığı neden önemlidir? Çünkü Alzheimer, ölüme neden olan hastalıklar arasında ön sıralarda kendine yer bulmaktadır. Yaşlılarda görülen bunama durumlarının %60'ı Alzheimer kaynaklıdır. Bu hastalık aile, toplum ve devlet üzerinde büyük bir yük oluşturur.

Dünya Sağlık Organizasyonu (WHO), 2015 yılında dünyada 35 milyonun üzerinde Alzheimer hastası olduğunu bildirmiştir. Bu sayının 2050'de üç katına çıkması beklenmektedir. Bu oran bütün ülkelerin sağlık sistemini etkileyecek ve hasta bakıcıların sağlığı da belirgin şekilde bozulacaktır. Çünkü Alzheimer, sadece bir kişinin hastalığı değildir. Bakıcılar arasında depresif haller, tükenmişlik belirtileri, fiziksel rahatsızlıklar ve psikiyatri kliniklerine daha sık başvurular gözlemlenmektedir. Ayrıca hastalık büyük ekomik sorunları beraberinde getirmektedir. Amerikan Alzheimer Birliği'ne göre hastalığın Amerika'daki bakım maliyetinin 2 trilyon doları aşması beklenmektedir.

Hastalık 65 yaştan sonraki her beş yılda bir ikiye katlanır. Alzheimer ve diğer bunama hastalıklarındaki oran 65-85 yaş aralığında sürekli artış göstermektedir. 65-75 yaş aralığındaki %12'lik oran 75-85 yaş arasında %23'e; 85 yaş üstünde ise % 47'ye kadar yükselir.

Yaştan sonra en önemli risk faktörü yakın aile bireylerinde bu hastalığın olmasıdır. Ailesinde iki veya daha fazla Alzheimer vakası olanlarda risk çok daha fazla olmaktadır.

İstatistiklere göre her üç Alzheimer hastasının ikisi kadındır. Bu durumu Alzheimer hastalığında en büyük risk faktörünün yaş olması ve kadınların erkeklere oranla 4-5 sene daha uzun yaşaması ile açıklayamayız. Kadınlarda hastalığın daha fazla görül-

mesinin nedenleri arasında genetik faktörler, yaşlı kadınlarda biyolojik farklılıkların meydana gelmesi ve yaşam tarzı gibi etmenler yer almaktadır. Bunların yanı sıra Alzheimer'a yol açan genin erkeklere oranla kadınları daha fazla etkilemesi de oldukça önemlidir. "ApoE-4" genine ve bu genin çok yakın bir kopyasına kadınlarda daha çok rastlanmaktadır. Bu geni taşıyanların taşımayanlara oranla Alzheimer'e yakalanma riski yaklaşık iki kat daha yüksektir. Öte yandan bu geni taşıyan erkeklerde risk artışının minimal düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Alzheimer Birliği'nin bu hastalığa yakalanma riskinin kadınlarda neden yüksek olduğu konusunda yaptığı çalışmalarında:

Kadınların erkeklere oranla daha uzun yaşadığı, beyindeki moleküler düzeyde değişikliklerin, hastalığın klinik belirtileri görülmeden 20-30 yıl öncesine kadar uzandığı ve kadınların daha uzun yaşamaları dolayısıyla beyinlerinde gerçekleşen hücresel değişikliklerden daha çok etkilenmeleri tespit edilmiştir.

Ayrıca hemen her kadın için hayatının en önemli dönemlerinden biri olan menopoz da bazı kadınlarda hastalık açısından bir kırılma noktası oluşturabilir. Östrojenin başta bellek olmak üzere pek çok beyin fonksiyonunu koruduğu aşikârdır. Östrojen; beyin metabolizmasını ayarlar, bilişsel işlevler için enerji oluşturur. Ancak Alzheimer

Günümüzde kullandığımız ilaçlar hastalığın ilerlemesini yavaşlatabiliyor, hastalıkta görülebilen davranış bozuklukları ve psikiyatrik semptomları (hezeyanlar, halüsinasyonlar gibi) azaltabiliyor.

hastalığının tedavisinde östrojen kullanılmamaktadır.

Ayrıca modern çağın en büyük problemlerinden biri olan obezite, obeziteye bağlı yüksek kolesterol ve diyabetin de Alzheimer'ı tetikleyici risk faktörleri olarak dikkate alınmaları gerekmektedir.

Dünya Alzheimer Birliği, "Hastalığı tedavi edemeyiz, tamamen ortadan kaldıramayız" yaklaşımını 2014 yılında "Alzheimer hastalığındaki risk faktörlerini önleyebilir miyiz?" şeklinde değiştirdi ve çalışmalarını bu yöne kanallandırdı. Bu yaklaşımla hastalıkla ilgili pek çok gelişme kaydedildi. Örneğin günümüzde kullandığımız ilaçlar hastalığın ilerlemesini yavaşlatabiliyor, hastalıkta görülebilen davranış bozuklukları ve psikiyatrik semptomları (hezeyanlar, halüsinasyonlar gibi) azaltabiliyor. Ancak tüm bunlara rağmen hastalığın ilerleyici özelliğini engellemenin yolu şu ana kadar bulunamadı.

Araştırmacılar 2015 yılında Alzheimer hastalığındaki risk faktörleri ile ilgili 16,906 yayını gözden geçirerek hastalığa dair risk oluşturan faktörleri sıraladı. Bu faktörleri şu şekilde özetleyebiliriz:

- Fizik gücünün az olması,
- Şah damarında sertleşme,

- Hipertansiyon,
- Küçük tansiyon düşüklüğü,
- Tip 2 diyabet,
- Eğitimin düşük olması,
- Yüksek veya düşük beden kitle indeksi,

Burada şunu belirtmekte fayda var. Bütün bu risk faktörlerinden yalnızca birinin %10 oranında azalması Alzheimer riski taşıyan 1 milyondan fazla kişinin hastalığa yakalanma riskini etkileyecektir.

Diğer değiştirebilen risk faktörleri arasında olan diyet ve uyku bozukluklarına daha az dikkat verilmiştir. Akdeniz diyetinin hastalığı önleme etkisi konusunda tartışmalı yayınlar olsa da bizler yine de bu diyetle önem vermeliyiz. Az miktarda kırmızı et; çok miktarda tam tahıl, meyve, sebze ve balıkla öğünlerimizi zenginleştirebiliriz.

Bilindiği gibi balık "DHA" içerir. Bu bir omega-3 yağ asididir. Beyinde beta-amiloid plaklarını azaltır. Zeytinyağında ise "oleocanthal" isimli bir bileşik vardır. Bu bileşik ise beyindeki toksik plakların oluşmasını önlemektedir.

Kahvenin beyinde koruyucu etki oluşturduğuna ait yayınlar artmıştır. Yeşil çayı da unutmamak gerekir. Ceviz, fındık, badem yenmelidir.

Hastalık 65 yaştan sonraki her beş yılda bir ikiye katlanır. Alzheimer ve diğer bunama hastalıklarındaki oran 65-85 yaş aralığında sürekli artış göstermektedir. 65-75 yaş aralığındaki %12'lik oran 75-85 yaş arasında %23'e; 85 yaş üstünde ise % 47'ye kadar yükselir.

HASTALIĞA YAKALANMAMAK İÇİN:

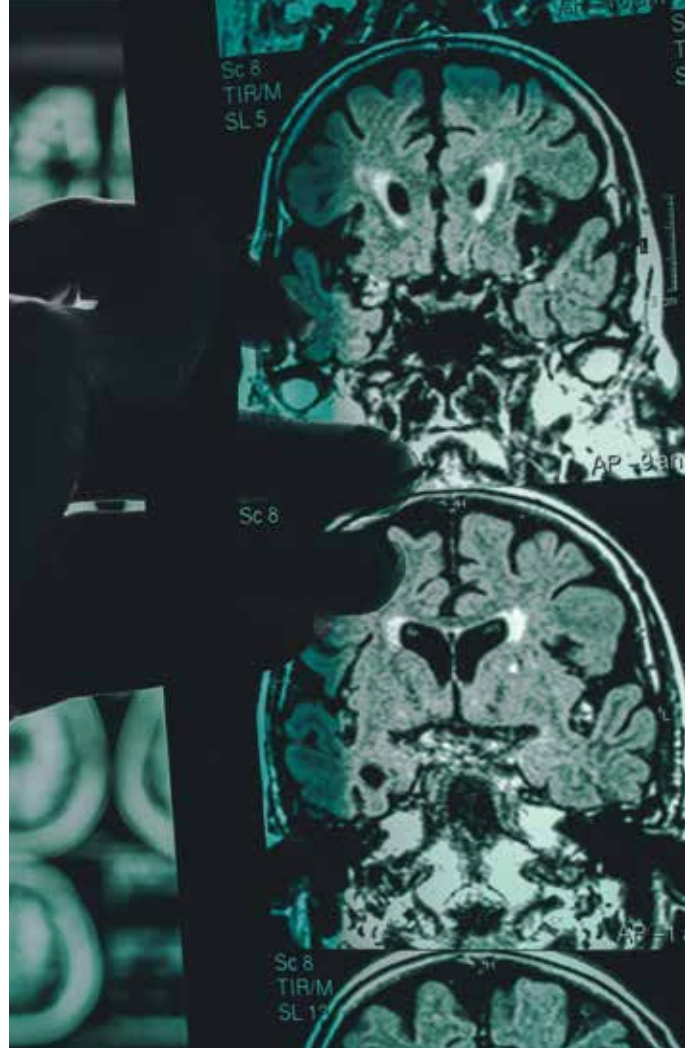
- Yeni bir şey öğrenme,
- Beyini çalıştıracak şeyler okuma,
- Bir müzik aleti çalmayı öğrenme,
- Bir yabancı dil öğrenme,
- Yeni bir hobi edinme,
- Özellikle günlük işleri diğer elle yapmaya çalışma gibi aktiviteler de gerçekleştirilebilir.

Ayrıca hemen her hastalıktan korunmak için önem arz eden

- Diyabetten korunma,
- Kan şekerini kontrol altında tutma,
- Tansiyona dikkat etme,
- Kilo kontrolü,
- Yalnızlığı tercih etmeme, sosyal olma gibi yaşam kalitemizi doğrudan etkileyen faktörlere de çok dikkat edilmelidir.

Tüm bu koruyucu faktörlere rağmen Alzheimer hastasının bakımı mümkün olduğu sürece özellikle yıllarca yaşadığı kendi evinde gerçekleştirilmelidir. Hasta, mecbur kalınmadıkça bir bakım evine gönderilmemelidir. Ancak hasta artık evde bakılamayacak derecede beslenemez, sık sık enfeksiyona maruz kalır, davranış ve psikiyatrik belirtiler çok şiddetli gerçekleşir ve bu belirtilerle evde başedilemezse hastanın özel bakımının gerçekleştirileceği, alanında uzman bakıcı, hemşire ve hekimlerin bulunduğu tam teşekküllü bir bakım evine götürülebilir. Bununla birlikte hastanın ailesi de sürekli olarak ilgili personeli ile görüşmeli, hastası hakkında bilgi almalı ve hastasını sık sık ziyaret etmelidir.

Alzheimer hastalığı gerçekten çağımızın vebasıdır. Hastalığın tedavisi ve önlenmesi konusunda yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Zerdeçal olarak da bilinen hint safranı baharatında bulunan bir maddenin de Alzheimer hastalığı esnasında beyinde görülen plakların miktarını azalttığına dair kanıtlar mevcuttur.

Alzheimer hastalığından korunmada egzersiz bütün önlemlerin başında gelir. Egzersiz beyne kan sağlayan küçük damarların sayısını artırır ve sinir hücreleri arasındaki bağlantıları güçlendirir. Düzenli

egzersizler ayrıca bellek ve öğrenmede önemli olan "Sinir Büyüme Faktörü" denilen bir maddeyi de artırmaktadır. American Health Assistance Foundation'ın (AHAf) 65 yaş üstü 1.700 kişi üzerinde altı yıl boyunca gerçekleştirdiği çalışmada, haftalık en az üç kez 15-20 dakika fiziksel aktivite yapanların daha az aktivitede bulunanlara nazaran hastalığa %40 oranında daha az yakalandığı ortaya çıkmıştır.

EVLİLİKTE

Karşılıklı etkileme

AYŞE YILMAZ

Uzman Klinik Psikolog

i lişkiler ağı içinde her birey diğerlerini etkiler ve onlardan etkilenir. Her bir bireyin davranışı, diğer bireylerin davranışlarının hem öncülü hem de sonucudur. Hayatımızda olaylar birbiriy-le bağlantılı ya da tekrarlayan döngüler dizisi şeklinde gerçekleşir. Bu duruma aile terapisinde döngüsel nedensellik diyoruz. Bir diğer tabirle karşılıklı etkileme.

İnsan olarak kişilerden, olaylardan, durumlardan etkilenen ve bir taraftan da onları etkileyen bir yapıya sahibiz. Dışarıdaki etki bizde tepki, bizim tepkimiz dışarıda etki oluşturur. Bu döngüyü en çok da aile içi ilişkilerimizde yaşarız. Olumlu etki olumlu tepki, olumlu tepki olumlu etki oluştururken olumsuz etki olumsuz tepki, olumsuz tepki olumsuz etki oluşturur. Örnekle somutlaştıracak olursak;

Dışarıdaki etki bizde tepki, bizim tepkimiz dışarıda etki oluşturur. Bu döngüyü en çok da aile içi ilişkilerimizde yaşarız.

OLUMSUZ İLİŞKİ DÖNGÜSÜ

Kadın: Gömleğini ütülemedim diye beni kırdığı için kahvaltı yaparken surat asarım.

Erkek: Kahvaltı yaparken surat astığı için vedalaşmadan işe giderim.

Kadın: İşe giderken vedalaşmadığı için akşam eve geldiğinde "Hoş geldin." demem.

Erkek: Karşılanmadığım için

yemeğimi yer, onunla muhatap olmam, kumandayı elimime alır, TV izlerim.

Kadın: Saatlerce TV izleyip benimle ilgilenmediği için bir daha ütüsünü yapmam.

Erkek: Ütümü yapmadığı için ben de onun isteklerini yapmam.

Davranışın altındaki duygusal ihtiyaç anlaşılmamış, olumsuz davranış karşılıklı artmış ve sorun çözülmemiştir.

OLUMLU İLİŞKİ DÖNGÜSÜ

Kadın: Çocuklarla ilgilenmem gerektiği için gömleğini ütüleyemedim. Bunun için senden anlayış bekliyorum.

Erkek: Sorun değil. Sen kahvaltıyı hazırlayana kadar ben ütülerim.

Kadın: Anlayışlı ve destekleyici bir eş olman sana olan sevgimi artırıyor.

Erkek: Senin sevgin her şeye yeter. Ben de seni seviyorum.

Kadın: Bunun üzerine güzel bir pastırmalı yumurta hazırlayayım sana.

Erkek: Süper! Pastırmalı yumurtaya bayılırım.

Duygusal ihtiyaç anlaşılmış, olumsuz davranış sonlanmış ve duygusal doyum sağlanmış.

İnsanın mutluluğunu belirleyen şeyler içerisinde ailesi ilk sırada yer alır. Çünkü aile duygusal doyum merkezidir. Kişinin duygusal doyum yaşayacağı bireylere olumlu duygular vermesi, olumlu duygu-

lar alabilmesinin en önemli koşuludur.

Duyguların etkileyen ve etkilenen bulaşıcı bir özelliği vardır. Karşımızda kahkahalarla gülen birini gördüğümüzde gülme sebebini bilmesek bile gülesimiz gelir. Güldüğümüz için de karşıdakinin gülmesini devam ettiririz. Aynı şekilde birine öfkeli davrandığımızda onun da öfkelenme tepkisi verdiğini, bu durumun bizi daha çok öfkelendirdiğini yaşamışızdır.

Son zamanlarda eşinize karşı sergilediğiniz olumsuz (incitici konuşma, suçlama, eleştirme, şikâyet, küsme, kızdırma, alay etme, küçümseme, yok sayma vb.) ve olumlu (sarılma, kucaklama, gülümseme, öpücük, yardım etme, destekleme, güldürme, hediye verme, değer verme, iltifat etme, sürpriz, sohbet etme vb.) davran-

İnsanın mutluluğunu belirleyen şeyler içerisinde ailesi ilk sırada yer alır. Çünkü aile duygusal doyum merkezidir. Kişinin duygusal doyum yaşayacağı bireylere olumlu duygular vermesi, olumlu duygular alabilmesinin en önemli koşuludur.

ışlarınızı hatırlamaya çalışın. Eşinize ne verdiyseniz onu aldığınızı, eşinizden ne aldıysanız onu verdiğinizizi göreceksiniz.

Eşinizin iffeti emanet olduğu kadar duygusal ihtiyaçları da size emanettir. Çağımızın en büyük sorunlarından olan boşanmaların ve evlilik sorunlarının en büyük nedeni eşlerin birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarına duyarısız olmalarıdır.

"Peki, nasıl yapalım?" derse-
niz aşağıdaki birkaç uygulamayla başlamaya ve sonucuna şaşırmaya ne dersiniz?

- Eşinizin hislerine karşı duyarlı olun.
- Eşinizde beğendiğiniz şeyleri kendisiyle paylaşın.
- Sizi mutlu eden anlarınızı dile getirin.
- Duygusal olarak ihtiyaç duyduğunuz şeyleri ifade edin.
- Her gün bir saat beraber özel vakit geçirin.
- Bol bol sarılın. Televizyon izlerken, yemek yaparken...
- Ondaki farklılığı görün ve ifade edin.
- Yaptığı güzel şeyleri takdir edin. Örneğin: "Çocuklarla ilgilendiğin zaman çok mutlu oluyorum."
- Adıyla hitap yerine sevgi ifade eden hitaplar kullanın.
- Onu özlediğinize ve sevdiğinize dair mesaj atın.
- Onu sevdiğinizi günde üç kez ifade edin.

Bir Gömlekle Yetinen Babalar

BETÜL ŞATIR

H

erkes evleneceğim adamın babasının ne kadar iyi ne kadar asil bir insan olduğunu konuşuyordu. Adını duyanlar tebessümle söze başlıyor; efendiliğini, cömertliğini, dindarlığını anlatıyorlardı. Sesinin güzel olduğunu, Kur'an okurken insanları derinden etkilediğini duyduğça onu daha da merak ediyordum. Babamla iyi anlaşacaklarına ayrı seviniyordum.

Onu evlenmeden evvel çok az görmüştüm. Göcek'te bulunan evlerinin bahçesinde ağaçları ve ahırları vardı. Besledikleri hayvanlar ve sürekli sulanması gereken ağaçlar nedeniyle düğün öncesi koşturmacalara kayıinvalidemle dönüşümlü katılırlardı. Genelde kayıinvalidem gelir giderdi.

Ancak, âdetlere uygun yaptığımız düğünümde yakından görebilmiştım kayınpederimi. Gelin takısı takarken, fotoğraf çekenlere poz verirken. Şefkati, yorgun gülüşü, kız çocuklarını kayıran tebessümü iyi bir insan olduğunu ele veriyordu. Üzerinde solgun bir ceket pantolon takımı vardı. Kendi babam da belki yıllar sonra fotoğraf karelerinde kendini görünce "Düzgün bir gömleğim yok muymuş benim hatun?" diye anneme mahcubiyetle sesleneceği bir giyim kuşam içindeydi. Öğretmendi, ama ilk defa kız evlendiriyordu. Düğün esnasında eşin dostun izdihamı, onlara ikram etme koşturmacası babacığımı ne kadar da yormuştu. İlk tecrübesinin yorgunluğu, girdiği

ağır yüklerin acemiliği fotoğraflarda da görüldüğü gibi omuzlarını aşağı çekmişti.

Zengin bir ailenin çiftçilikle uğraşan en küçük oğluydu kayınpederim. Bizim o taraflarda evin küçüğü genelde okutulmaz, anne babanın hizmetini ve bakımını üstlenirdi. Maruf isminde arif bir kimse olan kayınbabam tam da bu nedenle evde tutulmuştu. Baba ocağına gelin getirmiş ve kendisine esnek bir meşguliyet bulmuştu. Rahmetli dedemiz, arkasından dua okuması umuduyla, diğerlerinden farklı olarak kayınbabamı Kur'an kursuna yollamıştı. Zevkle, hevesle, aşkla Kur'an-ı Kerim okumayı ve dinî ilimleri öğrenen kayınbabam böylelikle kardeşleri içinde bambaşka bir yol çizmişti kendine. Gönüllü müezzinlik ve imamlik yapmıştı yıllarca. Hâlâ da devam ettirdiği bu uhrevi sorumluluğu meslek olarak yapmasını isteyen müftülere, böyle bir işten para kazanmak istemediğini belirtmişti gençlik yıllarında.

Rahmetli Turgut Özal'a bile defalarca namaz kıldırması. Göcek'e tatile gelen ve arkasında namaz kılan muhterem hocalardan, kıraati ile ilgili hep aferin almış. O yüzden çevredeki insanlar zamanla isminin sonuna "Hoca" sıfatını eklemişler.

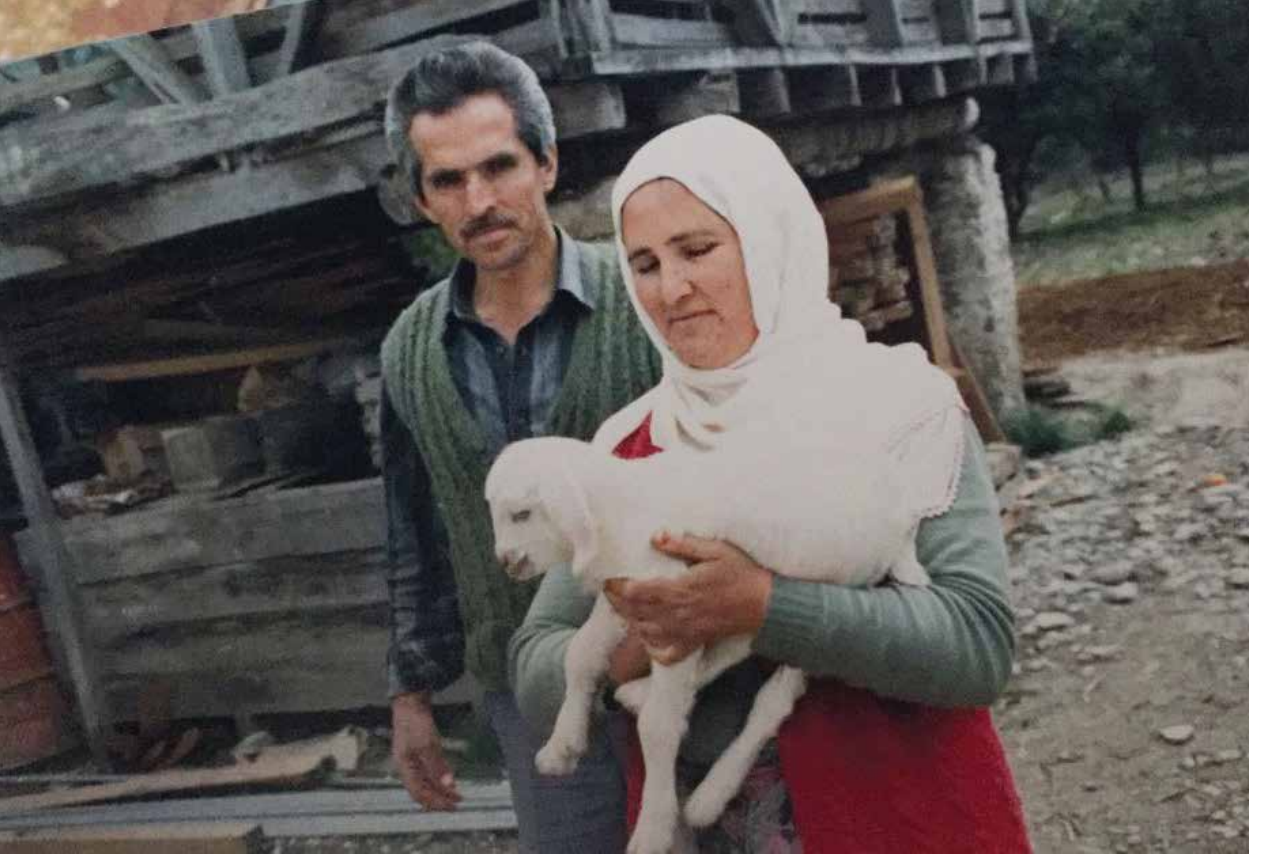
Babasının yanında bir kez bile ayaklarını uzatmadığını eşimden kaç defa duyduğumu hatırlamıyorum. Dedemiz sağ iken çekilmiş bir resim, zaten bunu ispatlar

Rahmetli dedemiz, arkasından dua okuması umuduyla, diğerlerinden farklı olarak kayınbabamı Kur'an kursuna yollamıştı. Zevkle, hevesle, aşkla Kur'an-ı Kerim okumayı ve dinî ilimleri öğrenen kayınbabam böylelikle kardeşleri içinde bambaşka bir yol çizmişti kendine.

ve destekler nitelikteydi. Fotoğraf karesinde hayli genç gözükken kayınbabamın kucagında oturan sanki eşim değil de oğlumdu. Oğluma onun ismini verirken bütün telaffuz hatalarını, anlaşıl-mazlıkları hesaplamış ama bir an bile tereddüt etmemiştim. "Maruf"; bilinen, meşhur kimse. En çok da ahlaki benzesin diye dualarla ismini koyarken, fiziksel olarak benzediğine de seviniyorum şimdilerde.

Suskun, çok şey bilen ama bunu asla pazarlamayan sakin bir insandır kayınbabam. Toprak onun ekmeği, mahsul hayatının bereketi olmuştur yıllarca. İnanmazsanız; ellerindeki derin nasırlara, dışa taşan heybetli damarlara sorun. "Varlıklınız, biraz yer satar âbâd oluruz." demeden gece gündüz çalışmış; taş üstüne taş, emek üstüne emek

koymuş, ter üstüne ter damlatmış çalışkan bir insan.

Göcek çok sıcaktır. Bölgeye güneş inanılmaz cömerttir. Uzun temmuz günleri Ramazan ayıyla çakıştığında ağzının orucuyla mahsulünü uzak pazarlara götüren, dönüşte traktörün kasasına kum yükleyen, oruçlu hâliyle susuzluktan ve güneşten darbe yedikçe soğuk çaylarda (dereelerde) gömleğini ıslatıp tekrar giyen ve iki dakika geçmeden gömleğinin kuru olduğuna sabırla şahitlik eden ta kendisidir. Döndüğünde yüklediği kumu kürekle elekten geçiren, yaptırdığı evlerin inşaatında çalışan yine kendisidir. Oruçla yorgun düşerken bir an bile "Of!" demeden ibadetlerini severek

Allah'tan sevgi ve bereket umarak yapmış, kendisi ile alay edenlere aldırmamıştır bile. Karşısında soğuk suları içerken "Bu mevsimde oruç tutmak delilik." diyenlere, ibadetin neşesini zevkini tatması için dualar sırlamıştır tertemiz gönlünden.

Gelin arabası kendine has hüznüyle ilerlerken nasıl bir eve gelin gittiğimi henüz bu kadar derinlemesine bilmiyordum. Nişanlıyken iş yeri mesaisi, izin sıkıntısı, İstanbul-Fethiye arası uzaklığı derken bir kere ziyaret edebilmişim evlerini. Allah'a tevekkül edip düşmüştüm yollara. Yuva kurma ritüellerinin en sonuncusu olan gelin alma merasimi de tamamlanınca sahici bir ve-

dayla büyüdüğüm evden ayrılmıştım.

Yarım saat süren yolculuktan sonra, konvoyun en önünde giden süslenmiş aracın içerisinde bahçe kapısından girdik. Okalıptüslerin ve mandalina ağaçlarının rüzgârla beliren hışırtısı, gurbet hissine kapılmayayım diye çabalıyordu. Arabadan inince kurban kesip dua ederlerken bir oğlak gözüme çarptı. Kahverengiden sarıya geçişken tüyleri olan çok zayıf bir oğlak. Mısır keçisi denirdi bu renkteki keçilere bizim orada. Annesi ya da babasında geyik ya da ceylan karışımı var demekti. Bu çelimsiz minik yavru da dikkatimi çeken bir şey vardı. Bir ayağı cılız ve kemiksiz bir şekilde sal-

lanıyordu. Anlaşılan sakat doğmuştu. Yürümesi imkânız görünen yavru, portakal bahçelerinde dolanıyordu. Çünkü ona pembe bir yürüteçten düzenek hazırlanmış, boynu ve gövdesi acımasın diye küçük yastıklar, süngerler ve pamuklarla tamponlar yapılmıştı. Sakat oğlak, sağlam olan üç bacağı ile bu eski yürüteçten yardım alarak bir oraya bir buraya koşabiliyordu. Neredeyse sağlıklı bir oğlak kadar şendi.

Tedirginlik içinde duvağımın altında titrerken o an içim huzur ile doldu. Sonbahar, kendisini selamlayan bergamot kokularını yüzüme üflerken ve hangi duanın yapıldığını, neye âmin denildiğini kaçırmışken bu gözlem; sevinç ve en çok da güven duygusu doldurdu içime. O gün anlamıştım. Merhametli, insaniyetli, vicdanlı bir aileye gelin gelmişim. Ertesi gün, küçük oğlağa merhamet ve vicdan temsili bu protezi uygulayan kişinin kayınbabam olduğunu öğrendim. Tahminimde yanılmamıştım. O an bütün kaygılarımı çeyiz sandığıma kilitledim. Vicdanlı insanlardan kime ne zarar gelebilirdi.

Her köşesinde alkolün su gibi tüketildiği, turizmin toplum ahlakına en ölümcül darbelerini indirdiği beldemizde dededen kalma evimizin büyük salonunda biz, içeriye sığağı ve günahı geçirmeme telaşındaydık. Tatillerde ve bayram buluşmalarında ailece cemaatle namaza dururken de hep katıksız bir şükür hissine kapılmışımdır. Hiç kimseyi yadırgamayan, herkesi olduğu gibi kabullenen

ama duruşunu hiç bozmayan birinin reislik yaptığı bir aileye gelin gelmiştim.

Ne zaman ütü yapacak olsam iki gömlektan daha fazlasını bulamadığım kayınbabamın gardırobunu anlatmalıyım belki de. Elbise dolabı dediğimiz o تنها ev eşyasını. En fazla iki pantolonla iktifa eden, yamalı ya da onarılmış olsa da "Temiz olsun bana yeter." diyen kayınbabamın gardırobunu. Bizim hatırıma ya da kayınvalidemin ısrarına dayanamayarak yeni bir kıyafet alırsa ezka, hemen

diğerini bir yoksula ulaştırma çabasında olan bir adamın elbiseleri için, sayılar ve tasvirler çaresiz kalacaktır.

Kayınpederim uzak köylerden merkeze gelen, zihinsel engelli, kirli ve bu yüzden de pis kokan bir adama sık sık evini açar; onun banyosunu yaptırır; bitlerini ayıklar ve ona temiz kıyafetler giydirmiş. Karnını güzelce doyurur, cebine biraz da harçlık koyar, köyüne geri yollarmış. Adamcağız ölene kadar devam etmiş bu hayrı işleme-ye. Yıllar boyunca köy misafirhanesi olarak kullanılan bereketli taş evde ağırladığı daha ne kadar garip vardır, sayısını bilmiyorum. Sayıca çok sofraların hazırlandığı çayların büyük yemek sınırlarıyla misafirlere sunulduğu atasından kalma evinde...

İşte kayınbabamın gardırobundaki sadeliğin nedenini ele veriyor bu hikâye de. Almamaya direnen, varyemez tutum değil onunkisi asla. Dünya malının değersizliğini bizlere yaşamıyla ve kısa cümleleriyle hep anlatır toprak kokan elleri, çalışmaktan yorgun düşmüş dizleriyle... Yakın gözlüğünü alıp kaçırarak torunlarına şefkati, ilim ve irfanı en büyük sevinç kaynağımızdır. Bulmaca çözümdeki hüneri, birkaç gün içinde bitirdiği kitapları, yetiştirmeyeceğimiz genel kültür bilgisiyle kayınbabam; her zaman başımızın tacıdır. Biz de şahitlik ederiz ki o hiç kimse- nin bilmediği hikmet sahibi Allah'ı kendisine dost edinmiş muhterem ve mübarek bir insandır.

Dünya malının değersizliğini bizlere yaşamıyla ve kısa cümleleriyle hep anlatır toprak kokan elleri, çalışmaktan yorgun düşmüş dizleriyle...

Kudüs bizim için neden önemli?

SEMANUR SÖNMEZ YAMAN

"K

udüs bizim için neden önemli?"

Son yıllarda daha çok duyar olduk bu soruyu.

Cevap verebilmek için öncelikle kavramları netleştirmek lazım. Kudüs nedir, biz kimiz ve önemli kelimesi neyi ifade eder?

Biz derken eğer kendimizi etnik kökenimizle, coğrafi sınırlarımızla, tenimizin rengiyle tanımlıyorsak doğru cevaba ulaşmamız kolay olacaktır.

Zira konu Kudüs ise "Biz"in içini hem ümmet, hem insanlık tarihinin kıymetli bir vârisi olarak doldurmamız gerekir.

Peki, nedir Kudüs yahut ne-residir?

Öncelikle kutsiyeti Müslümanlara ilahi bir kelamla ilan edilen beldedir. İslam tarihinde ilk kez hicretten önce Mekke döneminde Mi-raç mucizesini anlatan ayetle açıklanır değeri.

"Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz o, hakkıyla işitendir, hakkıyla görürdür." (İsrâ, 17/1.)

İsrâ suresinin ilk ayetinde yeryüzünün kalbi Mescid-i

Aksa ve Allah (c.c.) tarafından mübarek kılınan beldesi (Kudüs) böyle ifade ediliyor.

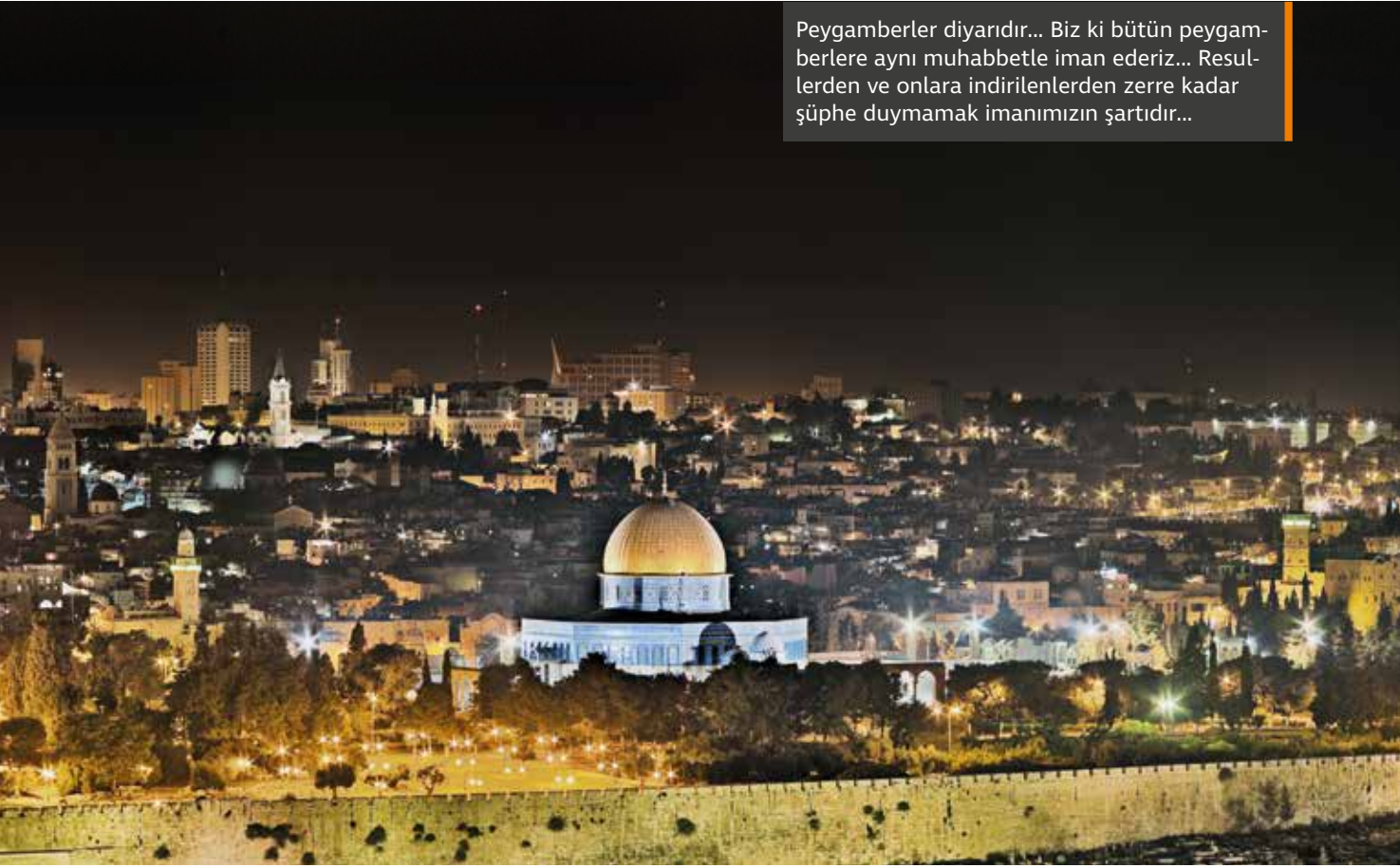
Ve "etrafı mübarek kılınan" o belde, Yahudiler ve Hristiyanlardan sonra Müslümanlara da ilahi bir ikrama dönüşüyor Rahman'ın buyruğuyla...

O kutlu gecede Allah Resulü'nü (s.a.s.) ağırlıyor Kudüs...

İsrâ suresinin hemen ardından bu kez Allah Resulü'nün vasiyetiyle çıkıyor karşımıza Kudüs; gitmeyi teşvik ettiği hatta emrettiği belde olarak.

Öyle ki sadece gidene değil gidemeyene bile sorumluluk yüklüyor.

Peygamberler diyarıdır... Biz ki bütün peygamberlere aynı muhabbetle iman ederiz... Resullerden ve onlara indirilenlerden zerre kadar şüphe duymamak imanımızın şartıdır...

Kudüs önce-likle kutsiyeti Müslüman-lara ilahi bir kelamla ilan edilen bel-dedir. İslam tarihinde ilk kez hicretten önce Mekke döneminde Miraç mucize-sini anlatan ayetle açıklanır değeri...

"Ziyaretler ancak üç mekâna yapılır. Mekke'deki Mescid-i Haram'a, Medine'deki benim bu mescidime ve Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya." (Buhârî, Mescidü Mekke, 1, 6.)

"Oraya gidin ve içinde namaz kılın. Çünkü orada kılınan bir namaz başka yerdeki bin namaza bedeldir. Oraya gitmeye gücünüz yetmezse kandillerinde yakmak için zeytinyağı gönderin. Kim bunu yaparsa oraya gitmiş ve namaz kılmış gibi olur." (Ebu Dâvûd, Kitâbu's-Salât, 14.)

Öncelikle "gidin" diyor emir, gidin ve orada namaz kılın...

Eğer gücünüz yetmezse, gitmekten acizseniz zeytinyağı

gönderin ki kandilleri ışıl-dasın.

Bu emirde bir semboldür zeytinyağı...

Kudüs'e gidemeyenin dahi Mescid-i Aksa'ya fiilen destek olması gerektiğini hatırlatır...

İlk kible, miraçtan evvel ilk durak...

İkinci mabedimiz, ziyaretle emrolduğumuz üçüncü mescidimizin bulunduğu şehirdir Kudüs.

Sezai Karakoç'un tanıımıyla:

"Gökte yapılp yere indirilen şehir.

Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri."

Peygamberler diyarıdır...

Biz ki bütün peygamberlere aynı muhabbetle iman ederiz.

Resullerden ve onlara indirilenlerden zerre kadar şüphe duymamak imanımızın şartıdır.

İşte o şeksiz şüphesiz iman ettiğimiz nebilerden, resullerden kalan mirastır Kudüs.

Semavi dinlerin atası İbrahim'den ki hicret mekânıdır.

"Kapısından tevazu ile girmesi" emredilen Musa'dan (a.s.)...

Kudüs'ün ilk fatihi Davud'dan (a.s.) ki Calut'a attığı taşın iz-

lerini taşır bağrında...

Her bir taşına sinmiş ihtişamıyla Süleyman'dan...

Sıcak rüzgârlarına sinen kokusuyla Belkıs'tan...

Mihrabında Yahya Peygamber'in müjdesini alan Zeke-riyya'dan...

Ve Meryem'den "Allah ka-tından hesapsız rızık gön-derilen" adanmış kızından Aksa'nın...

Mucizelerle gelip ihanetin en ağırla yüzleşen İsa'dan...

...

Medinetü'l-Beytü'l-Makdis'in oğulları, kızları, fedaileri...

Halifeler, sahabeler, kuman-danlar, Allah yoluna baş ko-yanlar...

Kulak verenlere binlerce yılın hikâyesini anlatır Zeytin Da-ğ'ının etekleri.

Deveye binme sırası kölesin-de olduğu için devenin yu-larını tutarak şehre giren bir İslam halifesini (Hz. Ömer)...

Ve o halifenin: "Ey İlyalılar, lehimize olan lehinize, aley-himize olan aleyhinizedir!" seslenişinin yankılarını...

Halifenin söz ve davranışları-nı görünce: "Kudüs bir daha asla bizim olamayacak." diye ağlayan patriğin gözyaşları-nı...

Allah Resulünün vefatın-dan sonra 4 yıl boyunca hiç ezan okumayan, ancak Hz Ömer'in ricası üzerine Bey-tü'l-Makdis'te ilk ezanı oku-yan Hz Bilal'in tekbirlerini...

Kudüs'ü haçlıların elinden kurtarmadan rahat bir uy-kuyu kendisine haram eden, fetih sonrası Mescid-i Aksa'ya koyacağı minberi fetihten yıllar önce devrin en iyi us-talarına yaptıran Halep Emiri Nûreddin Zengî'nin öngörü-sünü...

Kanuni Sultan Süleyman'ın asırlar sonrasına damga vu-ran surlarını...

"Ben onun hiçbir parçasını veremem. Birakalım Yahu-diler milyarlarını saklasın-lar. Benim imparatorluğum parçalandığı zaman onlar Filistin'i hiç karşılıksız ele geçirebilirler. Fakat yalnız bizim cesetlerimiz taksim

Sahip çıkama-dığımız her dakika veba-limizi kat be kat artıran bir imtihan olarak durur gözümü-zün önünde... Zulme sessiz kalmanın zulmetmekle eşdeğer tutul-duğu bir dinin mensupları olarak, ahire-te cevapla-makta güçlük çekeceğimiz belki de başı-mızı öne eğece-ğimiz bir sınav sorusudur...

edilebilir." diyen Sultan Ab-dülhamid'in yürek titreten dirayetini...

Adım adım ilerleyen ve Ku-düs'ü Kudüs'lünün elinden çekip alan işgali...

1967'de İsrail askerlerinin Kubbetü's-Sahra'nın alemleri ü-zerine astığı İsrail bayrağını "Siz Araplarla savaştınız ve Arapları yendiniz. Burası sa-dece Araplara ait bir mescit değil. Burası ümmete ait bir Harem. Bütün Müslümanla-rın mescidi. Eğer o bayrağı hemen indirmeszeniz İsrail ile Türkiye arasında savaş se-bebi addederiz." diyerek iki saat içinde indiren Türkiye Kudüs Konsolosu Ali Refik İleri'nin dik duruşunu...

Ve daha nicesini anlatır taşı-dığı ağır yüke aldırmadan...

Bir öğretmendir Kudüs aynı zamanda...

Dini ve dünyayı öğretir in-sanlığa...

Barışı ve huzuru...

Gerçeği ve mucizeyi...

Evrensel barışın ve evrensel savaşın mikro ölçekli prova alanıdır.

Açıp okumak yeter bir kitap gibi...

Siyaset, bilgelik, yönetim, paylaşım, insanlık derslerini...

Cesareti öğretir Kudüs...

Davut'un (a.s.) Calut'a attığı taş, iman ve cesaretin bir arada nasıl bir güce dönü-şebileceğini anlatır insanoğ-luna.

Adaleti ve kuşatıcılığı öğretir.

Ömer b. Hattab'ın (r.a.) fetihten hemen sonra İliya halkına verdiği emannâmeyle kazınır zihinlere. O emannâme ki güven salar korkuyla titreyen kalplere. Koruma altına alır yenik bir kavmin canını, evladını, malını, kilesesini, haçını...

Ve o emannâme ile güven içinde yaşayan İsevilere, yüzyıllar sonra bugün İsrail'in ezan yasağı karşısında kileselerinin kulelerinden ezan okutarak gösterir minnettarlıklarını.

Saygıyı, bilgeliği öğretir...

Kanuni'nin El-Halil kapısına yazdırdığı "La ilahe illallah, İbrahim halîlullah (Allah'tan başka ilah yoktur; İbrahim onun dostudur)" lafzıyla...

Azmi öğretir Kudüs...

Kumandan Selahaddin'e rahat bir döşekte uykuyu kendine haram kılacaktır kadar net bir azmi...

Vahdeti, birliği öğretir...

Selahaddin Eyyubi'nin tanımıyla "İslam ümmetinin vahdet binasının kilit taşıdır Kudüs."

İslam ümmetinin bugün böyle bölük pörçük olmasının, "bünyan-ı mersus" olmak yerine kuvveti dağılmış bireylere dönüşmesinin gerekçesi de o kilit taşının işgal altında, sessizliğin çoğalttığı bir zulümle lekelenmiş olmasıdır.

1800'lü yıllarda başlayıp katlanarak günümüze uzanan;

bebekleri annelerinin kollarından koparan; üç nesli vatansız/topraksız bırakan; kanlı, sinsi, hain bir işgalin kurbanı olmaktan kurtarmadığımız bir kilit taşı...

İngilizlerin işgal ettiği 1917 yılının Aralık ayından bu yana damla damla kanayan yaramız...

100 yıldır olduğu gibi bugün de mazlum Kudüs...

İşgal altında kana bulanır sokakları gece gündüz...

Yıkılır Kudüslülerin evleri dozerlerle...

Vurulur genç kızları, çocukları; masumiyet vurulur, insanlık vurulur dünyanın gözü önünde...

Sahip çıkamadığımız her dakika vebalimizi kat be kat artıran bir imtihan olarak durur gözümüzün önünde...

Zulme sessiz kalmanın zul-

İngilizlerin işgal ettiği 1917 yılının Aralık ayından bu yana damla damla kanayan yaramız... 100 yıldır olduğu gibi bugün de mazlum Kudüs...

metmekle eşdeğer tutulduğu bir dinin mensupları olarak, ahirette cevaplamakta güçlük çekeceğimiz belki de başımızı öne eğeceğimiz bir sınav sorusudur...

Bir turnusol kâğıdıdır insanlık için...

Nuri Pakdil'in ifadesiyle

"Ayarlanmadan Kudüs'e boşuna vakit geçirirsin buz tutar gözün görmez olur"

Ve "Kudüs bizim için neden önemlidir?" sorusunda geçen "önemli" ifadesi...

"Önem" yeni bir anlam kazandır Kudüs'le...

Emanet olur, vasiyet olur, yemin olur, aşk olur, sabır olur, mücadele olur...

İnsansak, insanlık adına...

Müslümansak, İslam adına...

Yeryüzünün kalbi Kudüs adına...

Şükür virdimiz

Teşekkür zikrimiz olsun

KÜBRA ARSLAN

Bazı kelimeler vardır sadra şifa, yüze tebessüm, göze nur... Manevi bir dokunuşla yanarı söndürür, üşüyenı ısıtır ve karanlıkta olanı ısıtır. Küsü barıştırır; barışı sarıp sarmalar, besler, büyütür. Filizlensin, kök sal-sın diye tohumu eker insanoğlunun en verimli toprağı olan kalbine. Sinede yeşerir, didede dal verir, dilde yemiş olur. Şın, Kef ve Ra kök sesleriyle dökülür dillerden. “Şe-ke-ra”dır kaynağı. Mümbit bir toprak gibi içinden nice nimetler filizlenir.

İlk nimeti şükürdür. Yüce Allah’a bütün yönleriyle bizi ve bütün varlığı var etmesinden dolayı duyulan minnet ve

hoşnutluğun ifadesidir şükür.

Bir nimeti şakirdir. Bütün akli ve kalbi melekeleri ile şükretmenin bilincinde olan ve onu eyleyen fail yani özne olan insandır şakir.

Bir nimeti de müteşekkirdir. Kendisine verilen nimetin, yapılan iyiliğin ve gösterilen güzel tavrın kıymetini idrak edip hoşnutluğunu, duyduğu mutluluğu ve gönül borcunu teşekkür ederek ifade edendir müteşekkirdir.

Dedik ya mümbit bir toprak şe-ke-ra. Daha nice nimeti, yemişı var elbet. Ancak biz şimdilik bunlarla yetinip şükreden olmanın ve teşekkürü borç bilmenin kalplerimizi yumuşatan, sözlerimizi kavi

Teşekkürü var eden iyilikler sarar da dünyamızı, ziyadeleşir günlerimizin güzelliğı. Hepimizi ortak paydada eşitleyen teşekkürün gücü olur. İçtenlikle teşekkür etmeyi becerebildiğimiz zaman bizi daha güçlü kılan şeylerin iyi insan olmanın, iyilik yapan insan olmaktan başka bir şey olmadığını öğreniriz.

kılan ve dostluklarımızı pekiştiren o güzel atmosferine dalalım birlikte.

Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’i hayatın bütün alanlarında olduğu gibi şükür ve teşekkür bağlamında da bizlere kılavuz kılmış ve ayet-i kerimelerde ince insan ve güzel bir Müslüman olmanın ipuçlarını vermiştir. Aklımızla ve kalbimizle bu yola ram olup işaretleri takip ettiğimizde ulaşacağımız yer mutmain bir kalp, güzel bir ahlak ve ilahi nimetler ile doyuma ulaşmış bir nefis olacaktır. Çamur olan beşerden kâmil olan insana yürüyüşümüz tamamına erecektir.

Rabbimiz bireysel ve toplum-

sal bağlamda bizi tamama erdirecek, ilişkilerimizi güzel-likle ve nezaketle güçlendirecek öğütler verir. Peygamber kıssalarını işleyen, eski kavimlerin başından geçenleri anlatan ve doğrudan bizi yani inanan bütün kullarını muhatap alan ayetleri ile bizlere hak yolu tarif edip batıldan kaçınmamızı emreder. Sadece bireysel ibadetlerimize değil insani ilişkilerimize, toplum içindeki tavır ve davranışlarımıza, ailemizle olan irtibatımıza dair hassasiyetimiz ve bütün bunlara artı değer katmak için gösterdiğimiz çaba; bizleri gerçek anlamda ilahi kelamın muhatabı kılmaktadır.

Hiz. Peygamber (s.a.s.) "İnsanların Allah'a en çok şükredeni, insanlara en çok teşekkür edenidir." diye buyurmuştur. Bu söz, bize Allah ile kul arasında oluşan kuvvetli şükür bağının insan ile insan arasında oluşan teşekkür bağını beslediğini gösterir. Allaha karşı şükreden bir kalp, insanlara karşı da müteşekkir olur.

Teşekkür, anlamını eylemlerimiz ile kazanır.

Peki, iki gönül arasındaki bütün mesafeleri kısaltan bu maharetli kelimenin sergilenmesindeki hamaratlığın tarifi nasıldır? Var mıdır bir rengi, bir dokusu? "Olmaz mı hiç!" dediğinizi duyar gibiyim. Her birimizin parmak izi, DNA'sı farklı iken teşekkür eylemimizin tek bir hâli olur mu hiç. Sadece bu da değil üstelik. Teşekkür dilimizden düştüğü her bir defasında farklı bir renk, farklı bir koku ve farklı bir doku oluşturur atmosferimizde. Bazen yapılan bir iyiliğe karşı duyarsız kalama-

yan sade bir tebessümdür teşekkür. Bazen yolda kalmışa aş, yola çıkmışa yoldaş, iyilik görmeyi unutmış bir çift gözde yaştır. Hâlden hâle girer de teşekkür, bin bir lisanla ulaşır hedefine.

Teşekkürü var eden iyilikler sarar da dünyamızı, ziyadeleşir günlerimizin güzelliği. Hepimizi ortak paydada eşitleyen teşekkürün gücü olur. İçtenlikle teşekkür etmeyi becerebildiğimiz zaman bizi daha güçlü kılan şeylerin iyi insan olmaktan, iyilik yapan insan olmaktan başka bir şey olmadığını öğreniriz. Rab-bimiz: "İyiliğin karşılığı, yalnız iyiliktir." (Rahmân, 55/60.) ifadesi ile davranışlarımızda kurmamız gereken dengeyi bizlere bildirmiştir.

Peygamberler başlarına gelen nice ağır musibete rağmen şükür dillerinden ve kalplerinden asla eksik etmemişlerdir. Bu teslimiyetlerinin sonunda ise Allah'ın rızasını kazanarak mutmain olmuş bir kalp ile bizlere dosdoğru birer rehber olmuşlardır.

Güneş doğmaktan vazgeçmemişken hâlâ üzerimize; soframızda var iken yiyecek ekmeğimiz ve var iken onu paylaşacak eş dostumuz; sarıp sarmalayacak can şenliği bir yavrumuz ve dahi en kıymetlisi kalbimizin cilası, hüznümüzün gidericisi olan bir amentümüz; sımsıkı sarılıp hiç bırakmayalım.

Lokmân suresinde Rabbimiz: "İnsana da, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) İnsana şöyle emrettik: Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır." şeklinde buyurmuştur. (Lokmân, 31/14.)

Zarifçe söyleyelim: Bir kalbiniz vardır. Onu tanıyınız ve hatta onu dinleyiniz. Eğilip kulak veriniz ki derin kuyulardan iniltisi gelmesin insanlığımızın. Güneş doğmaktan vazgeçmemişken hâlâ üzerimize; soframızda var iken yiyecek ekmeğimiz ve var iken onu paylaşacak eş dostumuz; sarıp sarmalayacak can şenliği bir yavrumuz ve dahi en kıymetlisi kalbimizin cilası, hüznümüzün gidericisi olan bir amentümüz; sımsıkı sarılıp hiç bırakmayalım. Tutacaksak var gücümüzle sımsıkı bir ipi, O'nun ipine sarılıp hiç bırakmayalım. Şükür virdimiz, teşekkür zikrimiz olsun...

Gurbetten...

HALİME KARABULUT

Birinci kuşak işçiler parayı biriktirip dönme umuduyla yaşadılar. Beraberlerinde getirdikleri dinleri, kültürleri ve umutları vardı. Kısmen daha şanslılardı. İkinci kuşak onlar kadar şanslı olamadı. İki kültür arasında sıkıştılar.

K

imi tarla, kimi traktör, kimi de daha iyi bir hayat umuduyla

tahta bavula koydu en hafif eşyalarını, özlemlerini ve umutlarını. Bu yolcuların adına memlekette "Alamancı", gidilen yerde ise "Yabancı" denilmişti. Yola koyulanların kendilerini tanımlamaya vakitleri bile yoktu. Çalışmaları gerekiyordu. Çok çalışıp yeterli parayı biriktirince döneceklerdi. Alınması gereken traktörler, sürülecek tarlalar, düğün bekleyen nişanlılar yolunu gözlüyordu gurbetçilerin. Bir de aileleri... Onlar da postacıyı bekliyordu. Ya da başka bir gurbetçinin getireceği kaset ve paraları, ciğerparelerinin selamıyla birlikte.

"Yarım asır geçti, traktör ve tarla paraları hala birikmedi mi, ne umut ettiniz, Almanya'ya gidiş sebebiniz neydi, ne buldunuz?" diye sorduk birinci kuşak gurbetçilere:

Cemile Keskinsoy; 1971'de henüz iki ve üç yaşlarında olan iki çocuğunu kayıinvalidesine emanet edip Sinop'tan Almanya'ya gitmiş. Gidiş amacı, bir türlü parayı biriktirip gelemeyen eşinin yanına varıp birlikte çalışarak parayı biriktirmek ve dönmekmiş. Konserve firmasında eşiyile birlikte çalışmaya başlamış. Firmanın onlara verdiği bir odada hayatlarını sürdürmüşler. Mutfaksız ve banyosuz bir oda...

"Mutfak yoktu. İki tabak, kaşık ve bardağımız vardı. Banyo için firmanın büyükçe olan kutularını kullanıyorduk. Almanca bilmezdik. Bir

Türk bakkalı vardı. Oradan alışveriş yapardık. Bir gün eşim hastalandı, işe gelememi. Patron bana neden gelmediğini sordu. Düşündüm, onlar konserve kırıldığında 'kaput' diyorlardı. Ben de: 'Eşim kaput' dedim. Anlamadı tabi. İstanbullu genç bir bayan vardı firmada çalışan. Onu çağırıp tercüme ettirdi. Eşimin hasta olduğunu söyledim. O da 'krank' dedi. O zaman hastalığın 'krank' olduğunu öğrendim. Yani Almancamız, zora düştüğümüzde, bizi kurtarabilecek üç-beş kelimedenden ibaretti."

Cemile Hanım anlatırken o günleri adeta yeniden yaşıyor ve "Gurbet nedir sende çektiğim?" türküsünün sözleri dökülüyor dilinden. Kolay değil küçücük çocuklarını bırakıp gurbet ele gitmek. Üstelik tekrar hamile kalınca, firma işten çıkarmak istemiş onu.

"Altı yıl sonra memlekete geldiğimde, çocuğum yüzüme bakmıyordu. Babaannesine: 'Elmas anne, kurtar beni bu kadından!' diyor ve benden kaçıyor. Bu gün bile oğlum bana karşı o soğukluğu devam ediyor."

"Şartlarımız arasında hamile olmamak yer alıyor diyerek beni işten çıkarmak istediler. Eşim, yasal yollara başvuracağını söyleyip onları ikna etmeye çalıştı. Doğum yapmak için hastaneye gittiğimde yanımda kimse yoktu. Sancılar içinde kıvranırken 'Vay anam vayı!' diyordum. Beni anlamayan hemşireler, bir Türk bulup getirdiler. Ona 'Vay anam' ne diye sordular. Kadının tercüme etti onlara. Öylesine çok söylemişim ki meğer onlar da merak etmiş. Çocuk doğunca, emanet edip işe gidebileceğim kimse yoktu. Türkiye'ye getirip bırakmak için yol parası da yoktu. Eşim parayı kumar masalarında bitiriyordu. O zamanlar faizle para veren adamlar vardı. Onlardan para aldım ve Türkiye'ye geldim. Bebeğim henüz altı aylıktı. Onu da babaannesine bırakıp gittim. Ayrılarken beni bırakmak istemedi. Yüzümü elleriyle kavrıdı. Hiç unutamıyorum o anı."

Neden çocuklarını bırakıp gittiğini sorduğumda Cemile Hanım, eşini kötü yoldan alıkoymak için büyüklerinin kararı ve desteğiyle gittiğini söyledi. Tam altı yıl Türkiye'ye gelememiş, en küçük çocuğunu bıraktıktan sonra altı yıl boyunca hiç görememiş.

"Altı yıl sonra memlekete geldiğimde, çocuğum yüzüme bakmıyordu. Babaannesine: 'Elmas anne, kurtar beni bu kadından!' diyor ve benden kaçıyor. Bu gün bile oğlumun bana karşı o soğukluğu devam ediyor."

"Of of, gurbet nedir senden çektiğim!" diyor ve derinden

bir iç çekiyor Cemile Hanım. Onunki sadece vatan özlemi değil. Yıllarca evlatlarına olan hasreti, aile içi huzursuzluk, eşinin içki ve kumar bağımlılığı...

Çocuklarından daha fazla ayrı kalmaya dayanamayan Cemile Hanım, araba almış ve eşiyile birlikte memleketine gitmiş. Çocuklarını alarak Almanya'ya dönmüş. Çocukları okula başlamış ve artık annelerine hem iş konusunda hem de dil konusunda yardımcı olmaya başlamışlar. Cemile Hanım, musluk firmasında ve daha sonra da tekstil firmasında işe girmiş. İşine yakın bir ev kiralamış, hayatı düzene girmiş. 2004'te emekli olunca cami derneğinde aktif rol almış, birçok defa hacca ve umreye gitmiş.

Gurbet kimine acı, kimine de cazip ve tatlı olabilmiş. Almanya'ya göç, herkesi farklı etkilemiş. Kimi aile bütünlüğünü koruyabilmiş, maddi sıkıntılar yaşamamış; kimi aileler de bütünlüğünü ko-

rumak için gittiği gurbette darmadağın olmuş.

Vatan özlemi dışında gerek ailevi gerekse maddi ve kültürel anlamda herhangi bir sıkıntı yaşamayan İskender Yüceoğlu, bu şanslı işçilerden.

İskender Yüceoğlu bize kendini tanıtip geliş amacını anlatırken bile yıllarca gurbetin söndüremediği aynı pozitif enerjisini koruyor.

"1950 Bayburt doğumluyum. 1973 yılında askerden döner dönmez Almanya'ya gelmek için Erzurum ve Gümüşhane'den başvurumu yaptım. Altı ay geçmeden başvurum kabul edildi ve ben Bayburt'taki köyümden çıkıp sekizinci ayın ortalarında Almanya'ya geldim. Geldiğim akşamın sabahında Hattin-gen'de bir firmada inşaat işçisi olarak işe başladım. Aslında Erzurum'da araştırma hastanesinde, o zamana göre iyi yevmiyeli bir işim vardı. Fakat köyden Almanya'ya gelenlerin yandan tüylü şapkaları, belinde silah ile

"Arabayla gittiğimizde ilk olarak toprağı öpüyorduk. Memlekete ilk gidişimiz bir arabayla, dört arka-daş ve dört bavulla oldu. Herkes bizi karşılamaya geldi. Silah sesleriyle bütün köylü vardıığımızdan anında haberdar oldu. Şimdi-lerde nerede böyle karşılanmalar?"

köye havalı havalı girişleri çok cazip gelmişti. Almanya'dan gelenlerin anlattıkları ve köye gelişlerindeki havasıydı beni bu maceraya sürükleyen. İlk olarak 1961'lerde Almanya/Hattingen'e gelen köylülerimiz, bize burada örnek ve önder oldular. O zamanlar 23 yaşındaydım ve bekardım. Firmanın misafirhanesinde kalıyorduk. İş ev arasında mekik dokuyorduk. Sosyal faaliyet olarak tek lüksümüz, Türk işçilerle futbol oynamaktı. Bir de evli olan büyüklerimiz Ramazan ve bayramlarda bizleri evlerine davet ederlerdi. Baklava-börek yapıp getirenler vardı. Cuma namazlarını birlikte kılardık. İyi bir hocamız vardı o zamanlar. Bir seferinde Köln'deki Dom Kilisesi'nde bayram namazı kılmaştık. Herkes seccadesini serip kılmaştı. İlk zamanlar çalıştığımız firmanın bir odasını mescit olarak kullanıyorduk. Sonra Hattingen Spor Salonu cuma namazları için Müslümanlara tahsis edildi. İsmail Dayı halıları sererdi.

Anahtar ondaydı. Şu anki camimiz yapılcaya kadar böyle devam etti. Başımızda bulunan hoca, güneşe ve saate bakarak bize iftar saatini söylerdi. DiTİB çok sonraları Almanya'da camiler açtı."

İskender Bey'e ailevi hayatını sorduğumuzda alışlagelen gurbetçi aile hayatından çok farklı olan hikâyesini anlattı:

"1976 yılında babamdan bir mektup geldi. O zamanlar mektup çok mühimdi. Mektubu açtığımda içinde bir kızın fotoğrafı vardı. Resmi işlemler de yapılmıştı. Babam muhtardı. Komşu köylerden bize uygun gördüğü bir kızı istemiş ve resmi nikâhı da yapmıştı. Biz de aldık, kabul ettik. Şimdi dört çocuğum var, anlatıyorum inanamıyorlar. Bizde böyleydi. Ben de Hagen'den iki silah ve iki bin mermi aldım ve arabamla Bayburt'a gittim. Bir metre kar vardı. Arabanın tekerleri kardan dönmüyordu. Düşün yaptık. 1980'de eşimi de getirdim. Eşime hemen süresiz oturum izni verdiler. Çocuklarla o ilgileniyordu. Dört çocuğum da burada doğdu, okudular, meslek sahibi oldular. Şimdi bir çocuğum ekonomist; biri mühendis; bir kızım hastanede çalışıyor, iki üniversite okudu. Küçüğü de hukukçu. Herkes kendine yetiyor, elhamdülillah. Tabii anneleri ilgilendi. Anneleri çok zekiymi. Kısa sürede İngilizce bile öğrenmişti. Hiç sıkıntı çekmedi. Memleket özlemi çekmemesi için çok erken dönemde evime telefon da aldım. Hagen'den bile gelip benim evimden Türkiye'yi arıyorlardı. Bin-iki bin

mark telefon faturası ödediğim oluyordu."

35 yıl boyunca aynı firmada çalışan ve aynı şehirde (Hattingen) yaşayan İskender Bey, emekli oluncaya kadar Almancaya hiç ihtiyaç duymamış. Muhtar olan babası gerçekten iyi seçim yapmış olmalı ki, Almancayı gerektiren bütün işler ve çocukların eğitimi ile eşi ilgilenmiş. Sadece kendisine 10.000 marka mal olan ehliyetini almış. Fakat memlekete giderken "ayakları yerden kesen teker havası" için 10.000 mark feda olsun diyor İskender Bey.

Memlekete gidişinde yaşadığı nükteli anılarını bizlere anlatan İskender Bey, anne-babasının rahmetli oluşu sebebiyle olacak ki daha rahat anlatıyor.

"Arabayla gittiğimizde ilk olarak toprağı öpüyorduk. Memlekete ilk gidişimiz Ford marka arabayla, dört arkadaş ve dört bavulla oldu. Herkes bizi karşılamaya geldi. Silah sesleriyle bütün köylü vardı. Şimdilerde nerede böyle karşılanmalar? Bir hafta sonra gittiğimizi öğrenirler. Kimse 'hoş geldin' bile demiyor artık. (Birlikte bir iç çekiyoruz.) Almanya'dan getirdiğimiz her şey beğenilirdi. Ceplerimiz para dolu giderdik. Bu parayı gider gitmez daha yatak odasına girmeden anne-babanın avuçlarına koyarsak (Bunları yazma haa, diye ekliyor İskender Bey) sabaha Anzer balı sofrada olurdu. Bizim köyde böyleydi. Hanımın odasına girmeden parayı yerine tes-

Artık markete gidip yumurta almak isteyen bir Türk, tavuk taklidi yapmak zorunda kalmıyor. Hasta eşinin işe gidemeyişini konserve kutularının kırılmasıyla kıyaslayarak "kaput" demek durumunda kalmıyor bir kadın.

lim etmek gerekirdi. Önce hanımın odasına gidilirse anne-baba sabaha arkası dönük/küs otururdu sofraya." (Birlikte gülüyoruz.)

Acısıyla tatlısıyla Almanya'ya Türk işçi göçü yarım asrı geride bıraktı. Birinci kuşak işçiler parayı biriktirip dönme umuduyla yaşadılar. Bera-berlerinde getirdikleri dinleri, kültürleri ve umutları vardı. Kısım daha şanslılardı. İkinci kuşak onlar kadar şanslı olamadı. İki kültür arasında sıkıştılar. Nereye ait olduklarını anlayamadılar. İthal gelin ve damatlar, adaptasyon ve asimilasyon sorunları ile mücadele ettiler. Üçüncü kuşak; artık eğitimli ve meslek sahibi, Almancayı iyi derecede konuşabilenlerden oluşuyor. Şimdilerde çocuklar Doğu ve Batı kültürünü harmanlayarak kendi tarzlarını oluşturmuş durumda. Euro-İslam ve Euro-Türk tarzı melez oluşumlar inkâr edilemez bir realite olarak duruyor karşımızda.

Artık markete gidip yumurta almak isteyen bir Türk, tavuk taklidi yapmak zorunda kalmıyor. Hasta eşinin işe gidemeyişini konserve kutularının kırılmasıyla kıyaslayarak "kaput" demek durumunda kalmıyor bir kadın. Fakat hala traktör ve tarla paraları birikemedi. Almanya'da Müslüman mezarlıkları için tarlalar alındı ve son model arabalara binildi traktör yerine. Zaman ve mekân neyi gerektirdiyse onlar yapıldı. "Gurbet" kavramı yerini "Türk Diasporası"na bıraktığı gibi, birçok şey yer ve yön değiştirdi...

Âdemoğlunun

"varlık" ve "benlik"le imtihanı

CANAN CEHRİ AKYOL

"K

ûn feyekûn..." emriyle insanı yokluktan varlığa çıkarmış Yüce Yaratan. Tüm varlıktan ayrı tutmuş âdemoğlunu... Özü, cevheri bir toprak parçası olan âdeme

en büyük emaneti, vahyin muhatabı olmayı tevdi edecek kadar değer vermiş. Devraldığı emanetin sahip olduğu büyük kıymetten dolayı insan yaratılmışların eşrefi olmuş. Kendisine verilen bu aziz makamı ancak kulluk bilincini diri tutarak koruyabilmiş insan. Bu bilinci diri tutmak da ancak "varlık ve benlik" imtihanından tevazu ile yürüyüp geçen bahtiyarlara nasip olmuş. İnsan tevazu ile korudukça kalbinin hassas dengesini ve kulluk bilincini, kıymeti artmış varlığının. İnsan ne zaman var oluş amacını ve bir parça topraktan yaratıldığını unutup kibir ve gurura kapılsa eşref-i mahlukat olma vasfını yitirmiş. İşte

bu yüzden "Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen yeri asla yaramazsın. Boyca da dağlara asla erişemezsin." (İsrâ, 17/37.) hitabıyla uyarmış Yaratan, kıymet verdiği âdemoğlunu.

Zamanın birinde "varlık ve benlik" imtihanından sınanıp geçen bir zatın hikâyesi, tevazunun insanın kadir-kıymetini artırdığına dair güzel bir örnektir. Hikâye bu ya Gazne hükümdarının çok sevdiği bir hizmetkârı varmış. Hükümdarın emrinde vazife aldığı eski bir elbisesi ve oldukça yıpranmış bir çift çarğından başka hiçbir şeyi yokmuş. Gel zaman git zaman çalışkanlığı ve feraseti sayesinde pek çok izet ü ikrama ve âli makama mazhar olmuş. Hükümdarın bütün bu iltifatlarına rağmen daima bir cins-i âdem olduğunun, hak ve hukukunun belirli sınırları olduğunun farkında olarak tevazu ile hareket etmiş.

Bu şuur ve bilinci her daim diri tutmak için saraya geldiği günkü eski elbisesiyle çarığını bir odaya koymuş. Kilitli tuttuğu bu odaya zaman zaman gider bir müddet odada kalır ve kendine “Sakin büyüklük taslamaya kalkışma, işte çarığın, işte posttan elbisen!” dermiş. O, gördüğü iltifatlara rağmen hak ve hukukunu aşmayıp tevazu ile davrandıkça kadri kıymeti artarmış hükümdarın nezdinde. Düşmanları onun hükümdara olan yakınlığını kıskanır, hiç kimseyi sokmadığı bu odada altın ve gümüş keseleri sakladığını düşünürlermiş. Hikmet sahibi bu zatı gözden düşürmek için hükümdara şikâyet etmişler onu. “Siz ona bu kadar çok değer veriyor, bu kadar ikramda bulunuyorsunuz. O ise sizden çaldığı altın ve gümüşleri bir odada saklıyor, oraya hiç kimseyi sokmuyor.” demişler. Hizmetkârına çok güvenen hükümdar, kalpleri hasetle yanıp tutuşan bu adamlara bir ders vermek için “Gece yarısından sonra kilidini açarak odaya girin. Oradaki altın ve gümüşleri size bağışladım. Fakat neler bulduğunuzu gelip bana anlatın.” diye cevap vermiş. Kıskanç adamlar sabırsızlıkla beklemeye başlamışlar. Gece yarısı olunca kapının kilidini kırıp odaya girmişler. Fakat odada bir çarık ve eski bir elbiseden başka bir şey olmadığını görünce çok şaşırılmışlar. Belki altın ve gümüşleri

yere gömmüştür diye odanın içini kazmaya başlamışlar. Fakat hiçbir şey bulamayınca yaptıklarından ve düşündüklerinden pişman olmuşlar. Bu zata iltifat buyurulan ihsanların, “varlık” imtihanını tevazu ile yürüyüp geçmesinde saklı olduğunu anlamışlar. Hükümdarın huzuruna vararak gördüklerini olduğu gibi anlatıp af dilemişler. Hükümdar bu hikmet sahibi hizmetkârı yanına çağırıp eski püskü giysilerini neden sakladığını sorunca “Ben sarayınıza bunlarla geldim. Sizin sayenizde bu devlete ulaştım. Fakat aslımı unutmamak; benliğe, kibir ve gurura düşmek için de bunları sakladım. Arada bir odaya gidip bunları seyrederek nefsimi terbiye ederim.” diye cevap vermiş.

Tevazu ile hareket etmek peygamberi ahlakın tezahürü iken kibir ve gurura kapılarak hareket etmek kalbin cahiliye âdeti üzere olduğunu, hassas dengesini yitirdiğini göstermez mi? Allah’ın rahmetinin eseri olan yağmurun yüksek yamaçlarda değil de, alçak eteklerde birikmesini nasıl yorumlamak lazım? Allah’ın nurunun muhafaza edildiği kalplerimizi; her nimet ve lütuf karşısında tevazu ve hilm ile yeni baştan imar etmek, içi dolu olduğu için boyununu eğen bir buğday başağı kadar hikmet sahibi kılmak lazım vesselam.

YRD. DOÇ. DR. NURİ ÖZCAN İLE MUSİKİ ÜZERİNE

Bu kadar zengin bir musiki formu İslâm coğrafyasında sadece Osmanlı Devleti'ne mahsustur. Diğer İslâm ülkelerine baktığımızda bu kadar geniş ve farklı bir musiki yelpazesini onlarda göremiyoruz.

Nuri Özcan 1951'de Kuşadası'nda doğdu. 1970'te İstanbul İmam-Hatip Okulu'ndan, 1976'da İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü ve İstanbul Belediye Konservatuvarı (bugünkü İÜ Devlet Konservatuvarı) Türk Müziği Bölümü'nden mezun oldu. Bir süre Kadıköy İmam Hatip Lisesi'nde öğretmen olarak çalıştı. M.Ü. İlahiyat Fakültesi'ndeki görevine Yüksek İslâm Enstitüsü döneminde asistan olarak 1977 yılında başladı. 1983 yılında hazırladığı "XVIII. Asırda Osmanlılar 'da Dinî Mûsiki" adlı teziyle doktor oldu. Fatih Sultan Mehmed Vakıf Üniversitesi ve Kıbrıs Yakındoğu Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'nde öğretim üyeliğinde bulundu. 2014 yılında Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nden emekliye ayrıldı. Aynı yıl göreve başladığı İstanbul Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü'ndeki öğretim üyeliği görevine hâlen devam etmektedir.

Y

rd. Doç. Dr. Nuri ÖZCAN; yarım asrı aşkın süredir musiki ile meşgul olan, yüzlerce talebe yetiştirmiş bir isim. Sayın hocam bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Efendim, ilkokuldan sonra 1962 yılında İstanbul İmam-Hatip Okulu'na başladım. Müzik hocamız zaman zaman ders dışında bizlere ilahiler öğretirdi. Sanıyorum 1963 yılında okulda küçük bir ilahi korusu kurduk. Bu koroda yer alan arkadaşlarımızdan rahmetli Hafız İsmail Biçer, Prof. Dr. Mustafa Uzun, Hafız Habil Öndeş gibi isimleri hatırlıyorum. İmam Hatip Okulu 1970'te bitince İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'ne başladım. O zamanki ismi "İstanbul Belediye Konservatuvarı" şimdiki ismi İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Müziği Bölümü'nde hazırlık sınıfına başladım. İslâm Enstitüsü ve konservatuvarı birlikte okuyordum. Bu arada Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi bölümüne de devam ediyor ve aynı zamanda İstanbul İmam Hatip Okulu Mezunlar Cemiyeti'nin yayın organı olan Tohum Dergisi'nin yazı işleri müdürlüğünü de yapıyordum. 1975 yıllarında Konservatuvar tahsilimin sonuna doğru arkadaşlarımla konuşurken şöyle bir fikir ortaya atıldı: "İslâm Enstitümüzde dinî musiki dersine bizim müesseselerimizin dışında hocalar geliyor. Sen de konservatuvar eğitimi alıyorsun. Bu eğitimini tamamlasan da bu dersin hocası olarak enstitüdeki dersleri sen devam ettirsen". O zamanki adı "Mesleki Türk Musikisi" olan bu ders için açılan imtihanı kazanarak 1977 yılında asistan oldum. 1982'de İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne dönüştürüldükten bir yıl sonra da doktoramı vererek öğretim üyesi oldum.

Abdülkâdir Merâgî ve Hamâmîzâde İsmail Dede Efendi ile ilgili çalışmalarınız var. Onların musikiimize tesirlerinden bahseder misiniz?

Her ikisi de bizim musiki tarihimizin çok önemli sanatkârlarındandır. Sanatkâr diyorum çünkü musikişinas desem sadece musiki ile ilgili yönlerini ifa-

de etmiş olurum. Fakat bu şahsiyetler, çok yönlü insanlar. Meselâ Abdülkâdir Merâgî, bizim en eski bestekârlarımızdandır. Vefatı 1435. Abdülkâdir Merâgî'nin şairliği var; Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler yazmış. Ayrıca müzik nazariyatçısı; müzik nazariyatı ile ilgili altı tane eser kaleme almış. Biri dışında bugün hepsi elimizde. Büyük bir bestekâr, günümüze otuz civarında eseri ulaşmış. Ayrıca zamanla unutulmuş kimi sazları yeniden müziğe kazandırmış, yeni sazlar icat etmiş, altı usul tertip etmiş çok yönlü bir insan. Kendisinden "Hafız" diye bahsetmesine bakılırsa, hafızlığını ön plana almış bir hanenide.

Hamâmîzâde İsmail Dede Efendi de, XVIII. ve XIX. yüzyıl bestekârlarımızdan ve çok yönlü bir sanatkâr. Bir Mevlevî dedesi olmasının yanı sıra pek çok formda eserler vermiş bir üstadımızdır. Mesela saz semaisi, peşrev, ağır semai, yürük semai, şarkı, Mevlevî ayini formundaki eserleri ile birlikte pek çok dinî besteleri de var. Musiki tarihimizde en çok ayin besteleyen bestekâr olup yedi adet Mevlevî ayini bestelemiştir. Bunlar bize seçkin eserleri ile örnek olmuş musikişinaslarımızdır.

Bu isimler kadim musiki geleneğimizin öncü simaları. Kadim musiki geleneğimizi nasıl anlamak gerek?

Osmanlı'dan önce Selçuklular döneminde ve daha önceki mesela Emevî ve Abbâsîler döneminde de musiki çalışmaları olmuş. Fakat elimizde yeterli kaynak bulunmaması sebebiyle biz en yakın dönem olarak Osmanlı dönemini özellikle ele alıyoruz. Bu

kadar zengin bir musiki formu İslâm coğrafyasında sadece Osmanlı Devleti'ne mahsustur. Diğer İslâm ülkelerine baktığımızda bu kadar geniş ve farklı bir musiki yelpazesi göremiyoruz.

Bu arada yeri gelmişken, şu sıralarda sıkça karşılaştığımız "Osmanlı müziği" ifadesi üzerinde de durmak isterim. Bu ifade bana göre yanlıştır. Osmanlı müziği, Selçuklu müziği diye bir ifade olmamalıdır. Müzik, devam eden bir kültür olayıdır. Hareket halindedir. Bu sebeple ancak "dönem"ler başlığı altında inceleyebiliriz. Mesela "Osmanlı döneminde Türk müziği" veya "Cumhuriyet döneminde Türk müziği" diyebiliriz.

“

Şu sıralarda sıkça karşılaştığımız "Osmanlı müziği" ifadesi üzerinde de durmak isterim. Bu ifade bana göre yanlıştır. Osmanlı müziği, Selçuklu müziği diye bir ifade olmamalıdır. Müzik, devam eden bir kültür olayıdır. Hareket halindedir. Bu sebeple ancak "dönem"ler başlığı altında inceleyebiliriz. Mesela "Osmanlı döneminde Türk müziği" veya "Cumhuriyet döneminde Türk müziği" diyebiliriz.

inceleyebiliriz. Mesela “Osmanlı döneminde Türk müziği” veya “Cumhuriyet döneminde Türk müziği” diyebiliriz. Musiki geleneğimizin temelleri konusuna gelince, musikimizin daha çok dinî temeller üzerine oturduğunu görüyoruz. Bu da Peygamber Efendimizin Kur’an ve ezanın güzel sesle okunması yönündeki tavsiyesi ile başlayan bir süreçtir. Daha sonra Müslümanlar bu temelleri esas alarak bir sanat anlayışı içerisinde ve birtakım ritüeller çerçevesinde zengin bir müzik yelpazesi ortaya koydular. Bu zenginlik, tarih boyunca gelişti ve her biri kendine mahsus kaidelerle günümüze kadar devam etti. Tabii bu konu başlı başına konuşulması gereken bir başlıktır.

Kadim musiki geleneğimizin günümüzde geldiği durumu siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Günümüzde geline durum iç açıcı değil, tabii bunun bir takım sebepleri var. Kadim musikimiz, Cumhuriyet’in başlarında maalesef reddedilmiş ve yok sayılmış. Müesseseleri olmayan bir sanat ne derece yaşayabilir? Binlerce eserimiz bu sebeple unutulmuş, kaybolmuş. Zira icra edilmeyen, tespit edilmeyen bir şey zamanla unutulup gidecektir. Cumhuriyet’in ilk dönemlerindeki bu yaklaşım zamanla her şeye tesir etmiştir. Mesela, Yenikapı Mevlevihanesi’nin son şeyhi Abdülbâkî Baykara aklıma geldi. Bu zat çok önemli edebiyatçı, şair; kendisinin “Dîvân”ı var. Ayrıca önemli bir musikişinas ve tamburi. Tekke ve zaviyelerin kapatıldığı gün bu önemli özelliklerinin hepsini kaybetti, hayatının bundan sonraki kısmını maişet çabasıyla geçirdi. Bu, yüzlerce kişi arasında sadece bir örnek.

Cumhuriyet devrinde Türkiye’deki müzik eğitim-öğretiminin Batı müziği temelleri üzerine kurulması, Türk müziğinin gelişim ve devamı üzerinde tamiri çok güç olumsuzluklara yol açtı maalesef. Bakınız, 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti kuruldu ve ancak 1975 yılında Türkiye’de devlet eliyle bir “Türk Müziği Devlet Konservatuarı” kurulabildi. Ne kadar garip bir durum. Dünyanın başka bir yerinde böyle bir olumsuzluk olabileceğini tahmin etmiyorum. Bu arada, yine bu dönemlerde Türk müziğinin radyodan

yasaklandığını da hatırlatmak isterim. Bir ülkedesisiniz ve o ülkenin yüzlerce yıllık geçmişi olan müziği ile ilgili resmî eğitim-öğretim müessesesi, yeni şekillenen devletin kurulmasından ancak 50 yıl sonra açılabilir. Günümüze ulaşan musiki eserlerimizin çok az olmasının sebebi de budur. Ancak bundan sonra artık ileriye bakmamız gerekiyor. Ne yapabiliriz, ne yapmalıyız onları tespit etmemiz lazım.

Bu olumsuzlukları gidermek ve musikimizi geliştirmek hususunda devletimizin desteğine çok ihtiyacımız var. Devletimizin bu konudaki teşvikleri ile

ancak bir yere gelinebilir. Halkımızın, gerçekten de kendisine verilecek olumlu şeyleri rahatça alabilecek kabiliyette olduğunu görüyoruz. Ancak devletin bu işe önem vermesi, halkımıza bu güzellikleri sunması lazım. 1975’li yıllarda bir sanatçının klasik eserlerle başlayan bir longplay (uzunçalar) doldurduğunu hatırlıyorum. Bu longplayin ilk eseri, İtrî’nin segâh makamındaki “Tûtî-i mûcize gûyem ne desem lâf değil” mısra ile başlayan yürük semaisi idi. Sözleri divan şairi Nef’î’ye aittir. Eski bir şiir olması münasebetiyle sözlerinin manası belki pek anlaşılmayabilir ama bu eser o yıllarda çok benimsendi. Bir ara akrabalarımı ziyaret etmek üzere köyümüze gitmiştim. Evde otururken sokakta bir çocuğun bu eseri mırıldandığını işittim, şaşırdım kaldım. Çocuğu yanıma çağırarak bu eseri nereden duyup öğrendiğini sordum. Babası radyodan dilerken duyduğunu ve çok hoşuna gittiğini söyledi. Bakınız, küçücük çocuk, ne Nef’î’yi bilir ne İtrî’yi tanır. Ama yol-

da giderken bu eseri mırıldanabiliyor. Bu sebeple, “Halk manasını anlamıyor!”, “Bu eserler halka ağır geliyor!” gibi anlamsız mazeretlerin arkasına sığınmanın zamanının çoktan geçtiğine inanıyorum. Burada devletin ilgili kurumlarına çok büyük işler düştüğü apaçık ortada.

Müziğimizi sevdirmek ve yaygınlaştırmak için neler yapılmalı?

Bizim, popüler müzikle ve Batı müziği ile hiçbir kavgamız ve sıkıntımızın olmadığını da burada özellikle vurgulamak isterim. Ben müziği bir sanat olarak

Bizim, popüler müzikle ve Batı müziği ile hiçbir kavgamız ve sıkıntımızın olmadığını da burada özellikle vurgulamak isterim. Ben müziği bir sanat olarak ele alıyorum; bunun doğusu, batısı, kuzeyi, güneyi olmaz. Müzik müziktir. Müziği hangi yönüyle ele alırsanız/ kullanırsanız, müzik size o yönüyle hizmet eder. Bütün mesele budur.

ele alıyorum; bunun doğusu, batısı, kuzeyi, güneyi olmaz. Müzik müziktir. Müziği hangi yönüyle ele alırsanız/kullanırsanız, müzik size o yönüyle hizmet eder. Bütün mesele budur. Radyo ve televizyon programlarında “Gençlerle Baş Başa”, “Gençlik Saati” vb. başlıklar altında sadece popüler müzik mi verilmelidir? Gençlerin, en azından 600 yıllık birikimimizden alacak bir şeyleri yok mudur? Bu konular da gündemimizin konuları arasında yer almalıdır. Başka müzikleri reddettiğimiz zaman sanatı da reddetmiş oluruz. Batı’nın Beethoven’i, Mozart’ı, Chopin’i ve nice sanatçıları var. Onların eserleri de kendi çevrelerinde son derece sanatkârane eserlerdir. Ama bizi üzen şey, Batı’nın bu isimlerini dinletirken o dönemlere ait bizim eserlerimizin halktan esirgenmesidir. Hacı Sadullah Ağa, III. Selim, İsmail Dede gibi isimler neden dinletilmiyor? “Eserlerin sözlerine muhakkak vâkıf olacağız” diye bir şey var mı? Manalarını anlamak isteyenler, sözlükler kanalıyla bu işi kolaylıkla halledebilirler. Çeşitli sanat etkinlikleri çerçevesinde yurt dışında verdiğimiz konserlerde, dinleyenlerin sözlerini ve müziklerini bilmedikleri hâlde ibadet eder gibi huşu içerisinde, bazen de gözyaşlarıyla, bizim Mevlevî ayinlerimizi, tekbirimizi, ilahilerimizi dinlediklerine defalarca şa-

hit oldum. Bizim müziğimizin verdiği ayrı bir manevi neşe var. Bunu hiçbir şekilde maddi olarak izah etmemiz mümkün değildir. Böyle önemli bir hazineyi biz neden öz halkımıza sunmayalım.

Bu manada kendi musikimizle insanımızı tanıştırmaya belki çocukluktan itibaren başlamak gerek.

Malum musiki bir Allah vergisidir, kabiliyettir. Ve musikinin çocuk ve aile üzerinde çok ciddi tesirleri vardır. Son devir musiki üstatlarımızdan Bekir Sıtkı Sezgin hoca bir defasında “İstanbul Şehremini’nde imam olan babasının onu üç/üç buçuk yaşlarından zaman zaman evlerinin yakınındaki küçük bir kahveye götürdüğünü ve orada saatlerce taş plaklar dinlediğini” söylemişti. İşte bir nevi eğitim diyebileceğimiz o süreçte çocuğun küçük yaşlarda kulağı güzel nağmelerle doluyor ve bu birikim daha sonraki eğitimlerle sağlam zemin üzerine oturuyor. Bu küçük örneği çoğaltabiliriz. Çocuklarımızı değişik yöntemlerle eğitebildiğimizde çok iyi sonuçlar alabileceğimizden eminim. Kendimiz seviyeli müzik icralarını takip ettikçe çocuklarımız da bundan nasibini mutlaka alacaktır. Ama bizim bu konuda seçici olmamız şarttır.

MERYEM KOCAOĞLU

Peyzaj Mimarı

Sonbahar Çiçekleri

G

üneşin varlığını bizlere en güzel şekilde hissettirdiği yaz aylarına veda ederken tatlı bir esintiye sahip sonbahar mevsimine merhaba demekteyiz.

Mevsimler geçerken tabiat da bu değişim sürecine mükemmel bir ahenkle uyum sağlamaktadır. Mevsimler değişir, renkler değişir; renkler değişir, duygular değişir...

Yeşilin en güzel tonlarıyla birlikte diğer tüm renklerin de ona en coşkulu hâllerıyla uyum sağladığı zamanlar yerini sarının, turuncunun ve kırmızının

büyüsüne bırakmaktadır. Devam etmekte olan bu değişim sürecinde tabiat, yaşayan tüm canlılar gibi bitkilerin de bir yaşam süresi ve döngüsü olduğunu bizlere hatırlatmaktadır.

Sonbahar ayı bu döngünün bittiği bir zaman gibi görünse de aslında yeniden başlamak, tazelenmek için adımların atıldığı bir zaman dilimidir. Hüznün ve sonların zamanı olduğunu düşünenlerin aksine yeniden doğuş için hazırlanma zamanıdır. Fazlalıklardan arınmalı, düzenlemeler yapılmalı, yeni fidanlarımız yerlerini bulmalı, toprağımızın nefes alması sağlanmalıdır.

DELİOTU (ALYSSUM): Bol güneşli ortamları seven alyssumlar, yarı gölge yerlere de dayanabilir. Her tipteki ve özellikle kireçli topraklarda iyi gelişen alyssumların çiçeklenmesi azalırsa bitkiden bir miktar uç alınması yani bazı dallarının koparılması çiçek açışının hızlanmasını teşvik eder. Bitkinin çiçekli kalma süresi uzundur.

ZİNYA ÇİÇEĞİ: Boylanabilen, renkli çiçekler açabilen çok güzel bir bitki çeşididir. Aşırı bakım istemez, sonbahara ve soğuklara da dayanıklı bir bitkidir. İster bahçede ister saksınızda yetiştiriciliğini yapabilirsiniz. Zinya çiçekleri güneşli yerleri çok sever. Besin maddesi bakımından zengin, hafif killi, humuslu toprakları çok severler.

ÇUHA ÇİÇEĞİ: Değişik birçok renge sahip olması ile gözlerimize hitap eden güzel bir çiçektir. Bahçelerdeki ağaçların altında ve refüjlerde parter halinde ya da balkonlarımızdaki saksılarda yetiştiriciliği yapılabilir. Torf ile karıştırılmış topraklar çuha çiçeği için uygundur. 10 cm aralıklarla dikilir ve 15-25 cm kadar boylanır.

SONBAHARI KARŞILARKEN BAHÇEMİZDE YAPILMASI GEREKENLER

- Sonbahar yağmurları ile birlikte toprak tavını almaya başlamıştır. Bu durumda toprağın mutlaka işlenmesi lazımdır.
- Sonbaharda (hatta ilkbaharda) dikilecek fidanların yerleri hazırlanır, çukurları açılır.
- Ot mücadelesine devam edilir, toprakta gevşeme olursa toprağın hemen çapalanmasına dikkat edilir.
- Fakir toprakların iyileştirilmesi işlemleri devam eder ve bu toprakların üzerine organik gübre serpilip çapalanarak toprağa yedirilir.
- Tüplü ve kaplı fidanlar diki-lebilir. Sonbahar dikimlerini uygun hava koşulları mey-dana geldiğinde hemen yapmak, fidanların köklerinin çalıştırma olanağı bulabilmesi açısından çok yararlıdır.
- Kışlık çiçek fideleri ve ilkbaharda çiçek açan soğanlı bitkiler dikilebilir.
- Büyük ağaçların yer değiştirmesi işlemleri yapılabilir.
- Yağmur ve yağışlar yeterli değilse sulamaya devam edilir.
- Dökülmeye başlayan yapraklar temizlenir.
- Yeni çim alanı yapımına devam edilir. Sonbahar, bunun için en uygun zamandır. Çimler sulanır. Çimlerin ilk biçimi yapılacaksa, bunun iyi bilenmiş bir tırpanla yapılması zorunluğunu bir kere daha hatırlayalım.

KASIMPATİ: Kasımpatı; beyaz, sarı ve pembe olur. Toprak ayırt etmez ve hemen her ortamda yaşayabilir. 50-150 cm'ye kadar boylanabilir. Güneşli ve yarı gölge ortamları sever. Sık sık sulama ister. Kuruyan, zamanı geçen çiçeklerin kesilmesi gerekir. Teraslarda, balkonlarda ya da bahçelerde yetiştirilebilir.

SIKLAMEN: Sıklamen bitkisini hem bahçenizde hem de evinizde yetiştirebilirsiniz. Soğuk hava şartlarına dayanıklı bir bitki olduğu için genellikle sonbahar ve kış için tercih edilirler. Sıcağa ise dayanamazlar. Çiçeklenmesi bittikten sonra soğanları saklarsanız ve yazın tekrar ekerseniz sonbaharda tekrar çiçeklendiğini göreceksiniz.

AYNİSEFA: Ülkemizde yetişen bitkiler arasında önemli bir yere sahiptir. Bir bahçe çiçeğidir. 30-50 cm'ye kadar boylanabilen, bir yıllık dayanıklı bitkiler olmakla birlikte çiçek renkleri sarıdan turuncuya kadar değişir. Bu bitki tıp alanında birçok şekilde kullanılır ve oldukça faydalıdır. Soğuğa dayanıklı bir bitkidir ve güneş sever.

SEHER MERİÇ

Eğirdir

Yol, insanın arada kalma duygusunu en çok hissettiği yer sanırım. Bir yerden bir yere giderken hiç bir yere ait değilmişiz gibi gelir. Ne evimizde, ne de gideceğimiz yerdeyizdir. Biz insanlar hep bir yere ait olmak

isteriz. Belki de bu yüzden yolda iken içimiz biraz burkulur. Hele benim gibi çok yolculuk yapan biriyse daha çok hissedersiniz bu duyguyu.

Bu sefer hafta sonu yola çıktığım için çok fazla şey alma-

dım yanıma. Ama biliyorum ki, dönerken her zaman olduğu gibi elim kolum dolu olacak.

Ortaokulda ve lisede coğrafya dersinde bizlere öğrettikleri Göller Bölgesi var ya... Bu hafta sonu, çocukluğum-

Üç Güzeller

EĞİRDİR

BURDUR

SALDA

dan beri ismini bildiğim ama cismini hiç görmediğim bu göllere doğru yola çıktım. Eğirdir Gölü Isparta, Burdur ve Salda gölleri de Burdur ili sınırları içinde bulunuyor. Aslına bakarsanız, iki günde gezmek için epey yoğun bir rota oldu.

Eğirdir Gölü'ne yaklaşımdan on dakika evvel gözlerimi açtım. Bütün gece uyumadan yolu seyrettiğim için ancak sabaha karşı biraz uyumuştum. Uyandığıma değdi doğrusu... Yol boyunca her yer meyve bahçesi. Maşallah dallar da bol miktarda meyve

ile doluydu. Bildiğim kadarıyla Isparta'nın elması çok meşhurmüş. Biraz ekşimsi tadı olan bu elmanın, çoğunlukla yurtdışına ihraç edildiğini okumuştum. Otobüs yavaş yavaş ve dönerek bir tepeden aşağıya doğru inmeye başladı. Biraz sonra da

Eğirdir Gölü Isparta, Burdur ve Salda gölleri de Burdur ili sınırları içinde bulunuyor. Aslına bakarsanız, iki günde gezmek için epey yoğun bir rota oldu.

Eğirdir Gölü'yle selamlaştık. İç Anadolu'da yaşayan bizler için küçük bir su birikintisi bile göl sayılırken Eğirdir bana deniz gibi geldi.

İnsanoğlu gölü ya da denizi görünce: "Şöyle suya karşı bir yemek yesem." der ya... Eğirdir bunun için biçilmiş kaftan diyebilirim. Göl kenarında hemen her yerde kahvaltı yapabileceğiniz yerler var. Ama size önerim Yeşilada'ya geçmeniz. "Peki, Yeşilada neresi?" diyeceksiniz. Eğirdir'in en güzel turizm bölgesi burası. Eğirdir merkeze 1,5 km uzaklıkta olan Yeşilada, anakara bir yolla bağlanıyor. Adada konaklayabileceğiniz pansiyonlar da var. Lokantalarında da göl manzarasına karşı balık yiyebilirsiniz. Sessiz sakin huzurlu bir yer. Küçük bir balıkçı barınağı var. Taş temelli bu ahşap evlerin kimisi tamir edilmiş kimisi ise maalesef yalnızlığa terk edilmiş. Sokak aralarında dolaşmak, bir bölgeyi tanımanın en iyi yoludur. Fotoğraf makinemle beraber ufak bir gezintiye çıkıyorum. Adanın doğal güzelliklerinin yanında tarihi zenginlikleri de bulunuyor. Aya Stefanos Kilisesi bunlardan biri. Ayrıca yöre halkı tarafından saygı duyulan Müslahattin Dede ve Eflatun Dede Türbeleri de var. Bu türbeleri de ziyaret ediyorum. Bu kısa gezintiden sonra Yeşilada'nın girişinde bir yerde kahvaltı yapıyorum. Şahane bir kahvaltı olduğunu söylemeliyim. Hele fırından yeni çıkmış; peynirli, yumurtalı ekmek dilimlerine bayıldım.

Selçuklu sultanlarının, doğal

İnsanoğlu gölü ya da denizi görünce: "Şöyle suya karşı bir yemek yesem." der ya... Eğirdir bunun için biçilmiş kaftan diyebilirim. Göl kenarında hemen her yerde kahvaltı yapabileceğiniz yerler var.

Sessiz sakin huzurlu bir yer. Küçük bir balıkçı barınağı var. Taş temelli bu ahşap evlerin kimisi tamir edilmiş kimisi ise maalesef yalnızlığa terk edilmiş.

Selçuklu sultanlarının, doğal güzellikleri sebebiyle yüz yıla yakın sayfiye şehri olarak kullandıkları Eğirdir'in zamanında "Cennetabad" yani "cennet gibi" olarak isimlendirildiğini de söyleyeyim.

güzellikleri sebebiyle yüz yıla yakın sayfiye şehri olarak kullandıkları Eğirdir'in zamanında "Cennetabad" yani "cennet gibi" olarak isimlendirildiğini de söyleyeyim.

Ben yine yola revan... Şimdi sırada Burdur Gölü var. Isparta ile Burdur illeri arasında bulunuyor. Bu gölün suyu tuzlu. Hatta deniz suyundaki tuzun iki katı kadar tuz var. Dolayısıyla da sadece bir tür sazan varmış. Başka balıklar yaşayamıyormuş. Göle ulaş-

tığımda oldukça bakımlı bir çevre düzenlemesiyle karşılaştım. Gerek araçlar gerekse gelen ziyaretçiler için eksik yok diyebilirim. Gölde su sporlarının yapılıyor olması ziyaretçilerin sayısını epey arttırmış. Arabadan inip göle doğru yürümeye başladım. Güzel bir iskele yapılmış. Gelen ziyaretçilerin hemen hepsi burada fotoğraf çekiyor. İskeleden inip göl kenarında biraz yürümeye başladım. Eğer haritaya bakarsanız çok büyük bir göl göreceksiniz.

Salda Gölü

Maalesef gerçek öyle değil. Çünkü son yıllarda göl çevresine yapılan mermer ocakları ve diğer tesisler ile göle yakın yer altı sularının çiftçiler tarafından sondaj vurularak alınması göldeki su seviyesini epey azaltmış. Ama size daha farklı bir şey söylemek istiyorum. Kıyıda sarımtırak bulamaç gibi köpükler var. Ne olduğunu çevredekilere sorunca bunun alg patlaması olduğunu söylediler. Yani su içerisindeki bazı mikroskobik bitkiler, çok yoğun şekilde gelişerek ortamı tamamen kendi lehine çevirmişler. Tabii sebebi yine biz insanların atıkları. Bazen "İyi ki bu mekânları şimdi görüyorum." diyorum. "Kim bilir belki on sene sonra ne olacak?" sorusunu kendime sormadan edemiyorum. Burdur Gölü kenarında bir bardak

çayımı içip Salda Gölü'ne doğru yola çıkıyorum.

Yol üstünde Burdur şehir merkezine uğrayarak Burdur Müzesi'ni de ziyaret ediyorum. Bölge milattan önce yaşamış şehir devletleri açısından çok zengin olduğu için müze de son derece renkli. Uğramanızı tavsiye ederim. Eğer "Müzekart"ınız varsa ücretsiz girebilirsiniz. Müze çıkışı adını duyduğum ama tadını bilmediğim ceviz ezmesinden alıyorum. Ceviz, ırmık ve şekerle yapılıyor. Bazen içine haşhaş da atıyorlar. Harika bir şey.

Sırada Türkiye'nin Maldivleri denilen Salda Gölü var. Bu tanım pek hoşuma gitmiyor. Benim ülkem dünyanın en miniklerinden biri olan Maldivlerden, binlerce kere daha güzel ve renkli... Neden böyle söylediklerine gelirsek,

İlk gördüğünüzde ve hatta orada bulunduğunuz süre boyunca "Bu nasıl bir güzellik Ya Rabbim!" diyeceksiniz. Sodali suyu olan gölün kıyı kısmındaki çamurları herkes eline-yüzüne sürüyor. Cildiniz pamuk gibi oluyor. Saatlerce yüzebilirsiniz. Çevrede öyle çok fazla tesis yok. Ama olsun, en çok huzur var burada...

suyu camgöbeği mavisi ve dişi tamamen gözüküyor. Ana yoldan ayrıldıktan sonra üç-dört km toprak yolda ilerliyor araba. Sonra birden o uçuk mavilikle karşılaşıyorsunuz. İlk gördüğünüzde ve hatta orada bulunduğunuz süre boyunca "Bu nasıl bir güzellik Ya Rabbim!" diyeceksiniz. Sodali suyu olan gölün kıyı kısmındaki çamurları herkes eline-yüzüne sürüyor. Cildiniz pamuk gibi oluyor. Saatlerce yüzebilirsiniz. Çevrede öyle çok fazla tesis yok. Ama olsun, en çok huzur var burada... Dönüş için yola çıkma vakti geldiğinde bile bir gözünüz camgöbeği rengindeki Salda Gölü'nde kalıyor.

Biraz yorgun ama yüzümde hafif tebessümle eve geri dönüş moduna geçiyorum... Ne derler: "Hayat ayna gibidir, gülümserseniz o da size gülümser..."

RESÛLULLAH'IN KÜÇÜK KIZI, ÜMMÜ EBÎHA

Hız. Fâtimatü'z-Zehrâ

DOÇ. DR. AYŞE ESRA ŞAHYAR
Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Resûl-i Ekrem henüz Medine'ye hicret etmemişti. Mekke'de müşriklerin eziyetlerinin gün geçtikçe arttığı zamanlardı. Allah Resulü atası İbrahim Peygamber'den beri müminlerin en kıymetli mes-cidi olan Mescid-i Haram'a, Kâbe'ye geldi. Tekbir getirip namaza durdu. Mekke'li müşriklerden Ebû Cehil de arkadaşları ile beraber Kâbe'nin yanında oturuyordu. Resûlullah'ın huşu içerisinde namaz kıldığını görünce önce kendi aralarında onunla alay etmeye başladılar. Sonra Ebû Cehil birden arkadaşlarına dönerek: "Falanca kişinin devesi yeni doğum yaptı. Kim devenin döl yatağını getirip Muhammed secdeleyken sırtına atabilir?" dedi. Hep birlikte kahkahalarla gülmeye başladılar. İçlerinden en talihsiz olanı gidip o yeni doğum yapmış devenin döl yatağını getirdi. Resûl-i Ekrem tam secde hâlindeyken tüm deve eşini sırtına attılar. Peygamberimiz secde kalakaldı. Sırtındaki ağırlıklar başını kaldırmamasına imkân vermiyordu. Mekkeliler kahkahalarını öylesine arttırdılar ki gülmekten birbirlerinin üzerine yıkılıyorlardı. İşte o sırada "Babacığım babacığım!" diye ağlayarak bir kız çocuğu koşarak geldi. Bu kız, Peygamber Efendimizin küçük kızı Fâtimatü'z-Zehrâ'dan başkası değildi. Eğildi, babasının sırtındaki pislikleri temizledi. Resûlullah böylece secdeden başını kaldırabilirdi.

Fâtıma yaşının küçüklüğüne rağmen Mekke'nin ileri gelenlerinin karşısına dikilip babasını kollamıştı. Allah Resulü, Fâtıma'yı bambaşka bir sevgiyle sever ona "Ümmü ebîhâ" diye hitap ederdi. Ümmü

ebîhâ: Yani babasının annesi! Resûlullah, kızını âdetta anne sevgisiyle sevmekteydi. Belki de Hatice'nin erkenden vefatı onları birbirlerine anne yapmıştı. Peygamberimiz "annem" dediği kızını görünce pek sevinir, onu ayakta karşılar, ellerinden tutup yanaklarından öper, yanına oturturdu. Allah Resulü'nün terbiyesi ile yetişen bu değerli cennet kadını, hayâ ve edebi, fiziki özellikleri, yürüme ve konuşması ile Peygamber Efendimize çok benziyordu. İsmi cennetin en faziletli kadınları arasında Âsiye, Meryem ve Hatice ile birlikte anılmıştı. Peygamber Efendimiz: "Fâtıma benden bir parçadır, onu sevindiren beni sevindirmiş; onu üzen beni üzmüş olur." buyurarak Fâtıma'nın kıymetini dile getirmişti.

Yüzünün parlaklığı ve güzelliği sebebiyle "Zehrâ", iffeti sebebiyle de "Betül" lakabını alan Fâtıma ile genç kızlık günlerine eriştiğinde önce Hz. Ebû Bekir bir süre sonra da Hz. Ömer, evlenmek istedi. Resûlullah ikisine de aynı cevabı verdi: "Benim kızımın yaşı küçük!" (Nesâî, Nikâh, 7.)

Bir müddet sonra Hz. Fâtıma'ya, Peygamberimizin amcasının oğlu Hz. Ali talip oldu. Ali (r.a.) beş yaşından itibaren çocukluğunu Peygamberimizin evinde geçirmiş, peygamber terbiyesi ile yetişmişti. Resûl-i Ekrem, Ali'nin teklifine olumlu cevap verdi. Böylece Hz. Ali, Resûlullah'ın damadı olma şerefine nail oldu. İman, ahlak, edep ve ilim yönünden bir hayli zengin olan bu genç delikanlının mehir verecek kadar bile serveti yoktu. Bedir Gazvesi'nde ganimetlerden nasibine düşen deve ile ticaret yaparak mehir ödemeyi

Hasan, Hüseyin,
Ümmü Gülsüm ve
Zeyneb'in annesi;
Resûlullah'ın
vefatından beş
buçuk ay sonra
bir Ramazan günü
dünyaya veda etti.
Çok sevdiği ve çok
benzediği sevgili
babasının yanına
uçtu adeta.

Cebrâil'in o yıl Kur'an-ı Kerim'i Peygamberimize iki defa arz etmesi, Resûlullah'ın vefatının yaklaştığına işaret ediyordu. Durumun farkına varan Fâtıma gözyaşlarına hâkim olamıyor, üzüntüsünü babasından saklayamıyordu. Fâtıma dışındaki tüm evlatlarını toprağa vermiş olan Resûlullah geride kalan tek yavrusuna fısıldadı ve ailesinden kendisine kavuşacak ilk kişi olacağını müjdeledi sevgili kızına.

planlıyordu. Öyle anlaşıyor ki Fâtımâ'nın arzuladığı da manevî zenginlikten başka bir şey değildi. Bir deri yastık, kadife bir örtü, iki el değirmeni ve iki su kabından ibaret bir çeyizle baba evinden ayrıldı.

Bu iki gencin evliliğinin üzerinden henüz bir yıl bile geçmeden Uhud Savaşı meydana geldi. Fâtıma, kocası Ali ile beraber Uhud Savaşına katıldı. Savaşta askerlere yiyecek ve su taşıdı, yaralıları tedavi etti. Savaşın şiddetlendiği sıralarda Resûl-i Ekrem de yaralandı. Dişi kırılmış, yüzü kanlar içinde kalmıştı. Fâtıma hemen bir kalkanın içinde su getirerek yarayı yıkamaya başladı. Kalkandaki kan miktarı su miktarını geçmeye başlamıştı, kanama durmuyordu. Hemen bir hasır parçasını yaktı, küllerini sevgili babasının yarasına bastırdı. Böylece kanamayı durdurdu. Mekke günlerinde Resûl-i Ekrem'in sırtına atılanları elleriyle temizleyen Fâtıma, şimdi de kanatılan yüzünü temizliyor, onu tedavi ediyordu. Bir anne şefkati ve özeni, peygamber kızına yaraşır bir sabır ve irade ile...

Peygamber Efendimize pek düşkün olan Fâtıma, onun vefatına yakın günlerdeki hastalığı esnasında çok sarsıldı. Zaten Cebrâil'in o yıl Kur'an-ı Kerim'i Peygamberimize iki defa arz etmesi, Resûlullah'ın vefatının yaklaştığına işaret ediyordu. Durumun farkına varan Fâtıma gözyaşlarına hâkim olamıyor, üzüntüsünü babasından saklayamıyordu. Fâtıma dışındaki tüm evlatlarını toprağa vermiş olan Resûlullah geride kalan tek yavrusuna fısıldadı ve ailesinden kendisine kavuşacak ilk kişi olacağını müjdeledi sevgili kızına. Ve bir müjde daha verdi: Fâtıma cennet kadınlarının hanımefendisi olacaktı. Bu iki müjde ile tebessüm etti Fâtımatü'z-zehrâ.

Hasan, Hüseyin, Ümmü Gülsüm ve Zeyneb'in annesi; Resûlullah'ın vefatından beş buçuk ay sonra bir Ramazan günü dünyaya veda etti. Çok sevdiği ve çok benzediği sevgili babasının yanına uçtu adeta.

Bir umuttur **Somali**

SALİHA DİLMAÇ

"Türkiye Müslüman âleminin en güçlü ülkesi. Ben böyle düşünüyorum. Eğer Türkiye düşerse bütün İslam dünyası da düşer. Ayakta kalmayı biz Müslüman olarak Türkiye'ye borçluyuz."

Hafsa Abdullah Abdi

Somali, Afrika Boy-nuzu'nun en doğusunda yer alan bir ülke. Önceleri sadece Afrika'nın herhangi bir yerinde zayıf insanların yaşadığını düşündüğümüz bir ülkediydi. 2011'de yaşanan açlık ve kıtlık sonrasında ise Türkiye'nin özel ilgi gösterdiği bir ülke oldu. Ve uzanan elimizi tuttuğunda sıcak ellerini hissettik Somali'nin.

Yıllarca yaşanan iç savaş nedeniyle yabancıların gitmeye çekindikleri, halkının kendi kaderine bırakıldığı bir ülke iken Somali; şimdi bütün ıstıraplarına rağmen ayağa kalkıyor.

Misafirimiz ise umutların filiz-

lendiği ülke olan Somali'den Hafsa.

"Benim adım Hafsa Abdullah Abdi. Türkiye'ye ilk olarak 2007'de üniversitede okumak için geldim. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ni kazandım. Altı yıl eğitimden sonra memleketi döndüm. Daha sonra uzman olmak istedim ve Türkiye'ye tekrar geldim. Uzmanlık sınavına hazırlanmaktayım."

Hafsa'ya Türkiye'ye nasıl geldiğini ve okumak için ülkemizi niçin seçtiğini sorunca,

"Ben burslu öğrenciyim. Burslu okumak için geldim. Başta birkaç ülkeyi tercih ettim. Sonra buranın bursunu kazandım. Ve Türkiye Cumhuriyeti'nin verdiği burs ile

burada okumaya başladım. İyi ki gelmişim." diye cevap veriyor.

Hafsa, Somali'nin başkenti Mogadişu'da yaşıyor. Ülkesini anlatmaya başlıyor.

"Mogadişu'da doğdum ben. İnsan memleketini sever her şeye rağmen. Biliyorsunuz iç savaş var orada. Ona rağmen memleketimi çok seviyorum. Keşke iç savaş olmasaydı. O zaman ülkem daha da güzel olurdu. Mogadişu, savaş olmasa yaşanılacak en güzel şehir diyebilirim. Ama çok şükür hayat normale dönmeye başladı. Havası çok güzel... Çok sıcak da değil, çok soğuk da değil. Nem de yok. İnsanın her zaman rahatlıkla yaşayabileceği bir iklimi var. Halkımız da çok sıcak, hoşgörülü ve misafirperver. Size hiç soğuk davranmazlar. Dışarıdan geldiğinizi, yabancı olduğunuzu gördükleri anda size yardım etmek için ellerinden geleni yaparlar. Ama dediğim gibi savaş tüm ülkeyi mahvetti. İnsanları, aileleri parçaladı. Yoksa benim ülkem de Türkiye gibi huzur ve barış yuvası. İnsanları da Türk insanı gibi sıcakkanlı."

Hafsa'nın anlattıkları beni düşündürüyor. Güzel bir iklimi olan, GSMH'si oldukça yüksek, tabiatı güzel, tarihi eserleri, muhteşem müzeleri olan, barış içinde yaşayan bir ülkenin vatandaşı elbette ülkesini sever. Bütün kıtlığa, savaşa, drama rağmen ülkenizde yaşam mücadelesi veriyorsanız ve onu kaldırmak için uğraşıyorsanız, bu uğraşı içinde yüreğinizde umut taşıyorsanız ülkenizi gerçekten seviyorsunuzdur. Vatan bir nevi evlat gibidir. Üstünde doğsanız da aslında sizin doğurduğunuz. Kusurlarını, zayıflıklarını bilirsiniz ve bunların düzeltilmesi için uğraşırsınız. Zaman zaman hayal kırıklığına uğrasanız da akranlarıyla kıyasladığınızda hüzünlenseniz de o evladınızdır sizin ve kimsenin fark etmediği güzelliklerini, tatlılıklarını, ne kadar özel olduklarını görürsünüz. Canla başla uğraşırsınız yine de. Onun için verilen hiçbir çaba boşa gitmez, emanetinizdir o sizin.

Farklı kıtalarda ve çok uzak da olsalar dinî yaşayışlarımızın pek çok ortak nokta yarattığı ülkeler vardır. Bayram-

"İslam dünyasının tamamını dert eden sadece Türkiye var. Biz açlıktan ölerken 2011'de sadece Türkiye geldi. Türkiye olmasaydı biz hayatta bile kalamazdık. Allah razı olsun. Diyeceğim başka bir şey yok."

lar ise en görünür geleneksel kutlamalardır bu ortak yönler içinde. Hafsa, ülkesinde bayramların nasıl yaşandığını anlatıyor.

"Tüm İslam âleminde olduğu gibi bizim ülkemizde de iki büyük bayram coşku ve heyecanla kutlanır. Somali dilinde bayrama 'eid' denir. Çünkü bayramlar özel zamanlar ve birlikte kutlandığı zaman birlik ve beraberlik olur. Aslında tıpkı buradaki, Türkiye'deki gibi kutlanır bayramlar desem yanlış olmaz. Ben ülkemde ne gördüysem burada da aynısını gördüm."

"Dinî müştereklerimizin yanı sıra başka benzerliklerimiz ya da farklılıklarımız var mı?" diye sorunca önce düşünüyor ve şöyle cevap veriyor Hafsa:

"Bu soruya cevap vermek biraz zor. Her iki ülke de Müslüman. Öncelikle bunu belirtmek isterim. Ama bizim halkımız Türkiye'deki gibi değil. Bizdeki halkın tamamı Müslüman. Çocukların başları küçük yaşta kapanır. Ve çocuklar okula gitmeden önce Kur'an kursuna gider. Biz de öyle büyüdük. Okula gitmeden önce kursa gittik ve hafız olduk. Bizdeki çocukların neredeyse hepsi bu şekilde eğitime başlar. Türkiye'de böyle bir sistem görmedim.

Ayrıca her iki ülkenin halkı çok benzer. Dünyanın her yerinde olduğu gibi iyi insanlar da var kötü insanlar da var. Hatta sizin bir sözünüz var: 'Beş parmağın beşi de aynı değil.' Bizde de öyle. İyi insanlarımız da var kötülerimiz de.

Allah hepimizi iyilerden eylesin. Ama Türkiye’de çok yardımsever insan gördüm. Somali’de bu pek çok yok maalesef. Sebebi ise orada zengin çok zengin iken fakir çok fakir. Türkiye’deki gibi değil. Türk insanı herkese yardım etmeye çalışıyor. Somali’de yardımsever zenginler hiç yok değil. Mesela ben yetimhanede büyüdüm. Allah ondan razı olsun, bir hayırseverin yardımlarıyla büyüdüm ve liseyi de öyle bitirdim.”

Müslüman ümidini kesmez derler ya; bakarsınız Somali gibi açlığın, kıtlığın, savaşın yaşandığı bir ülkede aileniz bile olmadan bir yetimhanede büyürken; bir bakarsınız İstanbul’da tıp okuyorsunuz. Bu Allah’ın bir ikramı mı, bir sırrı, hikmeti mi, Hafsa’nın azmi ve iyi niyeti mi bilinmez -belki de hepsi- ama insanın her zaman bir ümide sahip olması gerektiğini hatırlatır bize.

Hafsa, Türkiye’ye ne zaman geldiğini ve ilk izlenimlerini anlatmaya başlıyor.

“Türkiye’ye ilk olarak 2007’nin başlarına doğru geldim. İlk geldiğimde Ankara’ya gelmiştim. Kar hiç görmemiştim. Kar gördüğümde bu bana çok ilginç gelmişti. Bir de insanların açık olması çok dikkatimi çekti. Bizdeki kadınların hepsi başörtülü. Çocukluktan itibaren tesettüre giriyorlar. Burada ilk önce çok şaşırmışım. Yemeklerde de çok zorlandım.”

Yaşadıklarını düşünerek gülüyor.

“Özellikle de çorbada zor-

landım. Çünkü bizde çorba günlük yemek değildir. Bizde çorba sadece hasta olanlara verilir. Ama sonradan öğrendim ki çorba yemeğe başlangıçmış burada. Dil de bilmiyorum. Çorba içip kaldırdım sofradan. Çok sonra öğrendim çorbadan sonra yemeklerin devam ettiğini. Yemeğin geleceğini bilmiyordum. Bunu öğrenene kadar çok zor geçti. İlk zamanlarda ve özellikle kar zamanında hayat çok zor geçti. Kara alışamadım. Hatta hâlâ da alışamadım. Sevmiyorum yani soğuğu. Bizim Afrika sıcak olduğu için insanlar karı satın alıyorlar ya da yeni yeni buzdolabı kullanmaya başladılar. Biz soğuğu orada görüyorduk. Ama burada buzun, karın üstünde yürüyorsun. Bu bana çok garip gelmişti.”

Yaşadığı zorlukları anlatmaya devam ediyor.

“Ama en çok başörtüde zor-

"Bizdeki halkın tamamı Müslüman. Çocukların başları küçük yaşta kapanır. Ve çocuklar okula gitmeden önce Kur'an kursuna gider. Biz de öyle büyüdük. Okula gitmeden önce kursa gittik ve hafız olduk. Bizdeki çocukların neredeyse hepsi bu şekilde eğitime başlar."

landım. Hayatımda ilk kez başımı açmak zorunda kaldım okula başladığımda. 2007 yılı idi. Üç yaşımdan bu yana ilk kez... Mecbur kaldığım için yaptım bunu da. Yoksa okuldan atılıp ülkeme gönderilecektim. Üç yıl bu durum devam etti ve ben çok zorlandım. Ama Allah Cumhurbaşkanı’ndan razı olsun, yasayı düzeltti ve üçüncü sınıftan sonra derslerime başörtülü olarak devam ettim. Bu beni çok mutlu etti. Ben en çok bunda zorlandım. Ve en çok buna üzüldüm. Ben herkesten kapalı olmayı görmüş ve öğrenmişim. Şok olmuştum adeta. Önceki süreyi hatırlamak istemiyorum artık. Mecbur olmasam okumazdım ama başka bir şey yapamıyordum.”

Sadece onun değil, kimsenin hatırlamak istemediği o günlerden sonra ülkemiz hakkında şimdi ne düşündüğünü merak ediyorum.

"Türkiye Müslüman âleminin en güçlü ülkesi. Ben böyle düşünüyorum. Eğer Türkiye düşerse bütün İslam dünyası da düşer. Ayakta kalmayı biz Müslüman olarak Türkiye'ye borçluyuz. Diğer Müslüman ülkelere bakıyorum da kimse arkamızda durmuyor. İslam dünyasının tamamını dert edinen sadece Türkiye var. Biz açlıktan ölürlen 2011'de sadece Türkiye geldi. Türkiye olmasaydı biz hayatta bile kalamazdık. Allah razı olsun. Diyeceğim başka bir şey yok. Ben çok seviyorum burayı. Burası benim ikinci ülkem."

Ve devam ediyor Hafsa:

"Somali halkı Türkiye'yi çok seviyor. Müslüman bir ülke. İlk geldiğimde Somaliliyim dediğimde insanlar bana orası neresi diye soruyorlardı. Biz Türkiye'yi bilmiyorduk. Türkiye de bizi bilmiyordu. Ama 2011'deki açlık zamanında -ki bu açlığı Allah'ın bize bir yol olarak gönderdiğini düşünüyorum- ilk kez Türkiye Cumhurbaşkanı Somali'ye gitti. Bu da dünyanın gözünü Somali'ye çevirdi. Somali halkı da Türkleri Allah'ın gönderdiği yardım olarak görmüşler. Bizim Türklerde ilk sevdiğimiz şey yardımseverlikleri oldu. Tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını biz Somalililer çok seviyoruz."

Bazen dünyanın bir ucundaki insanların sevgisini hissetmek bile insana güç verir. Oysa yanı başımızda; arkadaşımız, komşumuz, meslektaşımız, dindaşımız diye düşündüğümüz insanlar ülkemize en büyük kötülüğü yaptılar. Kendi insanlarına silah çek-

mekten utanmadılar. Kendi ülkelerini menfaatleri uğruna harcamaktan çekinmediler. Somalili arkadaşımıza 15 Temmuz'da neler hissettiğini soruyorum.

"15 Temmuz'da Türkiye'de idim. Buradaydım. İstanbul'da. Ben savaşta büyümüş ve babasını da savaşta kaybetmiş bir çocuk olarak savaşın ne kadar acı ve kötü bir şey olduğunu çok iyi biliyorum. O yüzden çok korktum ben o gece. Güvenli bir ülke olarak gördüğüm Türkiye'nin başına bunların geldiğini görünce çok korktum. Ve biz hepimiz dua ettik. Çünkü Türkiye düşerse İslam düşer. Biz bu ülkeyi İslam'ın koruyucusu olarak görüyoruz. O gece hiçbirimiz uyumadık ve sabaha kadar dua ettik. Uçakları gördükçe,

bombaları gördükçe sadece Türkiye'nin değil tüm İslam dünyasının parçalanacağını düşündük.

Somali halkı da çok büyük tepkiler gösterdi. Büyük mitingler ve Türkiye'ye destek yürüyüşleri yapıldı Somali'de. FETÖ'nün okulları ve hastaneleri kapatıldı ve tüm teröristler sınır dışı edildi ülkemiz tarafından. 15 Temmuz'a kadar Türk olan kimse ayırt edilmiyordu. Tüm Türklere sıcak davranılıyor ve onlara sonuna kadar güveniliyordu. Ama 15 Temmuz'dan sonra kimse onların okuluna gitmedi. Zaten okulları da hemen kapatıldı. Hatta hiç kimse onların hastanesine bile gitmedi. Tepkimiz böyle oldu. FETÖ'ye bağlı olduğu öğrenilen hiçbir yere Somalililer gitmemeye ve değer göstermemeye başladılar."

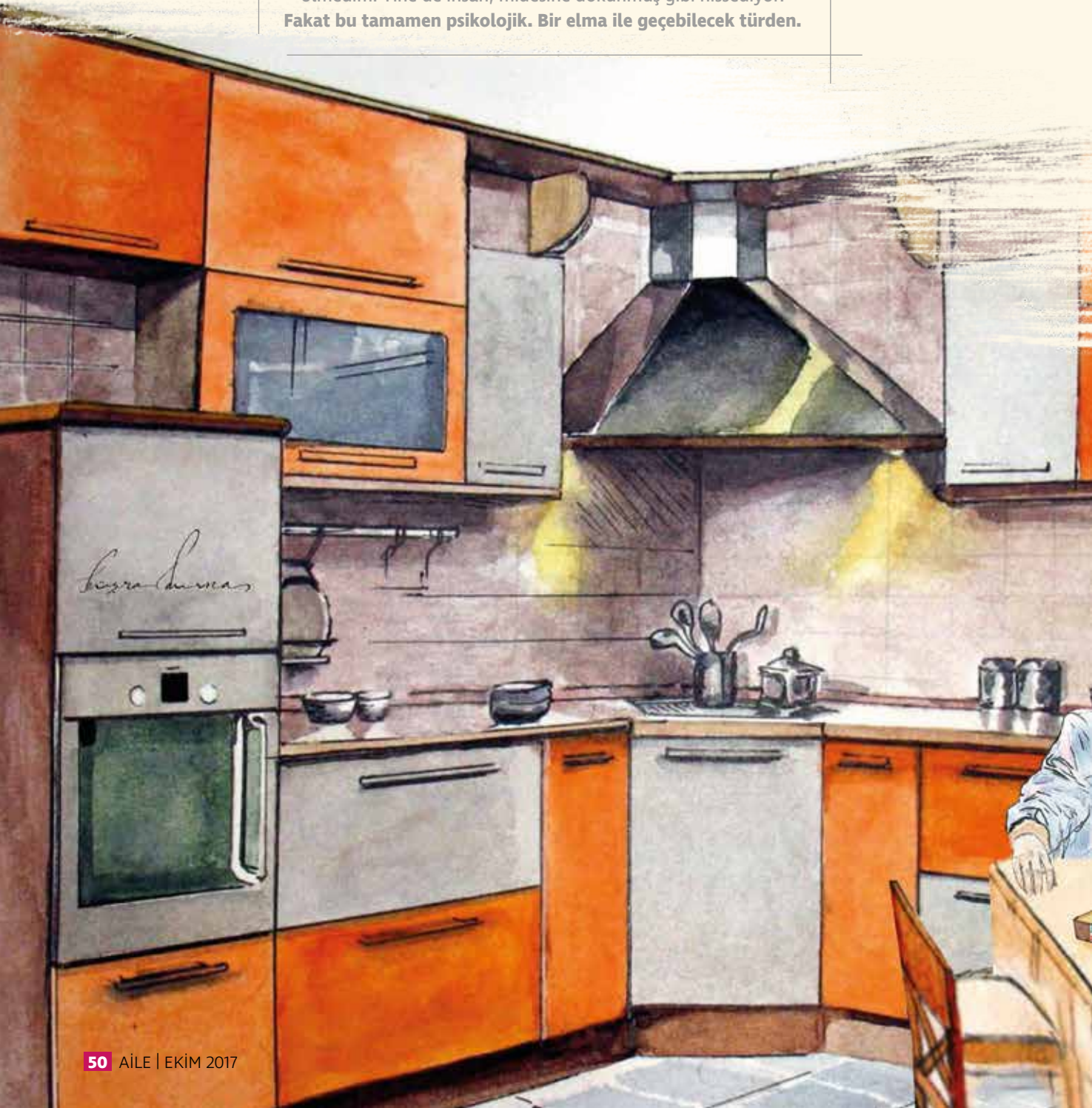
"15 Temmuz'a kadar Türk olan kimse ayırt edilmiyordu. Tüm Türklere sıcak davranılıyor ve onlara sonuna kadar güveniliyordu. Ama 15 Temmuz'dan sonra kimse onların okuluna gitmedi. Zaten okulları da hemen kapatıldı. Hatta hiç kimse onların hastanesine bile gitmedi."

Vefa; sen ne güzel bir şeysin. Sen ne iyi hissettiriyorsun insana. Bu ülkenin bütün nimetlerinden faydalanmış, devlet desteğiyle okumuş, makam edinmiş o sözde Türk vatandaşı hainlere inat, bizim vefakâr dostlarımız var. Bu vefa duygusudur umutlandıran bizi. İçerde ya da dışarda ellerindeki hançerlerle yaraladıkları bedenimiz, vefakâr Hafsa misali doktorlar tarafından iyileştiriliyor. Dünyanın her yerinde ülkemize zarar vermek için yapılan lobicilik faaliyetleri ve bunlara inanmaya dünden razı düşmanlarımız varken iyiliğin değerini bilen, dostluğun kalpleri ısıttığı ve Türkiye aşığlığı olan insanların susmadığı ülkelerden biridir; bir umut-tur Somali.

Son tüketim tarihi

HASAN KARACA

Son tüketim tarihinin her zaman en az belirlenen tarihe kadar
demek olduğunu düşünerek yemeye devam ettim. Hâlâ
ölmedim. Yine de insan, midesine dokunmuş gibi hissediyor.
Fakat bu tamamen psikolojik. Bir elma ile geçebilecek türden.

B

u sabah kahvaltı için tüm hazırlığımı yaptım. Salatalık, domates, krem peynir, kaşar peyniri. Bunlar kendime hazırladığım sandviçin içerikleri. Yemek tarifi vermiyorum. Bazen kahvaltı tek bir sandviçten ibaret oluyor ve o durumda yine de eldeki imkanlar doğrultusunda zenginleştirmeye çalışıyorum. Vakit olmuyor diyemeyeceğim çünkü vakit olmamasının tek sebebi on dakika daha erken kalkmamış olmam. Onun da sebebi akşamdan geç yatmış olmam ve onun da sebebi diye geriye doğru gidilebilir. Böylelikle belki tüm mesele bir ilk muharrike kadar vardırılabılır. Yani bu acele kahvaltı durumundan kendimi sorumlu tutmamak için mantıkçılarca mantıklı sayılabilecek bir gerekçem var. Tabii vakit kısıtlı olunca bu konuyu daha derinlemesine irdelemeyeceğim gibi suyun kaynayıp çayın demlenmesini de bekleyemeyeceğim. İçeceğim, süt olmak zorunda. Çocukların ve yaşlıların bol içmesi, yetişkinlerin ise günde bir bardaktan fazla içmemesi gerektiği söylenen ve bir rivayete göre zamane çocuklarının inekle ilgisini kuramadığı iddia

edilen sağlıklı içecek. Tüm bu yazdıklarımın, kahvaltı esnasında ne kadar kaygısız olduğumu anlamışsınızdır. Yoksa kim durduk yere aynı solukta ilk muharriketten, mantıktan ve süttten bahseder ki?

Ne var ki bu rahatımı kaşar peynirinin üzerindeki birkaç rakam bozdu. Bu rakamların başında STT yazıyordu: Son Tüketim Tarihi. Ve bu tavsiyeye göre ben kaşar peynirini iki gün önce bitirmiş olmalıydım. Yani tahmin ettiğimin aksine gecikmem on dakika ile sınırlı değildi. İki gün gecikmişim. Ya da kaşar üreticileri iki gün erken davranmıştı. Bir anda kendimi oruçlu olduğunu hatırlayan kişi gibi hissettim. Ağzımdaki lokmayı yutmak orucumu bozar mıydı? Neyse ki fazla yememişim. Acaba zehirlenecek miyim? "Üstüne bir elma mı yesem?" gibi düşünceler zihnimde dolaşırken bir yandan da gayrı ihtiyari elimde kalan kaşarı evirip çevirmeye başlamışım. Bilirsiniz bu yuvarlak versiyonları. Hollanda örneklerinden farklı olarak tek elde tutulabilir olanlar. 400 gramlık. Tabii benim elimde toplam dairenin yalnızca %20'si kalmıştı. STT iki gün önce olduğuna göre ben dün de zehirli gıda yemiş ve bunu fark etmemişim. "Dünden bugüne ölmediğime, yalnızca biraz daha geç uyandığıma göre herhalde bu peynir o kadar da zehirli değil." diye düşündüm. Kaşarı elimden bırakıp hemen süttün STT'sine baktım. Fakat sütte STT değil SKT vardı, yani Son Kullanım Tarihi. Bunlar arasında fark var mı bilmiyorum. Bir de TETT var. Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi. Bu biraz tuhaf bir terkip tabii. Tüketmek için belirlenen o tek günü beklemeniz gerekiyormuş hissi veriyor. Sütte sorun yoktu. Krem peynirde de zaman aralığını aşmış değildim. Domates ve salatalığı zaten bakınca anlayabiliyorsunuz. O zaman kaşarı "Neden bakınca anlayamıyorum?" diyerek tekrar elime aldım ve incelemeye koyuldum. Herhangi bir küflenme, bozulma izi yoktu. Kokusu, tadı yerindeydi. Ve dün yememe rağmen hala yaşıyordum. Son tüketim tarihi her zaman en az belirlenen tarihe kadar demek olduğunu düşünerek yemeye devam ettim. Hâlâ ölmedim. Yine de insan, midesine dokunmuş gibi hissediyor. Fakat bu tamamen psikolojik. Bir elma ile geçebilecek türden. Psikolojik bir zehirlenmeyi elma yiyerek değil de elma düşünerek geçirmek iyi bir tasarruf oldu. Tadı, kokusu, görüntüsü bozulmamış kaşar peynirini çöpe atmak israf olacaktı sonuçta. Zaten son kullanım tarihi geçmiş diye veya herhangi başka bir sebepten çöpe atılan gıdaların yüzde kırkı yenilebilir durumdaymış. Yani mesele yalnızca ben ve kaşar arasında değil. Mesele dünyayı nasıl tükettiğimiz ile ilgili. Kıyamet günü sura üfleyecek meleğin isminin İsrail olmasının israfla hiçbir ilgisi yok. En azından kelime düzeyinde.

Tohumdaki mucize: **Çörek otu**

İŞİL TAMER

Eczacı

"H

alk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi / Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi." demiş "Muhibbi" mahlaslı Kanuni Sultan Süleyman. Allah, insan vücudunu tabiatla iç içe ve sanki bir

yapbozun parçaları gibi bütün halinde yaratmıştır. Tabiatı; insanın yaşamını sürdürebilmesi için hava, su, toprak ve topraktan çıkan bitkiler ile insana sunmuştur. Ve diğer tüm canlılardan farklı olarak bize akıl vermiştir ki bunları yerli yerinde kullanabilelim.

Fakat ne yazık ki biz tabiattan, tabii olandan uzaklaştıkça hastalıklar baş gösteriyor. Teknolojinin ilerlemesi ile beraber hazır, işlenmiş ve genetiği değiştirilmiş gıdalar, hava kirliliği, radyasyon gibi etkenlerden dolayı sağlığımızın kalitesi farkına varamadığımız bir hızla düşüyor. Ancak bize ikram edilen ve hizmetimi-

ze sunulmuş tabiatın nimetlerinden faydalananarak bu olumsuz gidişatı önlemek de mümkün. "Ölümünden başka her derde deva" şeklinde tanımlanan çörek otu, bu nimetlerin başında geliyor.

Genellikle Akdeniz ikliminde yetişen bu bitkinin tohumları ve tohumlardan elde edilen yağları sağlık amacıyla kullanılmaktadır. Ancak marketlerde, aktarlarda yahut başka yerlerde "soğuk sıkım, organik" adı altında paketlenmiş olarak satılan çörek otları bir sürü işlemden geçirilmiştir. Ve bu işlemler esnasında çörek otunun asıl faydasını sağlayan etken maddesi, özelliğini tamamen yitirmektedir. Bahsedilen faydaları elde edebilmemiz için etken maddenin bozulmadığı çörek otu yağını güvendiğimiz eczacımızdan temin etmemiz daha doğru olacaktır.

Bilim dünyasını peşinden koşturan çörek otunun etken maddesi "timokinon"dur. Bitkinin yetiştiği iklim ve rakım, etken maddenin özelliğini en iyi şekilde koruması için önemlidir. Bu yüzden en kaliteli çörek otları, baharatlar diyarı ve İpek Yolu'nun güzergâhı olan Mısır'da yetişir.

ANTIÖKSİDAN ETKİSİ

Kanseri gerek vücudumuz tarafından salgılanan gerek dışarıdan alacağımız antioksidanlarla büyük oranda önleyebiliriz. Antioksidan yiyeceklerin etkisini dışarıdan alacağımız takviyelerle güçlendirebiliriz! Vücudumuzun "çöpü" olarak tanımlayabileceğimiz "serbest radikallerin" oluşmasını çörek otuyla önleyebiliriz. Yanlış beslenme, radyasyon ve hava kirliliği sonucunda artan serbest radikaller hastalıklara yol açıyor ve ileride çıkacak hastalıkların tarihini öne çekmektedir.

ANTI TÜMÖR ETKİSİ

Etken madde olan timokinonun akciğer ve özellikle pankreas tümörleri üzerinde küçültücü etkisi olduğu bilinmektedir.

ÇÖREK OTUNUN ANTİDİABETİK ETKİSİ

Diyabet hastası kişi; yediği besinlerden kana geçen şekeri yani glikozu kullanamaz, bunun sonucu olarak da kanda glikoz oranı yükselik olur. Bu ise kalp damar hastalıkları, böbrekler, göz gibi birçok organımızı sinsice etkiler. Çörek otunun bu kan serum düzeyinde olumlu etkisi bulunmaktadır.

GÜZELLİĞE ETKİSİ

Kan tahlillerinde bütün değerler normalken saç kayıpları ve saçın kalitesi düşen hastalarda (hem bayan hem erkek) çörek otu yağının olumlu etkileri olmaktadır.

AKCİĞER HASTALIKLARINA ETKİSİ

Çörek otu yağını, özellikle astım ve koah hastaları sabah bir, akşam bir tatlı kaşığı olacak şekilde içmelidirler. Eğer çörek otunu aç karnına tüketirlerse bağırsak florası (yüzeyi) ve molilitesi (hareketi) üzerine de olumlu etkilerini göreceklardır. Merdivenleri çıkarken dahi nefesi kesilen hastaların bu şikâyetlerinin sıfırlandığına dair geri dönüler mevcuttur. Bunun sebebi ise çörek otunun "bronkodilatör" yani bronşlarınızı açıcı etkisindendir.

ÇÖREK OTUNUN KULLANIMI

Gel gelelim nasıl kullanalım ki fayda görelim? Eczaneden temin edeceğiniz, organik sertifikalı, fırınlanmış çörek otundan değil de gerçek çörek otundan elde edilmiş soğuk sıkım çörek otu yağı tercih edilmelidir. Bu özelliklerde etken maddesi korunmuş çörek otu yağının rengi siyah olmayacaktır.

Kilolu hastalar sabah ve akşam aç karnına birer tatlı kaşığı olmak üzere günde iki kez, normal kilodakiler ise sabah ve akşam günde iki kez birer tatlı kaşığı çörek otu yağı tüketebilirler.

Unutulmamalıdır ki hastalıkların tedavisinde modern tıp her zaman birinci sırada yer almalıdır. Ancak yardımcı tıp da asıl ilacın yanında, bilinçli olarak, fitoterapi (bitkilerin şifalı olarak kullanımı) ve aromaterapi (bitkisel yağlar) uzmanlarının danışmanlığında kullanılabilir.

SANATIN Toprağa dokunuşu

BEKİR ERDEM

Türkçemizde çanak çömlek ve toprak işleriyle ilgili birçok söz ve deyim vardır: "Çanak çömlek patladı.", "Su testisi su yolunda kırılır.", "Suyu getiren de bir testiye kıran da.", "Çanak yalayıcı", "Testi kebabı" gibi. Bu tür atasözleri ve deyimler, toprak işlerinin, özellikle evlerde kullanılan topraktan yapılan eşyanın geçmişte hayatımıza ne kadar girdiğini gösterir.

Toprak işleri ta ilkel çağdan bu yana milletimizin kültüründe önemli bir yere sahiptir.

Yalnız bizim hayatımızda değil bütün milletlerin hayatında az çok belli bir yeri vardır. Kùltürlerin, birçok konuda olduğu gibi toprak malzemeler konusunda da ortak özellikleri bulunur.

Ancak toprak işlerinde çömlekler, testiler, seramik ve çinilerimizin bizim kültürümüzde özel bir önemi vardır. Orta Asya'da gelişen keramik sanatının bir kolu olan ve mimari süslemede yaygın olarak kullanılan çinicilik, özellikle Selçuklulardan sonra Anadolu'ya girmiştir. Cami, medrese, türbe ve sarayları

Toprak işleri ta ilkel çağdan bu yana milletimizin kültüründe önemli bir yere sahiptir. Yalnız bizim hayatımızda değil bütün milletlerin hayatında az çok belli bir yeri vardır.

süslemede kullanılmıştır.

Osmanlı'nın ilk dönemlerinde çini sanatında Selçuklu geleneği devam ettirilmiştir. Sarı ve yeşil renkler farklı olarak kullanılmıştır. Motifler figürlü geometrik yazı ve nebati süslemelerdir. Bizanslılar zamanında bir keramik merkezi olan İznik, Osmanlı İmparatorluğu'nun da önemli bir çini merkezi olarak XIV. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar üstünlüğünü korumuştur.

İznik tekniğine erişememekle beraber Kütahya da, XV.

yüzyıldan itibaren bir çini ve keramik merkezi olarak varlık göstermiştir. Mimariye bağlı yapılarda kullanılan eserlere çini, günlük yaşamda kullanılan kalıplara ise keramik denmektedir. Haliç işi de denilen İznik çinilerinin ve keramiklerinin küçük ve yapraklı spiral dallarla dekorlu, mavi beyaz gurubuna XVI. yüzyılın ilk yarısında rastlanmaktadır. XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren İznik'te eserler çok renk kullanılarak yapılmaya başlanmış; lale ve karanfil motifli tabaklar, kâseler, vazolar, kandiller de işlenmeye devam etmiştir. XVIII. yüzyılda İznik'te çinicilik sanatı tamamen kaybolmuştur. Hâlen çini merkezi Kütahya'dır. Burada daha ziyade eski renk ve desenler taklit edilerek çiniler yapılmaktadır.

İlk kaynaklarını Anadolu dışındaki Türk seramiğinden alan Anadolu seramik sanatı, Osmanlı devrinde tamamen kendine özgü bir gelişme göstermiş çok aranan ve ihraç edilen eserler vererek ilgi görmüştür. Hokka, kâse, ibrik, sürahi, kadeh, kupa, gülabdan, kandil, buhurdanlık, süs yumurtaları, tütsü kabı ve tabaklar; sert beyaz hamur ve sıraltı tekniği ile yapılmıştır. Sadece renk ve desen bakımından değil form bakımından da Kütahya seramiklerinin zarafeti etkileyicidir. Fırça darbeleriyle oluşturulan küçük realist çiçekler, stilize yapraklar, damlalar, sarmaşıklar, kuşlar ve balıklar mavi, kırmızı, şarap rengi, sarı, yeşil, eflatun, lacivert başta olmak üzere pek çok renkle süslenmiştir.

Çözülmüş çamurdan yapılmış toprak tencerelere çömlek ya da çölmek denilir. Su kaplarına da testi adı verilir.

Testicilik ve çömlekçilik de Anadolu'nun çok eski el sanatlarından biridir. Özlü çamurdan elle veya çömlekçi çarkından geçirilerek çeşitli ölçülerdeki kalıplara dökülüp biçimlendirilen ve fırında pişirilen toprakla çanak, çömlek, testi, vazo, küp vb. yapma sanatıdır. Çamur kolaylıkla elde edilen hammaddelerin en eski ve yararlı olanıdır. Öte yandan çamur henüz yumuşakken kırılmadan biçimlendirilebilir. Yumuşak ve yoğrulabilir hâlde bulunan toprağa çeşitli tek-

nikler uygulanarak değişik biçimler verilebilir.

Testi ve çömlekçilikte çeşit ve biçim, yapılış yöntemi ile kullanılan hammaddeye bağlıdır. Çömlekleri elle biçimlendirirken yuvarlak bir taş veya kırık bir çömlek parçası üzerinde döndürmek eskiden bir torna işlevi görürken bilinen çömlekçi tornası, torna tablasının bir mil üzerine tespit edilip döndürülmesi sonunda kullanılmaya başlanmıştır.

Günümüzde fonksiyonel yapısı kaybolmaya başlayan, ancak yeni kullanım alanlarında değerlendirilen çömlekçilik ve testicilik sanatı birkaç yöremizde az sayıda ustayla devam etmektedir. Avanos, bu yörelerin başında gelmektedir. Onun yanında Bilecik Pazaryeri Kınık Köyü, Denizli Çivril İğdir Köyü, Giresun Şebinkarahisar son ustaların yaşatmaya çalıştıkları yerler arasındadır. Fakat zamanımızda toprak kaplarda pişirilen yemeklerin lezzeti yeniden fark edilmiş; bu fark edişle beraber bilhassa mutfağın sektörü için yeni kapların, tencerelerin ve çanakların üretimi artmıştır.

Çiniden çömlekçiliğe kadar birçok sanat dalında geçmişin izleri az çok vardır. Bu inkâr edilemez bir gerçektir. Romalılar, Bizanslılar, Eti-Hittitler, Sümerler ve diğer yaşayan kavimler Anadolu kültürüne esintiler bırakan milletlerdir. Anadolu'da milletimizin meydana getirdiği uygarlık, bu coğrafyada daha önce yaşayan medeniyetlerin toplumumuza etkilerini de göstermektedir.

İlk kaynaklarını Anadolu dışındaki Türk seramiğinden alan Anadolu seramik sanatı, Osmanlı devrinde tamamen kendine özgü bir gelişme göstermiş çok aranan ve ihraç edilen eserler vererek ilgi görmüştür.

Bir bir çalan saatler

YAHYA KEMAL BEYATLI

istanbul'da çok zaman yaşamış, yaşadıkça birçok semtleri sevmiş, sevdikçe onları, zamanın derinliğine doğru, enine boyuna öğrenmiş bir insan; yaşı ilerledikçe, öğrendikleriyle o kadar dolardı ki, bu şehrin, sonu gelmez güzellikleri olduğuna inanır.

İstanbul'u uzun müddet yakından tanımayı merak edenlerde daima bu kanaat vardır.

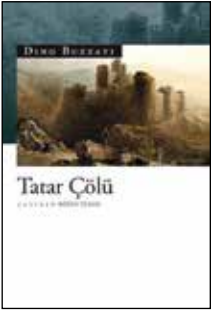
Denilebilir ki İstanbul'u, Üsküdar'ı ve Boğaziçi'ni, her

tepeden, her kıyından, her köşeden, her mevsimde, sabah, öğle, akşam ve gece saatlerinde, derinden derine seyredecek bir sanatkar; kaç türlü yeni güzellik bulur, bunların koleksiyonunu tamamlamaya bir insan ömrünün yetmeyeceğine karar verir.

İstanbul'da güzelliğin çeşidi bu kadar zengindir.

Hem bu bir sanatkarın yalnız göze çarpan tarafı anlamasına aittir. Yoksa göze çarpmayan tarih hatıratlarıyla dolu bir muhayyile, deruni bir İstanbul içinde yaşamakla çok daha geniş bir âlem duyar.

Bu yazı Yahya Kemal Enstitüsü tarafından yayımlanan Aziz İstanbul isimli eserden alınmıştır.

Gözlerine, uçsuz bucaksız bir sonsuzlukla sataşan çöl; dört bir yandan Drago'yu kuşatır ve kulağına fısıldar: "Nereye gideceksin?" Sonsuzluk, mütemadiyen çarptığı saydam bir duvara dönüşmüştür.

Yalnızlığın evrensel yüzü: TATAR ÇÖLÜ

SEMA BAYAR

Bu kitap sana yol göstermeyecek. Yol dayatmayacak, yol veremeyecek. Seni aydınlık sabahlara uyandırmayacak, alıp bir yere götürmeyecek. Hayır. Dünya'daki yanılmalara bir yenisini ekleyecek sadece.

İtalyan yazar Dino Buzzati'nin başyapıtı olarak kabul edilen "Tatar Çölü" 1940'ta yayımlandı. Fakat romanın başkahramanı Giovanni Drago'nun hikâyesi yazarın zihninde çok daha önce filizlenmişti. Buzzati'nin ilk eseri "Dağların Adamı Barnabo"yu okuyanlar aslında en başından yazarın temel meselesinin değişmediğini görecektir; San Nicola kasabasının uzak bir yamacındaki cephaneliği bekleyen Barnabo ile Tatar Çölü'ne bakan Bastiani Kale-

si'nin genç subayı Drago'nun ruh akrabalığına şahit olacaklar.

Corriere della Sera gazetesine verdiği bir röportajda: "Yazdığım zaman en büyük endişem okuyucunun ruhunu daraltmaktır. En büyük arzum ise okuyucuyu duygulandırabilmektir." diyen yazar, romanda olay örüntülerini bir kenara bırakıp duyguları hedef alır. İnsan zihnindeki iki zıt duygunun nasıl birbirini yiyip bitirdiğini ortaya koyar. Ancak bu sürdürmeden üçüncü bir duygu değil, yıkıcı bir yalnızlık ve sayfalar boyu devam eden huzursuzluk çıkar.

Gözlerine, uçsuz bucaksız bir sonsuzlukla sataşan çöl; dört bir yandan Drago'yu kuşatır ve kulağına fısıldar: "Nereye gideceksin?" Sonsuzluk, mü-

temadiyen çarptığı saydam bir duvara dönüşmüştür. Duvarın ardındaki hayat akıp giderken Drago, yeknesaklığın kalın hatlarını boynunda bulur.

"Böylece çöl yine kıpırtısız bir hâle büründü, kuzeydeki sisler, Bastiani Kalesi'nin nizamı yaşamı, hepsi kıpırtısızdı; nöbetçiler nöbet alanının o ucundan bu ucuna hep aynı yolu kat ediyordu; alayın karavanası hep aynıydı; günler birbirine benziyor ve uygun adım yürüyen askerler gibi sonsuza değin tekrarlanıyordu." ifadesi kaledeki yaşamın tekdüzeliğini çarpıcı biçimde ortaya koyar. Drago için ne üç gün ne de üç yıl önce yaşanan bir gün arasında fark yoktur, saatler yaşamı öğretmeye devam eder ve hayat Drago'nun yetişemeyeceği kadar uzağa akar.

SERBEST KÜRSÜ

MERVE ÜNALLI

GENÇLERE SORDUK...

**ANNE-BABANIZ
SİZİ BAŞKALARININ
YANINDA ÖVER Mİ?**

23

**ADEM
ERTUĞ**

Ben babamdan çok fazla övmek ve övülmeğe dair şeyler duyamadım. Çünkü onların zamanında övmek ve övülmeğe gibi şeyler yokmuş. Onlar birbirlerini övmeyi çok bilmezlermiş. Bu nedenle bizi de pek fazla övmez babamız.

**YASEMİN
OYMAK**

Annem ve babam genellikle beni başkalarının yanında övmekten çekinirler. Çünkü şımaracağımı ve onlarla fazla yüz göz olacağımı düşünürler.

23

**ZEYNEP
ŞAHİN**

Anne ve babam beni genelde başkalarının yanında överler. Onların güvenini kazanacak karakterli davranışlarda bulunduğumu düşündüklerinde beni övmekten geri kalmazlar.

**SERDAR
GÖKALP**

Genellikle annem beni çok şımartır hep övgü dolu sözler söyler. Ama babam tam tersine daha sessiz-sakindir bu övme ve övülme konusunda. Annemin beni şımartmasındaki en büyük pay evin tek erkek çocuğu olmam.

20

18

uzmanına
SORDUK

NAZLI ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Her insanda beğenilme, takdir edilme hissi vardır. Bu hissin temelinde de değerli olduğunu hissetmek duygusu yatar. İnsan için su kadar, hava kadar önemlidir yaptıklarının fark edilmesi ve takdir edilmesi. Çocuklar için bu daha da önemlidir. Çünkü bir çocuk için ebeveyninin onu takdir etmesi, kendisini var ve değerli hissettirir. Fakat övme ile takdir etmeyi birbiriyle karıştırmamak önemlidir. Övgüde çocuğun gerçekte taşımadığı özellikleri abartarak

ve çocuğun da şımarmasına zemin hazırlayacak bir şekilde davranma vardır. Oysa takdir etmenin, çocuk açısından tamir etme işlevi de vardır. Takdir edilen çocuk kendi üstündeki güzelliği fark edip onu geliştirme iştiağı duyacaktır. Takdir etme, çocuğun yaptıkları üzerindendir. Başkalarının yanında yapılan takdir çocuk için çok daha önemlidir. Genelde anne-babalar çocuklarının şımarırmaması adında onları takdir etmekten kaçınırlar. Ancak başka

ANNE BABALARINA SORDUK...

ÇOCUKLARINIZI BAŞKALARININ YANINDA ÖVER MİSİNİZ?

insanların yanında çocuklarını tenkit ederek utandırmayı böylelikle çocuklarının daha iyi olacaklarını sanırlar. Ama bu bütünüyle yanlış bir düşüncedir. Başkasının yanında övülmeyen çocuk, başkasının önünde tenkit edilip utandırılırsa bir süre sonra ya çok utangaç birisi olarak kendi iç dünyasına çekilir ya da utanma duygusunu, tamamıyla utanmazlık şeklinde yaşayabilir. Bu sebeple başkalarının yanında çocuklarımızı tenkit etmek yerine

olumlu davranışlarını samimi bir duygu dozuyla ifade etmenin çocuk açısından oldukça değerli olduğunu söyleyebiliriz. En azından çocuklar bir şey yaptığında onlara gülümsemek veya başlarını okşamak bile büyük bir kabullenmedir.

Anne-babalar çocuklarını takdir etmediklerinde çocuklar görmezden gelinme duygusunu yaşamaya başlarlar. Her işlerini düşük motivasyonla yaparlar. "Nasıl olsa yaptıklarım

kimse tarafından önemsenmiyor.", "Annem-babam fark etmiyor.", "Öğretmenim benimle ilgilenmiyor." ve hatta "Beni kimse sevmiyor." gibi düşünceler geliştirebilirler. Ya da ailesinden takdir görmeyen bir çocuk, ilişki kurduğu diğer insanlarda bunu aramaya başlayabilir. Erken dönemde ailesinden uzaklaşabilir. Çocuklarınızı hemen her fırsatta takdir edin ve onlara sevginizle, fark edişinizle, ihtiyaçları olan motivasyonu verin. Olmaz mı?

KISSADAN HİSSE

ESMÂ-İ HÜSNÂ

El-Mecîd: Yetkinliğin karşıtı olan her türlü nitelikten münezzeh, lütuf ve ikramı bol olan...

Püf noktası

Vaktiyle testi ve çanak-çömlek imal edilen kasabalardan birinde, uzun yıllar bu meslekte çalışan bir çırak kalfa olup artık kendi başına bir dükkân açmayı arzu edermiş. Ne yazık ki her defasında ustası ona: "Sen daha bu işin püf noktasını bilmiyorsun, biraz daha emek vermen gerekiyor." dermiş.

Ustasının bu sonu gelmez nasihatlerinden sıkılan kalfa, artık dayanamamış ve gidip bir dükkân açmış. Açmasına açmış da yeni dükkânında yaptığı testiler, küpler, vazolar, sürahiler onca titizliğe ve emeğe rağmen orasından burasından yarılmaya, yer yer çatlamaya başlamış. Kalfa bir türlü bu çatlamaların önüne geçememiş.

Nihayet ustasına gitmiş ve durumu anlatmış. Usta: "Sana demedim mi evladım; sen bu işin püf nokta-

sını henüz öğrenmedin. Bu sanatın bir püf noktası vardır." demiş.

Usta bunun üzerine tezgâha bir miktar çamur koymuş ve "Haydi! Geç bakalım tezgâhın başına da bir testi çıkar. Ben de sana püf noktasını göstereyim." demiş.

Eski çırak ayağıyla merdaneyi döndürüp çamura şekil vermeye başladığında usta önünde dönen çanağa arada sırada "püf!" diye üfleyip zamanla testiye çatlatarak olan bazı küçük hava kabarcıklarını patlatıp gidermiş. Böylece çırak da bu sanatın "püf!" denilen noktasını öğrenmiş.

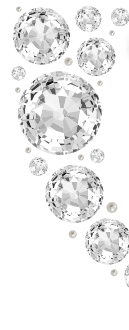
Her sanatın incelik gereken nazik kısmına da o günden sonra "püf noktası" denilmeye başlamış.

BİR DUA

"Allah'ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni Senden başkasına muhtaç eyleme..."
(Hâkim, Deavât, 1973.)

BİR İNCİ

Hatırlar mısın? Doğduğun zaman, sen ağlardin gülerdi âlem. Öyle bir yaşam sür ki, mevtin sana hande olsun, halka matem...
(Mehmet Akif Ersoy)

Dergi içeriği hazırlayan ve tasarlayan biri olarak Aile Dergisi'ni iki açıdan değerlendirmek isterim. Tasarım açısından Diyanet Aile Dergisi piyasadaki dergi kalitesinin üstünde ya da en iyi dergilerle aynı kulvarda. Tasarımcı firma bu manada el emeği göz nuru yazıların hakkını vermiş.

İçerik olarak da iddia ettiği gibi bir aile dergisi olma hüviyetini yakalama gayretinde. Kadını, çocuğu ve gündemi yakalayan dosyaları fevkalade. Sosyal medya konulu sayınız gerçekten kanayan bir yaraya parmak basmış. Bir eleştiri mahiyetinde şunu söyleyebilirim: Hastaları ziyaret için hazırlanan bir yazıda, görsel olarak bir görevlimizin yaptığı ziyaret gösterilebilir. Bu yazının edebî kalitesi kadar inandırıcılığını da artıracaktır. Diyanet teşkilatımız fırsat bulduğu her anda muhtaçların, hastaların ve zayıfların yanında olmasıyla bilinmektedir ve bunun pek çok şahidi vardır. Piyasa dergilerinden farklı olarak kurum dergisi olması hasebiyle, kurum gönüllülerinin yaptığı faaliyetleri takdim etmesi aidiyet hissini pekiştirecek, söylenenlerin dilden değil gönülden geldiğini yüreklere fısıldayacaktır.

Dergimizde farklı konularda uzmanların yazılarını ve yaşayan bilgelerin hayatlarını aynı anda görmek isteriz. Sadece yazı göze ve akla hitap etmekte, yaşayış gönlü ikna edebilmektedir. Tesir bakımından da gönle girmek bizim temel gayemizdir.

AHMET BAYRAKTAR Ankara

Derginizi uzun zamandır takip ediyorum. Kitap köşeniz çok güzel, ayrıca ailece izlenebilecek film önerilerinde bulunmanızı da istiyorum. Eylül sayısı pencere yazısını dikkatle okudum. Sosyal medyayı nasıl iyi yönde kullanabiliriz? Bu konuda da bizlere fikir verin. Okulların açıldığı günlerde "İyi Bir Veli miyim?" gerçekten güzel bir soru. Son olarak kütüphaneleri, özellikle de çocuk kütüphanelerini önümüzdeki sayılarda işlemenizi istiyorum.

TUBA TATAR Ankara

Diyanet Aile Dergisi, çıktığı günden beri takip ettiğim bir dergi. Eylül sayısında sosyal medyanın konu edildiğini görünce derginin gelmesini beklemeden internet üzerinden okumaya başladım. "Ailece" köşeniz en sevdiğim köşelerden biri. Sizden ricam ise kültür-sanat yazılarına daha fazla yer vermeniz.

MERYEM ŞEN İstanbul

Geçen ay işlediğiniz sosyal medya konusu bence çok etkileyiciydi ya da "beni çok etkiledi" demek daha doğru olacak galiba. Facebook, Twitter gibi uygulamaları etkin olarak kullanan biriyim ama artık çok sıkılmaya başlamıştım. Her can sıkıntısında imdadıma yetişen sanal dostluklar beni daha çok yalnızlaştırmaya başlamıştı. Neredeyse bütün hesaplarımı kapatacak noktaya gelmiştim. Geçen ayki pencere yazınız ufku açtı. Artık hesaplarımı kapatmak yeri-

ne doğru kullanmaya daha özen gösteriyorum. Hatta hesaplarımı iyilik için kullanmayı planlıyorum.

GÜLTEN KURT Rize

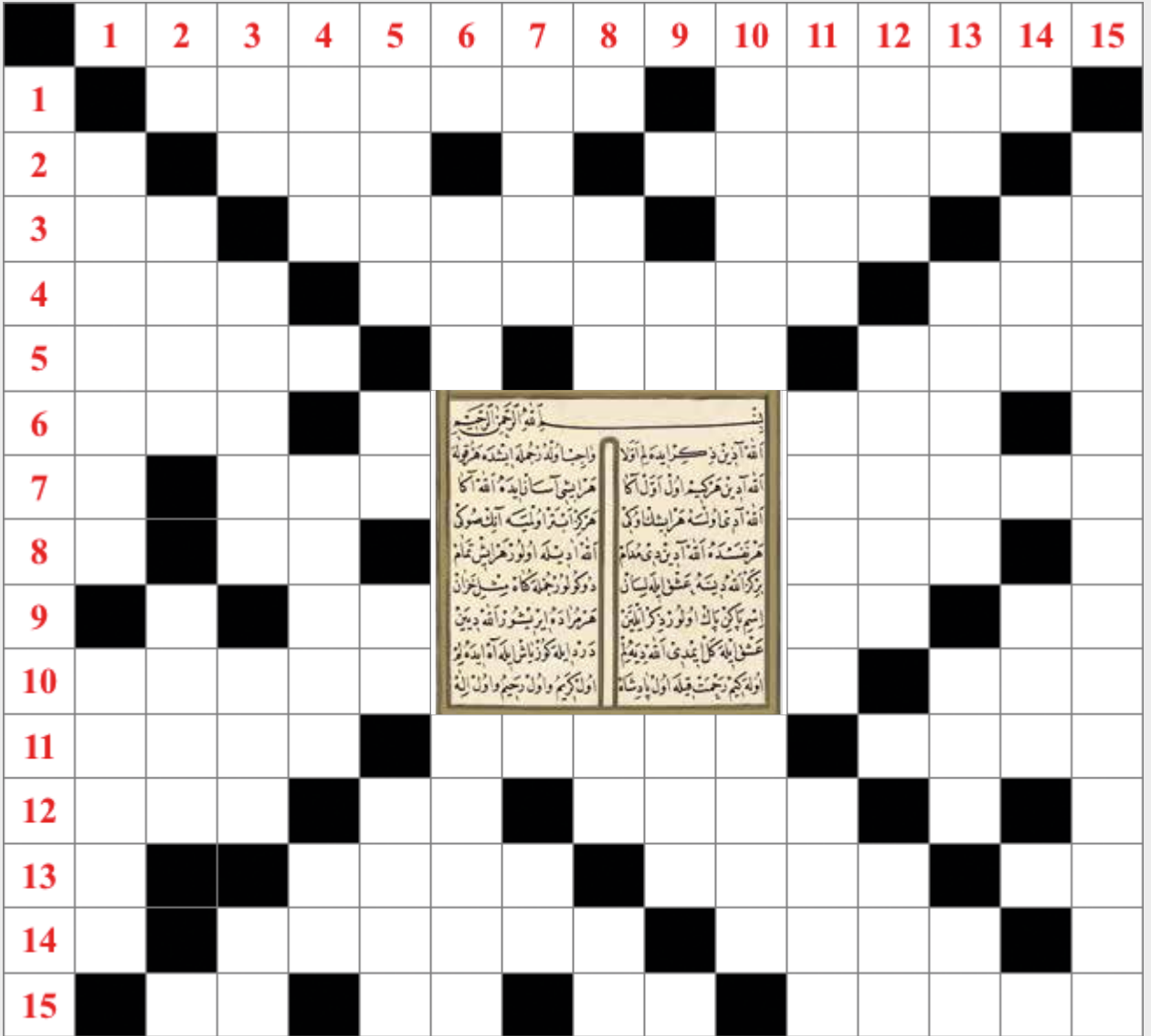
Her ay yeni sayınızı dört gözle bekliyorum. Okuması kolay olduğu için derginizden çok keyif alıyorum, insanın gözünü korkutmuyor. Bir tarafınız naif diğer tarafınız kadim bir bilgiye dayanıyor. Hayata dair çizdiğiniz çerçeveye toplumumuzda yaşayan her bireyin ihtiyacı var. İnşallah zaman içerisinde sayfa sayınız artar ve daha çok konuya değinebileceğiniz yeriniz olur.

SEDA AÇIKALIN Bursa

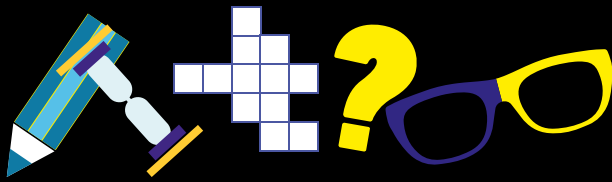
Bir kızım var. Çocuk, bu dünyada görüp görebileceğimiz en büyük nimet. Ama "Çocuklarım nasıl büyüyecek, hangi kitapları okuyacak, hangi filmleri izleyecek, kimleri örnek alacak?" diye korkmuyor da değilim. Çocuğumu iyi yetiştirmek, ona iyi örnek olmak adına bir anne olarak kendimi çok iyi yetiştirmem gerektiğini biliyorum. Aile derginiz bu yüzden olmazsa olmaz bir konumda. Aileye, çocuğa, kültüre dair sizden çok şey öğreniyoruz. Bazen çocuklarımızdan dinî konulara dair cevap veremediğimiz sorular geliyor. Çareyi derginizde buluyoruz. İnşallah başarınız daim olur. İnşallah çocuklarımız da sizi okur, hatta sizden biri olur.

ZERRİN ZEYTİNDALİ Mersin

BULMACA

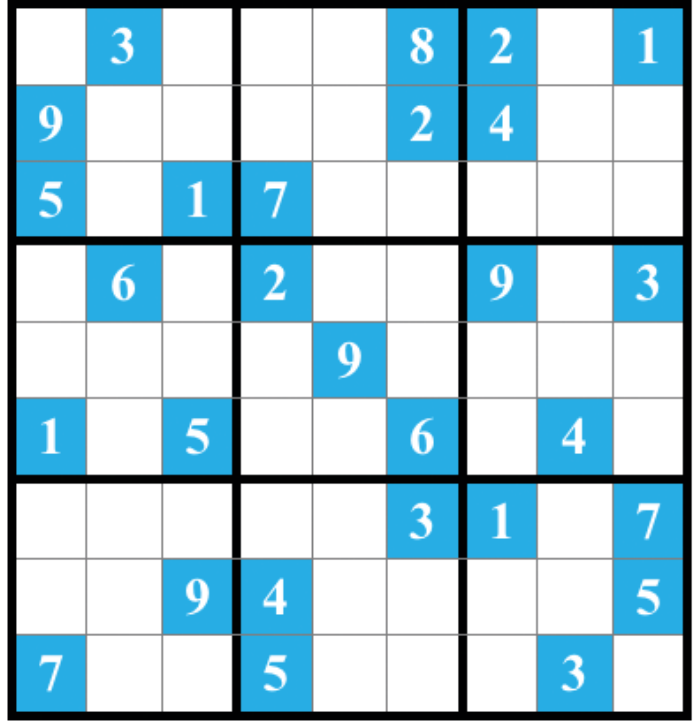

SOLDAN SAĞA 1- Mor renkli, güzel kokulu çiçekler açan, çok yıllık otsu bir bitki. – Hareket etmeyen, kımlıdamayan, durgun, dingin, sessiz anlamlarında bir sıfat. **2-** Doğu Anadolu Bölgemizde yer alan bir ilimiz. – Etli, yağlı, besli. **3-** Yemek. – “Hangi amaçla? Hangi sebeple? Neden? Niye?” anlamlarında kullanılan bir soru zarfı. – Hz. Muhammed’in (s.a.s.) doğumundan 52 gün önce yaşanan, Kâbe’yi yıkmak için gelen Ebrehe ve ordusunun Allah tarafından gönderilen Ebabil kuşları vasıtasıyla bozguna uğratılması ile sonuçlanan vakayı da anlatan Kur’an-ı Kerim’in 105. suresinin adı. – Kuzu sesi. **4-** Üstüne öteberi koymak için duvara veya bir dolabın içine birbirine paralel olarak tutturulmuş, genellikle geniş, uzun tahta veya metal levha. – Kuzeybatıdan esen, genellikle soğuk, kimi kez fırtına niteliğinde yerel rüzgâr. – Atmosferin alt tabakalarındaki küçük su taneleri veya buhardan oluşan bulutların çok alçalarak yeryüzüne kadar inmesiyle oluşan duman. **5-** Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu yaşayan kimse. – Baş, kafa. – Temel Arşimet prensibine göre hareket eden, su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine. **6-** İnce ve küçük bir nesne ile sert bir yere vurulduğunda çıkan ses. – Katıksız, arı, katıksız, halis, has. **7-** Genellikle soğuk iklimlerde yaşayan bir geyik türü. – Tropikal bölgelerdeki denizlerde bütün yıl süresince düzenli esen rüzgâr. **8-** Argon elementinin kimyasal simgesi. – Tiyatro, sinema gibi gösteri sanatlarında bir kişiliği canlandıran oyuncunun söylemesi ve yapması gereken hareketlerin genel adı. **9-** Bir bağlaç. – En kısa zaman dilimi, lahza. – Farsçada iki. **10-** Mekke döneminde nazil olan, Hz. Muhammed’in peygamberliğinin ispatı ve müminler ile kâfirlerin akıbetlerini konu edinen; Nûn Suresi olarak da bilinen; Kur’an-ı Kerim’in 68. suresinin adı. – Allah tarafından kaçınmamız emredilen, bir konuda kesin olarak bilgi sahibi olmama sonucu ortaya çıkan duygu, sanı. **11-** Beyaz çiçekli bir ağaç ve bu ağacın kabuğu ince, mayhoş veya tatlı olan eti sulu ve tek çekirdekli yemişinin adı. – Bir nesneyi veya bir kişi bulma, çeşitli araçlar kullanarak ona ulaşma için çaba harcama, taharri. – İsviçre-Fransa sınırındaki Cenevre kentinde kurulan, özellikle “Tanrı Parçacığı” isimli maddenin araştırılması ile dikkatleri üzerine toplayan, ülkemizin de ortak üyesi olduğu Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi’nin bilinen kısaltması. **12-** Kırmızıya çalan sarı sert bir kabukla örtülü, içinde çok sayıda kırmızımtırak, sulu taneler bulunduran yuvarlak meyve; ateş anlamında da kullanılır. – Mazlumdan alındığına aheste aheste çıkacağına inanılan, ses tonuna göre farklı duyguları ifade eden sözcük. – Düşmanla savaşılan veya savaş yapmış kimse. **13-** Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön

karşıtı. – Hastalığın ne olduğunu araştırıp ortaya koyma anlamında kullanılan bir tıp terimi. – Aktinyum elementinin kimyasal simgesi. **14-** Gemi odası. – Doğaüstü güçlere sahip, hayal ürünü, gerçekten çok daha güzel olduklarına inanılan, genellikle kanatlı olarak tasvir edilen masalsi varlıklar. **15-** Duman lekesi. – Bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama. – Boru sesi. – Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- 42,195 metrelik en uzun yol koşusu. – Hint Okyanusu kıyısında yer alan; Etiyopya, Somali, Tanzanya, Uganda ve Güney Sudan ile komşu; resmi dili Svahili olan Doğu Afrika ülkesi. **2-** Gözlerinin bakış eksenini birbirine denk düşmeyen, kusurlu bir görüşe sahip olan kimse. – Vücutta oluşan derin kesik, ceriha. **3-** Konut, hane, yuva. – Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik. – Kaynağı mitolojik çağlara dayanan kirişli bir çalgı. – Kırgızistan'ın uluslararası plaka kodu. **4-** Eski dilde ekmek. – Yetişkin adam, bay, er kişi. – Anadolu Ajansı'nın kısaltması. **5-** Kedi, köpek gibi hayvanların yavrularına verilen ad. – İki basamaklı en küçük sayı. – İz, işaret, alamet. – Bir devletin, bir hanedanın veya bir şehrin simgesi olarak kabul edilmiş resim, harf veya şekil, ongun. **6-** İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampa. – Mekke'de nazil olan, 35 ayetten oluşan, Allah'ın kudretinden ve vahyin öneminden bahseden, Kur'an-ı Kerim'in 46. suresi. **7-** Şiir yazar veya söyleyen kişi, ozan. – 100m' değerinde ölçü birimi. **8-** Kur'an-ı Kerim'in son suresinin adı. – Gümüş elementinin kimyasal simgesi. – Binme, yük çekme, taşıma gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı bir hayvan. **9-** Yemekten emir. – Satranç oyununda taraflardan birinin yenilgisi. **10-** Ülkeden ülkeye veya bir ülke içinde bir yerden bir yere gidiş veya geliş, gezi, seyahat, yolculuk. – Dünyada günah işlemiş olanlara ahirette verilecek büyük sıkıntı, eziyet, ezinc, ceza. **11-** Etken, etmen, sebep, faktör. – Devlet başkanlarının ya da devlet erkânının devlet iş ve işlemlerini gerçekleştirdiği, aynı zamanda pek çok kamusal faaliyetin de yürütüldüğü büyük yapı. – Eti ve sütü için beslenen büyükbaş hayvanı. **12-** Islandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak. – Sıvı maddeleri ölçmek için kullanılan; bir birimi ABD'de 3,785, İngiltere'de ise 4,545 litreye eşit olan hacim birimi. – Öz yapı, karakter, huy. **13-** Belirti, nişan, alamet, emare. – Sefalet çeken, yoksul, fakir, acınası durumda olan kimse. – Eski dilde altın. – Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara. **14-** Arap alfabesinin bir harfi. – İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı; eski dilde ev, yurt anlamlarında da kullanılır. **15-** Süleyman Çelebi'nin "Peygamber Efendimizi övmek maksadıyla" kaleme aldığı; açık ve anlaşılır bir dille inşa edildiği fakat derin anlamlar taşıdığı için edebiyatımızın en önemli "sehl-i mümteni" örneklerinden biri olan; "Allah adın zikredelim evvela / Vacib oldur cümle işte her kula" beyti ile başlayan ve halk arasında "Mevlid" adı ile bilinen; Hz. Muhammed'in (s.a.s.) hayatının ve mucizelerinin anlatıldığı manzum eserin asıl adı.

SUDOKU KURALLARI

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmak zorundadır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

ÇÖZÜMLER

OTUZ BEŞ YAŞ

Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.

Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçınıcı bahçe gördüm tarumar?

Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanamadin olacak.
Kim bilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misali o musalla taşında.

CAHİT SITKI TARANCI

